

## Täysistunto

### Keskiviikko 17.4.2024 klo 14.01—17.28

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 17.28.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.01—15.59), toinen varapuhemies Tarja Filatov (15.59—17.00) ja puhemies Jussi Halla-aho (17.00—17.28).

#### 1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

#### 2. Keskustelualoite koulurauhasta ja kouluturvallisuudesta

Keskustelualoite KA 11/2024 vp

##### *Keskustelu*

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Päiväjärjestyksen 2. asiana on ajankohtais-keskustelu koulurauhasta ja kouluturvallisuudesta.

Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Matias Marttinen, minkä jälkeen käydään yksi ryhmäpuheenvuorokierros enintään kolmen minuutin puheenvuoroin. Seuraavan puheenvuoron käyttää opetusministeri Anna-Maja Henriksson. Tämän jälkeen voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa puolitoista tuntia. — Nyt edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

##### *Keskustelu*

14.02 **Matias Marttinen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Huhtikuun alun tapahtumat Vantaalla ovat aiheuttaneet suuren yhteisen surun ja järkytyksen. Ajatuksemme ovat ampumisen uhrien ja heidän omaistensa luona sekä kaikkien niiden, joita tämä tapahtuma on jollain tapaa kosketanut. Kiitos puhemiehelle ja puhemiesneuvostolle tästä mahdollisuudesta keskustella koko eduskunnan voimin koulurauhasta ja kouluturvallisuudesta. Haluan lisäksi kiittää kaikkia eduskuntaryhmiä tähän tärkeään keskustelualoitteeseen yhtymisestä, kaikkia kollegoitani, kaikkia ryhmiä. Uskon, että yhdessä käyty, eteenpäin katsova ja rakentava keskustelu tästä tärkeästä aiheesta on tässä hetkessä erittäin perusteltua.

Rouva puhemies! Lapset ja nuoret voivat Suomessa pääosin hyvin. Suomalaiset oppilaitokset ovat myös yleisesti turvallisia paikkoja oppia ja opettaa. Emme saa kuitenkaan sulkea silmiämme huolestuttavalta kehitykseltä. Ongelmat, kuten mielenterveyden haasteet ja

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

pahoinvointi, kasautuvat osalle nuorista. Toistuvan koulukiusaamisen uhrien määrä on kasvanut. Myös väkivaltainen käyttäytyminen lisääntyy huolestuttavaa tahtia. Tämä kehitys ei saa jatkua.

Väkivaltatilanteet kouluissa ovat lisääntyneet. Joka kymmenes poika on joutunut lyömiseen, potkimiseen tai tönimiseen uhriksi koulussa. Yhtä suuri osa tytöistä kertoo kokeneensa seksuaalista väkivaltaa. Väkivaltaa esiintyy paitsi kouluissa myös kaduilla ja verkossa. Vakavin väkivalta keskittyy pienelle joukolle lapsia. He ovat vaaraksi itselleen ja muille. Lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarinen on useasti nostanut esille, kuinka meidän tulisi ottaa lasten välinen väkivalta vakavasti tässä yhteiskunnassa. Nämä ohjeet meidän on otettava erittäin vakavasti. Kiusaaminen, syrjintä ja väkivalta eivät kuulu kouluihin. Tämä on asia, josta olemme uskoakseni kaikki samaa mieltä.

Rouva puhemies! Koulurauha julistetaan aina syksyisin uuden lukuvuoden alkaessa. Koulurauhaa rakennetaan kuitenkin koko lukuvuoden ajan. Yhteisenä tavoitteenamme on oltava, että kouluissa, oppilaitoksissa ja korkeakouluissa on aina työrauha. Kouluun pitää olla turvallista mennä. Koulujen henkilökunnan pitää voida puuttua kaikissa tilanteissa koulussa tapahtuvaan häiriökäyttäytymiseen, kiusaamiseen ja väkivaltaan. Jos esteitä on, ne on purettava — jos esteitä on, ne on purettava. Jotta opettajat voivat keskittyä työhönsä, tarvitaan vakavissa tilanteissa mukaan moniammatillista osaamista. Tilanteiden kärjistyessä on välttämätöntä, että tarjolla on sosiaalialan ja nuorisotyön ammattilaisten tuki. Vakavimmissa tilanteissa myös poliisilla pitää olla mahdollisuudet puuttua tapahtumien kulkuun.

Arvoisa rouva puhemies! Koulun pitää siis olla turvallinen paikka jokaiselle lapselle ja nuorelle; paikka, jossa ei kohtaa kiusaamista, syrjintää tai väkivaltaa vaan jokainen hyväksytään omana itsenään; paikka, jossa on hyvä olla. Oppilailla ja opiskelijoilla on oikeus kasvaa ympäristössä, jossa tuntee kuuluvansa joukkoon ja on osa yhteisöä. Työrauha ja opiskelun sujuminen on varmistettava, eikä häiriökäyttäytyminen tai älylaitteiden häiritsevä käyttö saa vaikeuttaa kenenkään oppimista. Luotettavalta aikuiselta tulee saada tarvittaessa tukea.

Vastuu on myös meillä päättäjillä. Hallituksen päämääränä on turvata jokaisen lapsen oikeus turvalliseen oppimisympäristöön ja koulurauhaan.

Rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Eduskunnassa meillä on tämän aiheen osalta yhteinen tahtotila. Turvattomasta koulumaailmasta ei saa tulla uusi normaali. Syrjään jääminen, häirintä tai väkivalta eivät yksinkertaisesti kuulu kouluihin. Me haluamme lähettää suomalaisiin koteihin ja kouluihin selkeän viestin siitä, että me päättäjät teemme kaikkemme, jotta tämä kehitys nyt katkaistaan.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Seuraavaksi kolmen minuutin ryhmäpuheenvuorot, ja ne aloittaa edustaja Sarkomaa.

**14.07 Sari Sarkomaa kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koulurauha ja lastemme hyvinvointi on meidän aikuisten vastuulla. Valtaosa lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta huonosti voivien lasten tilanne on entistä vaikeampi. Moni lapsi jää ilman aikuisten apua ja tukea. Turvattomuus jättää nopeasti jälkensä mieleen sekä lapsen kasvuun ja kehitykseen. Meidän on pystyttävä parempaan.

Kokoomus on sitoutunut tekemään tarvittavat toimenpiteet koulurauhan ja -turvallisuuden varmistamiseksi. Kouluista ja arjesta on tehtävä kaikille turvallista. Apua ja tukea on

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

saatava ajoissa. Siksi lastensuojelulaki uudistetaan. Lasten ja nuorten terapiatakuu toteutetaan.

Kiusatun lapsen oikeusturvaa ja mahdollisuutta jatkaa omassa koulussa vahvistetaan. Koulujen valtuuksia puuttua kiusaamiseen ja mobiililaitteiden käyttöön lisätään. Me tarvitsemme myös laajemman korjausliikkeen sosiaalisen median tuomien haittojen korjaamiseksi.

Opetusministeriaikanani valtakunnallistimme kiusaamista kitkevän Kiva Koulu -ohjelman. Paljon on sen jälkeen tehty, mutta meidän on nyt pystyttävä parempaan.

Lapsilta on useammin kysyttävä, millaista apua he tarvitsevat. Kouluissa pitäisi tehdä säännöllisesti anonyymisti vastattava kysely kiusaamisesta ja väkivallasta. Lapset ja nuoret kyllä tietävät sen, mitä aikuiset eivät näe. Kaikkein kiusaamiseen ja väkivaltaan on oltava nollatoleranssi.

Me jaamme lapsiasiainvaltuutetun näkemyksen. Tarvitsemme yhdenmukaiset mallit väkivaltaan ja kiusaamiseen puuttumiseksi, hybridiyksiköt väkivaltaisimmille lapsille, viranomaisten tiedonvaihdon selkeämpää sääntelyä, opettajia Ankkuri-tiimeihin ja enemmän tukea perheille.

Lasten arjen tärkeät ammattilaiset ja järjestöt eivät voi korvata vanhemmuuden merkitystä ja kasvatusta. Jokaisella lapsella pitää olla luotettava aikuinen, joka kantaa kokonaisvastuun ja jonka tukeen lapsi voi aina luottaa.

Arvoisa puhemies! Kouluissa on oltava työrauha oppimiseen ja opettamiseen. Siksi me uudistamme oppimisen tuen, vahvistamme perustaitoja ja lisäämme opettajien aikaa oppilaille. Koulurauhaan, laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen panostamisella on kauaskantoiset myönteiset vaikutukset lasten hyvinvointiin, koulunkäyntiin ja koko elämään.

Me rakennamme tulevaisuuden peruskoulua vastataksemme maailman suuriin muutoksiin, mutta yksi asia ei kuitenkaan muutu: lapset ja nuoret tarvitsevat aikuisten aikaa kasvaakseen turvallisesti aikuisuuteen. Rajat ja rakkaus ovat asioita, joita mikään innovaatio ei voi koskaan korvata.

Arvoisa puhemies! On arvokasta, että tänään yhdessä keskustelemme [Puhemies koputtaa] maamme arjen ja tulevaisuuden kannalta tärkeimmästä asiasta: lasten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

**14.11 Sara Seppänen ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koimme kansakuntana hiljattain yhden historiamme surullisimmista päivistä. Viertolassa tapahtunut kouluampuminen järkytti syvästi koko yhteiskuntaa, eikä koulun oppilaiden, heidän vanhempiensa ja kouluhenkilökunnan tuskaa ja surua pysty oikein edes kuvailemaan: kaikki sanat tuntuvat liian mitättömiltä.

Ajattelen, että meidän jokaisen aikuisen on pysähdyttävä miettimään, miten toimia omalta osaltaan, ettei vastaavaa enää ikinä tapahdu. Kunnioitammeko me toisiamme, vaikka asioista olisimme eri mieltä? Aika usein keskustelut, etenkin sosiaalisessa mediassa, ovat henkilöön tai henkilöihin keskittyvää vähättelyä, alistamista ja kiusaamista. Tätä tapahtuu etenkin politiikkaan liittyvissä keskusteluissa. Me olemme esimerkkejä.

Luokka on yhteiskunta pienoiskoossa. Kaikki yhteiskunnassa tapahtuva heijastuu kouluun. Peruskoulun ydin on edelleen kunnossa, mutta sitä haastetaan lujasti. Oppimista ta-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

pahtuu, kun lapsi kokee olevansa turvassa ja hyväksytty ilman pelkoa ja kiusaamista. Tällä hetkellä kouluissa ei ole tarpeeksi keinoja puuttua kiusaamiseen, kouluväkivaltaan ja häiritsevään käyttäytymiseen. Siitä huolimatta kasvatusvastuuta on yhä enenevässä määrin siirretty kouluille.

Tällä hetkellä koulu on luhistumassa kaikkien siihen kohdistuvien vaatimusten alle. Se kantaa osan kasvatusvastuusta, mutta sen pääasiallinen tehtävä on opettaa taitoja eri oppiaineissa. Vanhempien on otettava vastuu kasvatuksesta. Rajat ovat rakkautta.

Me tarvitsemme kouluihin lisää kohtaamista ja välittämistä, vähemmän digiä ja puhelimia. Kiusaaminen ja lapsille sopimaton sisältö on yhä enemmän siirtynyt puhelimiin. Pahaa on helpompi sanoa netissä kuin kasvotusten. Kouluille asetettava kännykkäkielto olisi mielenterveysteko. Miten voi olla, että maassa, jossa on yhä vähemmän lapsia, tarvitaan yhä enemmän opettajia, koulupsykologeja ja sosiaalityöntekijöitä, aina vain lisää ADHD-lääkkeitä, masennuslääkkeitä ja psykiatreja?

Opettaja joutuu kohtaamaan jatkuvasti vaikeita tilanteita, esimerkiksi väkivaltaisen oppilaan kanssa, ja miten samaan aikaan hän pystyy huolehtimaan kaikkien lasten turvallisuudesta? Opettajalle on myös aito uhka joutua itse vaikeuksiin, mikäli kurinpitotoimet eivät miellytä vanhempia.

Arvoisa rouva puhemies! Me perussuomalaiset haluamme kouluihin takaisin pienryhmät. Ei ole kenenkään etu, että opetuksen sijasta tunnit tuhlataan toistuvasti järjestyksenpitoon. Inklusio on kaunis ajatus, mutta se ei todellisuudessa auta niitä, jotka eniten apua tarvitsevat.

Hallitus on uudistamassa oppimisen tuen, sillä on tärkeää, että tuki on konkreettista. Papereiden kirjaukset ovat toissijainen asia. Missä on se Suomi, jossa oli oikein komenttaa myös naapurien lapsia ja huolehtia heistä? Missä on se Suomi, jossa uteliaisuus ei ollut työkeyttä vaan välittämistä? Mitä jos joka viikko kysyisimme lapsilta, onko kaikilla luokassa kavereita tai edes yksi kaveri? Yhteisenä tavoitteena tulee olla hyvä elämä jokaiselle.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Haatainen.

**14.15 Tuula Haatainen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulurauhan rakentaminen on meidän kaikkien yhteinen asia. Koulurauhan eteen onkin tehty 2000-luvulla paljon töitä eri hallituksissa, mutta kuten tiedämme, se ei ole kuitenkaan riittänyt. Toimintatavoissa on vielä paljon parannettavaa. Liian moni nuori kärsii yksinäisyydestä ja voi huonosti.

Viime hallituskaudella laadittiin laaja poikkihallinnollinen toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi. Oppilaalle tuli velvollisuuksia. Oppilaan on käytäyttyävä muita kiusaamatta ja syrjimättä. Oppilas ei saa vaarantaa muiden turvallisuutta. Opettajien ja rehtorien ilmoitusvelvollisuus laajeni. Huoltajalle on ilmoitettava epäilty kiusaaminen, häirintä, väkivalta ja syrjintä, tapahtui se sitten koulussa tai koulumatkalla. Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä kiusaamisen kohteena ollutta että epäiltyä oppilasta. Kiusaamiseen puuttuminen ei ole siis harkinnanvaraista. Jokaisella oppilaalla on subjektiivinen oikeus turvalliseen kouluun. Viranomaisilla on virkavastuu huolehtia, että se toteutuu. Tätä myös Nuorten parlamentissa sivistysvaliokunnan kokouksessa nuoret painottivat, että aikuisten on aina puututtava kiusaamiseen.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

Arvoisa puhemies! Kaikkein keskeisintä kouluturvallisuudessa on ennaltaehkäisy. Meidän on varmistettava, että kouluissa ja yhteiskunnassa laajemmin on osaamista, aikaa ja resursseja puuttua lasten ja nuorten pahoinvointiin ennakoivasti ja nopeasti ja matalalla kynnyksellä. Koulu on oppimisympäristö, mutta se on myös paikka muulle kehitykselle ja kasvulle. Monissa kouluissa on otettu käyttöön esimerkiksi kouluvalmentajia, jotka ovat oppilaiden ja opettajien tukena ja rakentavat kouluissa yhteisöllisyyttä. Oppilashuolto sekä erilaiset tukimuodot ovat keskeinen osa koulujen turvallisuutta ja oppilaiden hyvinvointia. Kouluterveydenhuollon, kuraattorien ja psykologien rooli on korvaamaton oppilaiden tukemisessa ja koulurauhan ylläpitämisessä.

Uusi teknologia näkyy myös lasten ja nuorten arjessa. Myös Nuorten parlamentin nuoret nostivat esille somekiusaamisen ja tekoälyn vaikutukset. He peräänkuuluttivat, että nuorille opetettaisiin, mitä uuden teknologian taustalla on, että he pystyisivät paremmin arvioimaan niiden sisältöjä kriittisesti. Tämä ajatus on viisas, ja siihen kyllä kannattaa panostaa.

Arvoisa puhemies! Kouluyhteisön kykyä ja osaamista on vahvistettava turvallisen oppimisympäristön takaamiseksi. Koulurauhan ylläpitäminen ei kuitenkaan ole ainoastaan koulujen tehtävä, vaan se on koko yhteiskunnan asia. Lapsiperheiden hyvinvointi, eriarvoistumisen ehkäisy ja harrastusmahdollisuuksien lisääminen varallisuudesta riippumatta luovat terveellistä kasvuympäristöä. Meidän kaikkien, vanhempien, viranomaisten ja päättäjien, on tehtävä yhteistyötä luodaksemme turvallisen ympäristön lapsillemme kasvaa ja oppia. On aikuisten tehtävä varmistaa, että kiusaaminen ja väkivalta otetaan vakavasti ja siihen myös puututaan. [Puhemies koputtaa] Uhria ei saa jättää yksin, ja tämä viesti on tärkeää saada perille. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Edustaja Honkonen.

**14.19 Petri Honkonen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vantaan kouluampumisen uhrin ja osalliset ovat kaikkien meidän mielissämme. On äärimmäisen tärkeää, että tämä keskustelu nyt ryhmien yhteistyöllä saatiin aikaiseksi. Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus turvalliseen arkeen ja jokaisella opettajalla ja koulussa työtään tekevällä ammattilaisella työrauhaan ja -turvallisuuteen.

Suomessa lasten määrä on vähentynyt mutta ongelmat monimutkaistuvat. Niihin tarvitaan kestäviä ratkaisuja, joiden löytäminen on meidän aikuisten tehtävä. Vastuu on meillä ihan jokaisella. On kysyttävä, onko peruskoulussamme tänä päivänä erityisluokkia liian vähän ja saavatko erityistä tukea tarvitsevat oppilaat tarvitsemansa tuen. Opettajilta ja myös useilta lasten vanhemmilta saadun palautteen perusteella näin ei tapahdu.

Koulurauha toteutuu, kun yksikään oppilas ei joudu kiusatuksi, kukaan ei jää yksin ja kaikki voivat kokea olevansa omana itsenään hyväksyttyjä ja osa kouluyhteisöä sen tasavertaisena jäsenenä. Kiusaamiseen sen kaikissa muodoissaan tulee puuttua jämäkästi, ja kiusaajan on myös kannettava vastuu teoistaan. Kiusatun väistyminen toiseen kouluun ei ole ratkaisu ongelmiin.

Koulupäivää tulee rauhoittaa ulkoisilta ärsykkeiltä, jotka häiritsevät niin lasten kuin myös meidän aikuistenkin keskittymistä. Älylaitteiden aiheuttama levottomuus ja mahdollisuus kiusata toisia oppilaita eivät kuulu kouluun eivätkä myöskään vapaa-aikaan. Vanhempien vastuu valvoa lasten elämää digitaalisessa todellisuudessa ja maailmassa korostuu.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

Erilaisten tietojen ja taitojen opettaminen, yleissivistyksen antaminen, on koulun perustehtävä. Sitäkin tärkeämpää on, että jokainen lapsi oppii käyttäytymään ja huomioimaan toiset lapset erilaisissa tilanteissa ja kasvaa koulussa ihmiseksi, yhteisön ja yhteiskunnan jäseneksi ja kansalaiseksi. Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus turvalliseen aikuiseen: aikuiseen, jolle lapsi voi puhua mistä tahansa pienemmästä ja isommasta hänelle tärkeästä asiasta; aikuiseen, joka välittää ja on kiinnostunut, mitä lapselle ja nuorelle kuuluu. Jokainen lapsi tarvitsee lähelleen aikuisen, joka huomioi hänet yksilönä ja antaa hänen tuntea, että hän on merkityksellinen. Tämä tunne avaa lapselle mahdollisuuden purkaa ja käsitellä myös vaikeita asioita ja tunteita.

Arvoisa puhemies! Meidän jokaisen vanhemman velvollisuus on tukea lastemme koulunkäyntiä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Perheiden tulee saada tähän tärkeään kasvatustyöhönsä tuki koko yhteiskunnalta. [Antti Kaikkonen: Punnittua puhetta!]

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

**14.22 Inka Hopsu vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisen lapsen ja nuoren turvallisuus on pystyttävä varmistamaan, eikä aikuisenkaan arkeen pitäisi kuulua väkivallan riskiä. Tämän varmistamisessa olemme yhdessä epäonnistuneet.

Kiusaamisen kokemukset ja väkivalta nuorten keskuudessa ovat lisääntyneet ja laajentuneet myös sosiaaliseen mediaan. Opettajan tai yksittäisen vanhemmankaan silmä ei ulotu kaikkialle. Tarvitaan lisää tiivistä yhteistyötä, aikuisten aikaa ja mielenkiintoa. Hyviä hankkeita tulee, ja sitten hetken päästä niitä kritisoidaan, jos toimintakulttuurin muutos ei ole juurtunut koko yhteisöön. Kiusaamisen ja väkivallan vastainen työ ja yhteisöllisyyden rakentaminen eivät saa hetkeksikään herpaantua. Emme me poliitikot voi ajatella, että saimme asian hankerahoituksella valmiiksi, mutta samalla lapsia ympäröivä maailma muuttuu, perheiden tilanteet muuttuvat, lapset koulussa vaihtuvat. Samalla tavalla ei voi opettajakaan ajatella, että selvitimme nyt tämän kiusaamistapauksen, asia selvä, vaan oleellista on seurata asiaa, kysyä yhä uudestaan, mitä kuuluu, ja puuttua yhä uudestaan.

Arvoisa puhemies! Pojista yhdeksän prosenttia, tytöistä 21 prosenttia kertoo kokevansa itsensä yksinäiseksi. Yksinäisyys on sosiaalista kipua, ulkopuolisuuden tunnetta. Tilastot kertovat meille myös, että nuorten ahdistuneisuus on lisääntynyt. Seuraava tilasto toteaa, että jopa neljäsosa nuoristamme voi kärsiä mielenterveyden häiriöistä. Kaikki palautuu, ensinnäkin aikuisten aikaan ja mielenkiintoon ja toisekseen toimivaan yhteisöön toisten lasten ja nuorten kanssa, yhteisöön, jossa saa onnistua ja saa olla oma itsensä.

Millä varmistamme, että näitä on tarjolla jokaiselle lapselle ja tarpeeksi myös sille lapselle ja nuorelle, joka perheen huolista — oli kyse sitten talouden huolista tai vaikka päihdeongelmasta — ei saa tukea kotonaan? Se on pieniä luokkakokoja, koulunuorisotyötä, fiksu valmentaja harrastuksessa, riittäviä sairaalakoulupaikkoja, toimivaa, yhteisöllistä opilashuoltoa ja lastensuojelua, jossa ei pallotella. Me tiedämme nämä keinot. Tarvitsemme mielestäni pitkäjänteisen parlamentaarisen sovun rahoituksesta.

Hyvät kollegat, luen vielä yhden ystäväni, koulunuorisotyötä tekevän Ville Turkan, lyhennetyn pötkän työpäivästään: ”Olin valvomassa kolmannen luokan ateriointia. Yksi pojista istui syömättä ikkunan vieressä. Paikalle saapui ysiluokkalainen tyttö ystävien ympäröimänä. Hän pysähtyi pojan viereen, kysyi pojalta kuulumiset ja kurtisti kulmiaan huomautessaan pojan ruuatta: ’Veli, sinun pitää syödä. Minä haen sinulle.’ Sisar toi veljelleen tarjottimen kaikkine tykötarpeineen. Poika kiitti katseella ja söi ruokansa hyvällä ruokahalul-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

la. Ihailin veljestään huolehtivan siskon toimintaa. Minulla nuorisotyöntekijänä ei ole Wilma-tunnuksia yhteydenpitoon. Mietin kuitenkin, että lämpö, jota tyttö osoitti poikaa kohtaan, ansaitsi huomioni. Miten toimin? Nousin paikaltani ja etsin katseellani tyttöjä. 'Anteeksi, että häiritsen. Se, mitä teit äsken veljesi eteen, oli kultaista toimintaa. Kiitos sinulle.' Katsoin silmiin, hymyilin ja näytin peukkuja, liveinä."

Kollegat, nähdään mekin tämä kaikki hyvä ja vahvuus, joka nuorissa on.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Yritetään pysyä siinä kolmessa minuutissa. Vasta yksi on siinä onnistunut, mutta seuraavasta nyt odotetaan sitten tällaista. [Juho Eerola: Mutta muuten on ollut hyviä puheenvuoroja!] — Mutta hyviä puheenvuoroja on ollut, aivan totta. — Olkaa hyvä, edustaja Saramo.

**14.26 Jussi Saramo vas (ryhmäpuheenvuoro):** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun jotain kamalaa tapahtuu juuri koulussa, yhteisön sydämessä, on koko yhteiskunnan pysähtyttävä muistamaan ja miettimään, miten vastaavaa ei enää tapahtuisi. Mutta kyse ei kuitenkaan ole vain koulusta — koulurauha on koko yhteiskunnan kysymys. Emme myöskään nopeasti, emme ehkä koskaan, saa tietää, mitä kaikkea tapahtumien taustalla on ollut. Meidän täällä ei pidä lähteä arvuuttelemaan ja tekemään johtopäätöksiä yksittäisten ihmisten taustoista. Yhteiskunnan kokonaistilaa meidän on kuitenkin uskallettava katsoa silmiin.

Koulujen seinien sisällä näkyy se, mitä ympäröivässä yhteiskunnassa tapahtuu. Esimerkiksi koulukiusaaminen ja -väkivalta eivät sanoina huomioi, että kiusaamista tapahtuu kaikkialla, missä lapset ja nuoret viettävät aikaansa: netissä, koulumatkoilla, vapaa-ajalla. Kun vain käväiseekin somessa ja katsoo, miten aikuiset ihmiset siellä käyttäytyvät, ei ihmettele, että pitkään vähentynyt koulukiusaaminen on taas lisääntynyt. Vastuu on aina meillä aikuisilla. Sen sijaan, että kysytään, eikö mitään saa enää sanoa, jokainen voi miettiä, onko pakko tarkoituksella loukata toista.

Arvoisa puhemies! Jotta rauha säilyy, on kaikilla oltava tunne yhteenkuuluvuudesta ja siitä, että tulevaisuudella on tarjota jotain hyvää. Suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta lopuilla menee entistä huonommin. Kouluja koskeva tutkimus osoittaa, että eriarvoistuminen niin koulujen välillä kuin niiden sisälläkin on kasvava ongelma. Tämän ilmiön kitkemisessä meillä on tässä salissa paljon valtaa. Kyse ei ole vain koulujen tai lastensuojelun resursseista. Iso kysymys on myös, että emme kasvata lapsiköyhyyttä ja osattomuutta, jonka vaikutukset voivat näkyä läpi elämän ja sukupolvelta toiselle.

Olennaista on myös perheiden ja vanhemmuuden tuki. Yksilöä korostavassa yhteiskunnassa helposti unohtuu, että me olemme kaikki osa yhteisöjä. Esimerkiksi aikuisten mielenterveyspalveluiden heikko saatavuus heijastuu myös lapsiin. Kun vanhemmalla on mielenterveysongelma, pitää selvittää myös, miten perheen lapset voivat.

Arvoisa rouva puhemies! Lapsiasiavaltuutettu nosti esiin konkreettisen tekona eri ammattialoja yhdistävien keskustusten perustamisen lapsille ja nuorille, jotka ovat itsetuhoisia tai väkivaltaisia. Ajatus kuulostaa erinomaiselta. Tällä hetkellä lastensuojelu paikkaa aivan liian paljon muiden palveluiden vajausta. Kysymys koulurauhasta ei ole helppo, koska se ei ratkea yksinkertaisilla ratkaisuilla, kuten kurin lisäämisellä. Kyse on siitä, että meidän on pidettävä kaikki mukana.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

14.29 **Mikko Ollikainen r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade fru talman! Tack till alla partier för att vi för den här diskussionen här i dag.

Skolan ska alltid vara en trygg plats för barn och unga, naturligtvis också för de äldre som jobbar i skolan. Det här borde vara en självklarhet, men ändå rapporterar en betydande andel elever sjukfrånvaro och att de upplever medelmåttig eller dålig hälsa. Ångesten bland unga tycks vara konstant och många känner sig ensamma. Andelen barn och unga som upplever mobbning har ökat.

Men det finns ljuspunkter — de allra flesta barn och unga mår bra och har en fungerande vardag. Våldsbrott minskar, användningen av rusmedel sjunker och viktiga kunskaper såsom första hjälpen förbättras.

Arvoisa rouva puhemies! Kiusaamista ei tapahdu pelkästään koulussa vaan myös koulun ulkopuolella, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Kiusaaminen on koulun ja koko yhteiskunnan rikkaruoho, jota on koko ajan kitkettävä ja torjuttava — kitkettävä ja torjuttava.

Kännyköiden käytön valvonnan ja kieltojen lisäämisellä ei itsessään ratkaista itse ongelmaa. Todellinen muutos vaatii myös ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja poikkihallinnollista yhteistyötä. Tämä ei ole sopiva paikka viranomaisten ja eri sielojen välisille valtataisteluille, vaan lapsi ja lapsen hyvinvointi on aina asetettava keskiöön. Jotta oppilaat tuntisivat olonsa turvallisiksi koulussa, heidän on voitava luottaa siihen, että aikuisilla on aikaa, halua ja keinoja reagoida kiusaamiseen. Opettajien rooli on keskeinen: he luovat ryhmään jatkuvuutta ja ovat hyviä ihmistuntijoita.

Ärade talman! Under de senaste åren har vi satsat en hel del förebyggande åtgärder kring till exempel gängbildning och brottslighet och även 12 miljoner för att stärka elevstödet. Vi har också riktat permanent finansiering till ungdomsarbete i skolorna och läroanstalterna. Också i ramrian, som avslutades i går, gjordes ett barn- och ungdomspaket som främjar välmående.

Arvoisa rouva puhemies! Oppilaiden mielenterveysongelmien ja aggressioiden havaitsemiseksi ja hoitamiseksi aikaisessa vaiheessa tarvitaan investointeja. Lapsille ja nuorille on oltava tarjolla helposti saavutettavia mahdollisuuksia puhua ongelmistaan ja pyytää apua. Näitä toimia YK:n lasten oikeuksien komitea myös suosittelee meille.

Föräldrar och vårdnadshavare till barn med psykiska problem ska också erbjudas det stöd de behöver, men frågan är: Hur kan de ha en aktiv och positiv roll i sina barns skolliv och psykiska hälsa och hurudan inverkan har den allt stressigare vardagen i vårt samhälle?

Arvoisa puhemies! Suomen on jatkettava pitkäjänteistä työtään kouluväkivallan ja koulu-kiusaamisen ehkäisemiseksi. [Puhemies koputtaa] Tämänpäiväinen keskustelu tästä aiheesta koskee ihan meitä kaikkia, koko yhteiskuntaa. — Kiitos, tack.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi.

14.33 **Päivi Räsänen kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteiskuntaamme järkyttäneet Viertolan koulun tapahtumat eivät ole enää uutisotsikoissa, mutta uhrit, luokkatoverit, kouluyhteisö ja omaiset kantavat sen kipeitä jälkiä pitkään. Tällä viikolla saimme

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

jälleen muistutuksen koulujen turvallisuusvajeesta, kun 12-vuotias poika puukotti koulussa samanikäistä. Viime syksynä koululaisen kerrottiin raiskanneen koulutoverinsa wc:ssä kesken koulupäivän.

Väkivalta on valunut yhä nuorempiin ikäluokkiin. Nuorten kanssa työskentelevät kertovat kouluissa järjestetyistä tappeluista, takavarikoiduista teräaseista ja nuorten itsetuhoisista ajatuksista. Koulukiusaaminen painottuu ikävuosiin 11—15, jolloin tapahtuu myös murrosikään liittyviä fyysisiä ja sosiaalisia muutoksia.

Minuun otti hiljattain yhteyttä henkilö, joka oli ollut Jokelassa luokassa, jossa ammuskeltiin. Hänellä on ollut pitkäaikaisia ongelmia tapahtuman jälkeen. Onkin syytä tehdä perusteellinen selvitys koulujen turvallisuustilanteesta ja etsiä keinoja, joilla oppilaiden ja opettajien turvallisuus voidaan taata, sekä selvitys siitä, miten koulussa väkivallalle tai vakavalle kiusaamiselle altistuneet lapset ja nuoret ovat toipuneet ja miten kykenisimme heitä paremmin tukemaan.

Toisin kuin monessa länsimaassa, Suomessa alle 15-vuotiaat eivät ole rikosoikeudellisessa vastuussa vakavistakaan teoista. Heistä tehdään lastensuojeluilmoitus, mutta lastensuojelussa ei ole riittävästi resursseja eikä toimivaltuuksia puuttua lasten ja nuorten rikolliseen ja väkivaltaiseen käytökseen. Itsemääräämisoikeuden vahvistaminen on kääntynyt nuorten turvattomuudeksi. Huostaanotettujen lasten ja nuorten sijoituspaikoissa lasten liikkumista ei ole enää voitu rajoittaa entiseen tapaan, ja jopa puhelimen käytön rajoittamisesta on tehtävä hallinnollinen päätös. Lapset ja nuoret voivat melko vapaasti poistua sijoituspaikastaan, jolloin he altistuvat päihde- ja väkivaltakäytöksen uhreiksi ja tekijöiksi.

Hallitusohjelman mukaan kouluväkivallan ennaltaehkäisyssä ja väkivaltatilanteisiin puuttumisessa otetaan käyttöön yhtenäiset toimintamallit. Lisäksi on sitouduttu turvaamaan jokaisen lapsen oikeus turvalliseen oppimisympäristöön ja koulurauhaan. Useita hankkeita onkin käynnistetty, esimerkiksi nuorisorikollisuuden torjuntaohjelma, tiedonvaihdon parantaminen, ja lastensuojelulain kokonaisuudistuksessa on palautettava riittävät mahdollisuudet rajoittaa itseään tai toisia vahingoittavan lapsen liikkumista. Poliisin voimavaroja lisätään, mistä osa tulee suunnata nykyistä kattavampaan koulupoliisitoimintaan... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu] — No niin.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä muistuttaa, että lasten hyvinvoinnin perusta luodaan perheissä. Mikään viranomais- tai palvelujärjestelmä ei lopulta voi korvata perhettä kasvattajana. Jos perhe ei suoriudu tehtävästään, yhteiskunta ei suurillakaan panostuksilla pysty täysin korjaamaan vaurioita. Kotien ja perheiden merkitys tulee tunnustaa, tunnustaa ja sitä arvostaa sekä tukea kaikessa päätöksenteossa.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Harkimo.

**14.37 Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Olemme tärkeän asian äärellä tänään. Suomessa noin 40 000 lasta joutuu viikoittain kouluväkivallan uhriksi. Alle 21-vuotiaiden nuorten väkivaltarikollisuus on kasvanut merkittävästi. Alaikäisten tekemiksi epäiltyjen rikosten määrä Suomessa on kolminkertaistunut vuodesta 2015. Suurin kasvu on ollut alle 15-vuotiaiden keskuudessa. Poliitikkojen on tehtävä kaikkensa, jotta nämä luvut saadaan laskuun.

Olen kertonut aiemmin omista kokemuksistani. Tiedän, millaista on jatkuva kiusaamisen kohteena oleminen. Tiedän, kuinka raastavaa on vanhempana kuulla, että oma lapsi ei

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

halua mennä nukkumaan, koska niin tuntuu kestävän kauemmin, ennen kuin aamu tulee ja joutuu taas pakosti menemään kouluun.

Kiusaaminen on aina väkivaltaa, vaikkei se täyttäisi rikoksen tunnusmerkkejä.

Moni lapsi ei ole kouluikään mennessä ehtinyt saada kotona yhtäkään halausta tai myönteistä huomiota. Osattomuus tällaisista kokemuksista ei katso postinumeroa eikä paikkakuntaa. Kun yksinäisyys pelottaa ja turhauttaa, lapsi hakee huomiota purkamalla pahaa oloaan muihin. Jos kotona ei perheen kesken ole kunnioitusta, kuuntelemista ja empatiaa, ei lapsi osaa myöskään osoittaa sitä kodin ulkopuolella. Tällaisten lasten vanhempien on vaikea... [Virkahenkilöt keskustelivat] — Vaikea keskittyä, kun te puhutte siinä alhaalla koko ajan. — Jatkan, kun löydän, missä olin. — Kun yksinäisyys pelottaa ja turhauttaa — tämä tulee vähän uudestaan — lapsi hakee huomiota purkamalla pahaa oloaan muihin. Jos kotona ei perheen kesken ole kunnioitusta, kuuntelemista ja empatiaa, ei lapsi osaa myöskään osoittaa sitä kodin ulkopuolella. Tällaisten lasten vanhempien on vaikea uskoa, että oman lapsen käytöksessä on mitään ongelmaa, sillä se muistuttaa heidän omaa käytöstään.

Mikään hallitus ei voi muuttaa sitä, kuinka ihmiset kodeissaan lapsiaan kohtelevat. Silti meidän on käytettävä niitä keinoja, jotka ovat poliitikkojen vallassa tänä päivänä.

Vuonna 2022 esiopetussuunnitelmaan ja peruskoulun opetussuunnitelmaan tehtiin kiusaamisen ehkäisyyn ja kurinpitoon liittyviä muutoksia. Se oli hyvä alku, mutta se ei riittä. Ehdotan, että lisäämme tunne- ja kaveritaitojen opetuksen määrää ja sen pakollisuutta opetussuunnitelmassa. Kiusaajien on saatava kovempia rangaistuksia, ja ennen kaikkea kiusattujen mutta myös kiusaajien on saatava parempaa tukea. Ehdotankin, että kouluihin otetaan pelkästään kiusaamiseen keskittyviä henkilöitä. Hänellä voisi olla useampiakin kouluja. Oppisi tuntemaan ongelman paremmin, nyt se on aina eri tahojen käsissä.

Hallitus puhuu mielellään siitä, että se haluaa jättää tuleville sukupolville tasapainoisen valtiontalouden. Minä haluaisin sen lisäksi, että tasapainoisia olisivat nuo tulevien sukupolvien ihmisetkin. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Kiitoksia ryhmäpuheenvuoroista. — Sen jälkeen ministeri Henriksson, viisi minuuttia.

**14.41 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson:** Arvoisa rouva puhemies, värderade talman! Kiitos ensinnäkin tästä tärkeästä keskustelualoitteesta teille kaikille. Kiitoksia kaikista näistä puheenvuoroistanne.

Oppilaiden ja opiskelijoiden turvallisuus, hyvinvointi ja työrauha tulee voida taata kaikissa kouluissa ja oppilaitoksissa jokaisena päivänä. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, eikä kenenkään pidä joutua kokemaan oloaan turvottomaksi koulussa. Väkivaltaan ja kiusaamiseen tulee viipymättä puuttua. Tästä olemme kaikki varmasti samaa mieltä. On ensiarvoisen tärkeää varmistaa, että kouluissa on riittävät voimavarat huomata häiriökäyttäytyminen ajoissa ja riittävät keinot puuttua siihen. Lisäksi meidän on vahvistettava lasten ja nuorten luottamusta siihen, että aikuisilla on halua puuttua tilanteisiin.

Värderade talman! Varje dag måste vi kunna garantera elevernas och studerandenas säkerhet, välbefinnande och arbetsro. Den som deltar i undervisningen har rätt till en trygg studiemiljö, och ingen ska behöva känna sig otrygg i skolan. Vi måste ingripa i våld och mobbning direkt när de uppdagas.

# Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

Arvoisa puhemies! Meillä oli ja on jo edellisillä hallituskausilla tehty pitkäjänteisesti kehittämistyötä kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemiseksi. Työtä koulujen työrauhan turvaamiseksi sekä väkivallan ja kiusaamisen ehkäisemiseksi pitää kuitenkin yhä jatkaa ja entisestään tehostaa. Tämän hallituskauden aikana yhtenäistämme olemassa olevia toimintamalleja kouluväkivallan ennaltaehkäisyssä ja väkivaltatilanteisiin puuttumisessa. Me vahvistamme myös aluehallintovirastojen toimivaltuuksia koulujen laillisuusvalvonnassa. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa on tuettu lisärahoituksella. Myös koulujen turvallisuutta on vahvistettu rahoituksella. Kehysriiheessä päätimme myös laatia erillisen lapsiin ja nuoriin liittyvän toimenpidepaketin, ja tämän lisäksi hallitus panostaa vielä viisi miljoonaa koulu-kiusaamisen vastaiseen työhön.

Vi måste fortsätta arbetet för att trygga arbetsron i skolorna och förebygga våld och mobbning. Under den här regeringsperioden förenhetligar vi de befintliga verksamhetsmodellerna för förebyggande av våld i skolan och ingripande i våldssituationer. Också skolornas säkerhet har stärkts genom finansiering, och i ramrian beslöt regeringen ytterligare att skapa ett separat åtgärds paket för barn och unga och utöver det också en tilläggs satsning på arbetet mot mobbning i skolorna.

Koulujen ja oppilaitosten työrauhan edistämisessä ei ole kuitenkaan kyse vain oikeudellisista keinoista tai rahoituksesta. Väkivalta ei rajoitu vain kouluun, niin kuin me täällä olemme kuulleet. Sen ehkäiseminen on koko yhteiskunnan asia. Viranomaisten välinen yhteistyö sekä yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on myös erinomaisen tärkeää, niin kuin myös meidän aikuisten rooli, yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa.

Kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävä nuorisotyö on yksi keino lisätä turvallisia aikuisia lasten ja nuorten koulu- ja opiskelupäivään. Sillä voidaan vahvistaa kouluyhteisöä, kaverisuhteita, edistää ryhmäytymistä ja lisätä oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, ja työllä on tutkitusti myös kiusaamista vähentävä vaikutus. Tästä on jo riittävästi tutkimusta. Kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävälle nuorisotyölle on ensimmäistä kertaa vakinaistettu rahoitus tällä hallituskaudella.

Koulun yhteisöllisyys ja hyvä ilmapiiri lähtevät luokasta ja koko kouluyhteisöstä. Koulurauhan luomiseen tarvitaan myös myönteisiä ja kannustavia keinoja. Valtaosa lapsista ja nuorista voi hyvin ja on tyytyväisiä elämäänsä, ja meidän tulee päättäjinä, vanhempina ja yhteiskuntana tehdä kaikkemme, että näin olisi jatkossakin. — Kiitoksia, tack.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Nyt voitte varata vastauspuheenvuoron painamalla V-painiketta, minuutin mittaisen, ja koska meillä on aikaa vain noin 45 minuuttia, niin toivon, että se myös sitten pidetään. — Ensimmäisenä painotan ryhmäpuheenvuoron pitäjiä, ja edustaja Sarkomaa aloittaa.

14.46 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli mainio uutinen, että kehysriihessä tehtiin päätös toimenpidepaketista, jolla edistetään lasten ja nuorten hyvinvointia ja kouluturvallisuutta. Lapsiasiainvaltuutetun ehdottamaan hybridyksikköön on tulossa rahoitusta koulun nuorisotyöhön, mielenterveystyöhön ja myöskin koulukiusaamiseen, eli nyt panostetaan näihin asioihin.

Kysyisin opetusministeriltä: millaisia toimia tällä viiden miljoonan lisärahalla kouluki-  
saamisen kitkemiseksi ja ehkäisemiseksi tehdään? Erityisesti toivon toimia, joilla ehkäis-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

tään kiusaamista netissä. Siellä se on erityisesti lisääntynyt ja todella suuri uhka lasten ja nuorten hyvinvoinnille.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

14.47 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuorovaikutustaidot ovat keskeisin koulurauhaa ylläpitävä tekijä. Taitoja tulee harjoitella etukäteen ennen kuin vuorovaikutuksessa on ongelmia.

Keskustelin eilen opettajaystäväni kanssa. Heillä Lappeenrannassa vuorovaikutustaidot ovat keskeinen avain koulurauhan ja hyvinvoinnin ylläpidossa. Näitä taitoja opiskellaan siellä viikoittain systemaattisesti. Kerran kuukaudessa ei riitä, vaan harjoittelun tulee olla viikoittaista. Laitteiden sijaan kiinnostuksen tulee olla ihmisissä ympärillämme.

Koulussa toki luonnostaankin tulee vuorovaikutustilanteita ja harjoittelua, mutta sen lisäksi tarvitaan systematiikkaa. Empatiaa oppii vain saamalla empatiaa osakseen. On myös tärkeää, että me ymmärretään varhaiskasvatuksen rooli, ja siellä nämä taidot ovat nimenomaan tärkeässä osassa, ihan ensimmäisenä opeteltavana, ja siellä on merkitystä sillä, että aikuisia on tarpeeksi.

Mutta kysyisin, arvoisa ministeri Henriksson: Hallitus päätti juuri erillisestä viiden miljoonan kertaluontoisesta [Puhemies koputtaa] rahoituksesta koulukiusaamisen vastaiseen työhön. Miten tätä rahaa tullaan ohjaamaan?

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Pidetään minuutin mittaiset puheenvuorot. — Seuraavaksi edustaja Haatainen.

14.48 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tässä salissa voimme päättää monella tavalla siitä, että pidämme huolta siitä, että lasten ja nuorten hyvinvointiin myös investoidaan, ja tässä järjestöjen rooli on hyvin keskeinen harrastustoiminnan mahdollistajana, kulttuuri- ja liikuntaharrastukset keskeisimpinä. Järjestöt tekevät myös paljon työtä sen eteen, että voidaan antaa muunlaisia eväitä, mutta nyt hallitus on kuitenkin leikkaamassa ja jo leikannut aika järeällä kädellä muun muassa etsivästä nuorisotyöstä, työpajatoiminnasta ja nyt sitten sote-järjestöjen avustuksista. Kysyisin nyt ministreiltä: miten käy näiden leikkausten jälkeen esimerkiksi ennaltaehkäisevän työn ja tällaisen matalan kynnyksen tuen järjestämisen?

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

14.49 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Opettajat kokevat tänä päivänä usein olevansa yhä enemmän sosiaalityöntekijöitä kuin varsinaisia opettajia. Tämä kertoo siitä, että voi sanoa, että osa uudistuksista, joita suomalaiseen peruskouluun on tässä menneinä vuosina tehty, ei ole ollut aivan onnistuneita.

Sinänsä se, että koulut antavat osana moniammatillista yhteistyötä tukea niille oppilaille, joilla on haasteita ja jotka sitä tarvitsevat, on aivan oikein, ja tätä toimintaa tuleekin kehittää. Mutta siinä, että opettajat eivät koe pystyvänsä tekemään työtänsä parhaalla mahdollisella tavalla, siis opettamaan, varmasti yksi osatekijä on tämä, että erityisluokista ja erillisistä pienryhmistä, joissa erityistä tukea vaativat oppilaat saavat opetusta ja tukea, on luovuttu liikaa ja liian useissa tapauksissa. Aiotteko te, arvoisa opetusministeri, ja aikooko

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

hallitus nyt edistää erityisluokkien ja pienryhmien lisäämistä ja ottamista uudelleen käyttöön, jotta erityistä tukea tarvitsevat oppilaat saisivat paremmin tukea ja paremmin opetusta kuin mitenkään nykyään tapahtuu?

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

14.50 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ollut politiikassa jo yli 20 vuotta, ja koko sen ajan nuorten hyvinvoinnin kysymykset ovat olleet julkisessa keskustelussa toissijaisia, sellaisia pistemäisiä hetkiä lukuun ottamatta. Eduskunnassakin olen tehnyt keskustelualoitteen niin viime kaudella kuin tällä kaudella nuorten hyvinvoinnista. Olen todella surullinen, että aiheen tärkeyteen herääminen vaatii tällaisia Viertolan kaltaisia tapahtumia, sillä kyseessä ei ole yksittäisen perheen tai yksittäisen koulun epäonnistuminen, vaan tämä on koko yhteiskunnan haaste. Voisimmeko nyt sopia, että nuorten hyvinvointi on vähintäänkin yhtä tärkeä aihe kuin bensan hinta tai tunnin juna tai eläkkeet, eikä vain keskusteluun, vaan myös kun pohditaan tulevaisuusinvestointeja, näkisimme myös lasten ja nuorten hyvinvoinnin sellaisena? Syntyisikö parlamentaarinen, pitkäjänteinen rahoitussopu tästäkin, kuten tekoihin investoinneista?

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Saramo.

14.51 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies, puheenvuorosta! Sitä en ollut pyytänyt, mutta mielelläni sen pidän.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Mutta ryhmäpuheenvuoro oli.

Aivan, kyllä oli, vähän hitaalla tuossa. — Koetin puheenvuorossani todeta sitä, että kun emme tiedä taustoja esimerkiksi tästä Viertolan tapauksesta, niin se yksittäisten syyllisten asioiden etsiminen on aika hankalaa tältä salilta. Ja kun tässä nyt on nostettu esimerkiksi inklusio moneen kertaan, niin tässä oli keskustelu tämän Viertolan tapahtumien jälkeen, jossa kuulin, että ”kyllä tämä johtuu inklusiosta”, johon sitten totesin, että no itse asiassa täällä Viertolan koulussa juuri on erityisluokat ja pienryhmät, jolloin kuulin, että ”se on kännyköistä kiinni”, ja sanoin, että Viertolan koulussa ei saa kännyköitä pitää ja opettajat kertovat, että se toimii hyvin, eli se ei voi olla siitäkään.

Aina tuntuu, että löytyvät ne syyt, jotka tiedetään jo etukäteen, ja vaikkei niitä tapahtuisikaan, niin tiedetään, että ne aiheuttavat ongelmia. Tiedetään, että koulukiusaamista oli paljon ennen kännyköitä, mutta samaan aikaan me tiedetään, että kännyköiden kautta, somen kautta myös tehdään kiusaamista. Toivoisin, että ei lähdetä hakemaan tämmöisiä helppoja ratkaisuja, koska usein juuri ne liian helpot ratkaisut... [Puhemies koputtaa] Ja haluan muuten todeta, että tässähän kyseessä ei ollut pienryhmä vaan ihan tavallinen luokka, [Puhemies koputtaa] mutta halusin tällä esimerkillä vain todeta, että meillä on pahoinvointia, johon pitää laaja-alaisesti puuttua.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

14.53 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Problemet eller utmaningen går att se från många olika synvinklar. Jag ser det som jätteviktigt att se hur vik-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

tigt arbete lärarna gör i klassrummen — för som jag konstaterade i gruppanförandet är det oftast de som håller ihop och är kittet i klassen — och att de också är människokännare och känner av det här. Men ändå behöver man olika proffs i skolorna, och till exempel i Österbottens välfärdsområde har vi börjat implementera också att ha psykiatriska sjukskötare i skolorna. Det vill vi satsa på och tror hårt på det. Hobbyerna är naturligtvis jätteviktiga.

Sitten itse kysymykseen. Kysyisin ministereiltä, tai ehkä opetusministeriltä tässä suhteessa, että kun tämä tulevaisuuden koulu -ryhmä on nyt työstänyt tulevaisuuden koulua, niin kuinka tätä haastetta siellä ajatellaan ja mitä tulemia siitä siinä työryhmässä on tulevaa ajatellen.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi.

**14.54 Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haastattelututkimusten mukaan koululaiset arvostavat koulupoliisin vierailuja kouluihin. Poliisilla on auktoriteettia liikennekasvatus-, huume-, alkoholi-, väkivalta- ja varkausasioissa. He antavat myös laillisuuskasvatusta ja tietoa lapsille, mitkä heidän oikeutensa ovat ja miten kiusaamis- ja väkivaltatilanteissa tulee toimia ja menetellä. Kun poliisien määrää nyt ilahduttavasti lisätään, niin kysyn sisäministeriltä: onko tässä yhteydessä mahdollisuus kehittää ja vahvistaa myös tätä koulupoliisitoimintaa?

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan tässä todeta, että tämä keskustelu on ollut mielestäni erittäin tarpeellinen, ja osaltani haluan kiittää kaikkia eduskuntaryhmiä. Tässä on noussut erittäin tärkeitä näkökohtia ihan jokaisessa puheenvuorossa esiin.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Harkimo.

**14.55 Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Edustaja Saramo oli täysin oikeassa: ei ollut kännyköitä silloin, kun ensimmäisen kerran sain selkääni koulussa, se on varma. Olen koulukiusaamisen kanssa ollut tekemisissä koko ikäni, koska lapseni ovat olleet kaikki kiusattuja, ja ongelmaksi tulee semmoinen koulukiusattu, joka ei kerro. Toinen pojistani ei koskaan halunnut kertoa, että häntä kiusattiin. Toinen kertoi heti, että häntä kiusattiin, ja siihen oli paljon helpompi puuttua silloin, kun se tiedettiin. Mutta usein koulukiusattu ei uskalla kertoa, mitä hänelle tapahtuu koulussa, koska hän pelkää, että hän saa vielä enemmän selkään, jos hän tuo sen asian esille luokassa, ja se on iso ongelma.

Se, mitä olen ehdottanut monta kertaa, on se, että yksi henkilö vastaisi koulukiusaamisesta ja hänellä voisi olla useampia kouluja. Tämä ei ole minun keksimäni, vaan minä olen keskustellut ammattilaisten, Aseman Lasten ja tämäntyyppisten, kanssa, ja silloin hän näkisi sen ongelman niissä kouluissa, joista hän vastaisi. Nyt se ongelma on monta kertaa se, että joskus se on luokanvalvoja, joskus se on joku muu, ja ne eivät [Puhemies: Aika!] uskalla puuttua kunnolla näihin asioihin. — Kiitoksia.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Myönnän tässä vaiheessa ministeri Rantaselle, joka joutuu kohtapuolin poistumaan, enintään kaksi minuuttia. — Voi puhua siitä istuimelta.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

**14.57 Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin tähän traagiseen Viertolan tapaukseen, joka tietenkin oli uhreille, koulun henkilökunnalle, koululaisille erittäin raskas tilanne — sitä se oli myös viranomaisille, jotka selvisivät tästä tehtävästään aivan erinomaisella tavalla. Olen jäänyt siihen ymmärrykseen, että muun muassa yhteistyö eri viranomaisten kesken sujui siellä hyvin. Mutta todella, tällaiset tilanteet eivät ole helppoja, eivät sen enempää ensihoitajille, poliiseille kuin hätäkeskukselle. Ilokseni voin todeta myös sen, että tässä tapauksessa myös heidän jälkipuinnistaan ja heidän henkisestä hyvinvoinnistaan on pidetty viranomaisissa oikein hyvää huolta, ja se on tietenkin hyvä ja tärkeä asia, jotta he jaksavat raskasta työtään myös eteenpäin ja ovat apuna silloin, kun pahin tapahtuu muille.

Mutta aivan lyhyesti tähän väliin totean myös sen, että meidän on pyrittävä tekemään kaikkemme sen eteen, että esimerkiksi huonosti voivien oppilaiden asiat ja lasten ja nuorten asiat, se tieto, kulkevat viranomaiselta toiselle, ja siihen hallitus panostaa tällä hetkellä. Siinä on menossa jo hankkeita, ja tähän tehdään toki kaikkemme.

Sitten totean tässä yhteydessä, että poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen ja lapsiasiainvaltuutettu Elina Pekkarinen kirjoittivat erinomaisen Vieraskynä-kirjoituksen Helsingin Sanomiin, jossa he muistuttivat tämän asian tärkeydestä, että väkivaltaan puututaan ja että me emme kutsu väkivaltaa oireiluksi, jolloin se aiheuttaa ongelman siinä, että se ikään kuin oikeuttaisi näitä tekoja ja toisaalta on myöskin uhrille erittäin vahingollista. Tämä on varmaan semmoinen asia, mistä meidänkin pitää uskaltaa sanoa, että väkivalta on tahallisia tekoja, joita me emme hyväksy.

Mutta sitten aivan tähän loppuun: liittyen koulupoliisiin tiedän, [Puhemies koputtaa] että tällä hetkellä poliisissa on meneillään ennalta ehkäisevän työn arviointi, mitä sinne kuuluu, mitä sinne ei kuulu, ja varmaan tässä yhteydessä voidaan myöskin katsoa, onko joiltain osin tätä koulupoliisia mahdollista palautella. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Ja nyt erityisesti painotan sivistysvaliokunnan jäsenten osallistumista mutta tokikin aikarajojen puitteissa. — Ja seuraavaksi varapuheenjohtaja sivistysvaliokunnasta, edustaja Koponen.

**14.59 Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kouluissa tarvitaan rauhaa — rauhaa niin opettajille opettamiseen kuin oppilaille oppimiseen. Paljon pystyy kouluissa tekemään sillä, että käännetään joissain asioissa hieman katsetta taaksepäin.

Puhemies! Kouluissa tulee siis palata perusasioihin: Vahventaa opettajajohtoista opettamista ja kasvattaa opettajan auktoriteettia ihan lainsäädännöllisin keinoin sekä mahdollistaa pienryhmät niitä tarvitseville. Digihömpästä tulee siirtyä digiviisauteen, ja älyttömät älykännykät tulee saada tunneilta pois häiritsemästä. Näihin asioihin hallitus on ohjelman mukaisesti puuttumassa.

Emme voi unohtaa koulun ja kodin yhteistyötä sekä perheiden vastuuta lasten kasvatuksesta. Valtio ei voi hoitaa kaikkea.

Puhemies! Koulukiusaamisen torjuntaan on löydettävä konkreettisiakin keinoja. Hallitus antaa opettajille paremmat keinot puuttua kiusaamiseen, ja kiusatun oikeusturvaa tullaan parantamaan. Lisäksi aluehallintoviranomaisten laillisuusvalvontaa kouluissa vahvistetaan, jotta varmistetaan, että kiusaamiseen aidosti myös puututaan.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

Puhemies! Tämä on laaja ja monisyinen ongelma, mihin ei ole olemassa yhtä ratkaisua, millä se hoidetaan. Siksi tarvitsemme useita oikeaan suuntaan [Puhemies koputtaa] vieviä toimenpiteitä, mitkä yhdessä johtavat oikeaan suuntaan.

Puhemies! Työ jatkuu yhdessä kohti parempaa [Puhemies koputtaa] ja kiusaamisvapaa- ta koulua, missä kaikilla on hyvä olla ja missä kaikki voivat oppia ilman pelkoa.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Pyrkikää nyt kiinnittämään huomiota tuohon minuuttiin, niin että mahdollisimman moni kerkiää puhua. [Aki Lindén: Ei kaikilta onnistu!] — Edustaja Eloranta.

**15.01 Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tutkimuk- sen mukaan 15:stä amerikkalaisesta kouluampujasta 13 oli kokenut yhteisössä torjuntaa, ulossulkemista tai muuta kaltoinkohtelua. Monen motiivina oli ollut, että muut olivat koh- delleet heitä epäreilusti, kaltoin, jättäneet yksin tai sulkeneet heidät kokonaan näkymättö- myyteen. Sama tulos löytyy Jokelan tapauksen taustalta.

Puhemies! Ei riitä, että huolehdimme harrastuksista, oppilashuollosta tai mielenterveys- palveluista. Tärkeänä muutoksen avaimena on kasvattaa lapset ja nuoret sellaiseen yhtei- söllisyyteen, jossa ei jätetä ketään ulkopuolelle, niin kotona, päiväkodissa, koulussa kuin myöhemmin työyhteisössä, tai muulla tavalla kiusata. Yhteisöstä ulos sulkeminen, ostrakismi, aiheuttaa suurta inhimillistä kipua — kipua ja uhkaa yhteenkuuluvuuden tunteelle, itsetunnon, merkityksellisyydelle. Pitkittyessään se voi saada aikaan eristäytymistä, ma- sentuneisuutta, keinottomuutta, toivottomuutta. Viime kädessä se voi vaikuttaa jopa yhtei- seen turvallisuuteemme, sillä yhteisöstä ulossuljettu on erityisen altis jopa radikalisoitumi- selle ja ääriteoille. [Perussuomalaisten ryhmästä: Olipa hyvä puhe!]

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

**15.02 Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koulukiu- saaminen on todella viheliäinen ja vakava ongelma, ja tänä päivänä tosiaan kiusaamista voi tapahtua lähestulkoon joka hetki sosiaalisen median kautta. Vuosi sitten jäin pois opettajan työstä, ja varmasti meistä opettajista jokainen tietää, kuinka vaikeaa kiusaamista on koko- naan kitkeä koulusta pois. Mutta ajattelen myös, että parantaa voidaan, aivan kuten meidän edustajienkin pitää parantaa täällä, tehdä oma osamme lainsäädännön kautta ja myös antaa esimerkkiä.

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että lapsella on mielekästä vapaa-ajan tekemistä. Viime vuosina kouluihin on rakennettu keskustan johdolla harrastamisen Suomen mallia, niin että jokaisella lapsella olisi ainakin yksi harrastus. Malli ei ole kuitenkaan vielä val- mis, sen omastakin kokemuksesta tiedän. Mutta kysyn, arvoisa hallitus ja ministeri Hen- riksson: miten aiotte parantaa koulujen harrastustoimintaa niin, että se tavoittaisi mahdol- lisimman monta koululaista, joilla ei ole ennestään yhtään harrastusta?

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

**15.03 Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä kes- kusteluissa usein korostetaan vanhemman vastuuta, puhutaan hukatusta vanhemmuudesta, sanotaan, että vanhempien vastuuta ei voi ulkoistaa valtiolle. Olen omassa lähipiirissäni

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

nähty, kuinka vaikeata on saada apua psyykkisesti oireilevalle ja sairaalle lapselle, ja väit-  
täisin, että me unohdetaan liian usein ne vanhemmat, jotka tekevät kaikkensa, jotta lapset ja  
nuoret saisivat apua. Ja voin myös sanoa, että sitä apua on tällä hetkellä hyvin vaikea saada  
varsinkin esimerkiksi Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla. Ei riitä se, että on psykiatrinen  
lähete. Ei riitä se, että kääntyy vihdoinkin lastensuojelun puoleen ja pyytää apua. Sieltä vas-  
taus voi olla, että teidän perhe voi niin hyvin, että luottakaa siihen, että pärjätte tässä ti-  
lanteessa, koska meidän pitää priorisoida niitä lapsia ja perheitä, jotka voivat vielä huo-  
nommin.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

**15.04 Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 70-luvun lapse-  
na tavanomaista oli katsoa mustavalkolähetystä, Pekkaa ja Pätkeä, jonka pelottavin hahmo  
oli Justiina kaulimen kanssa. Myöhemmin tv sai värit ja kolmannen kanavan, mutta edel-  
leen ohjelmien sisältö lapsen näkökulmasta oli melko maltillista, Pelle Hermannia ja Peu-  
kaloisen retkiä.

No, mitä nyt tv ja netti tarjoavat tämän päivän lapselle? Väkivaltaviihdettä verhoutuu  
myös lastenohjelmien piirrettyihin parhaaseen perheen tv-katselu aikaan, mainospaloina  
välähtelee milloin minkäkinlaista käsittelemätöntä materiaalia. Tämän lisäksi perheissä on  
Netflixin kaltaisia palveluita, joiden kautta on tarjolla kaikkea maan ja taivaan välillä. Sit-  
ten on perheitä, joissa lapset ovat saaneet pelikoneet, Pleikkarit, ja käsiinsä K18-materiaa-  
lia liian aikaisin. Osassa perheitä lapsen koko lapsuus ja nuoruus saattavat mennä lasten-  
huoneen pimennossa kuulokkeet korvilla pelin räiskinnän kanssa. Ei ole ihme, jos realitee-  
tin ja fiktion väli hämärtyy.

Mielenterveys kehittyi jo varhaislapsuudessa [Puhemies koputtaa] vuorovaikutuksessa  
ympäristön kanssa. Väkivaltainen käyttäytyminen on aina väärin, ja se täytyy tehdä selvä-  
ksi lapselle [Puhemies koputtaa] jo pienestä pitäen. Jos vanhemmat jostain syystä eivät ky-  
kene hoitamaan [Puhemies: Aika!] kasvatusvastuutaan niin kuin pitäisi, yhteiskunnan tu-  
kitoimet täytyy saada avuksi mahdollisimman nopeasti. Tosiasioiden [Puhemies: Aika!]  
välttäminen ja hyssyttely eivät johda mihinkään. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen.

**15.06 Pia Hiltunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähtökohtana on, että  
jokaiselle lapselle ja nuorelle on pystyttävä tarjoamaan turvallinen koulupolku. Keinoja,  
joilla tavoitteeseen päästäisiin, ovat muun muassa tunne- ja turvataitojen opetus, pienem-  
mät ryhmäkoot, kohtuukokoiset koulut, turvalliset fyysiset oppimisympäristöt, oikeanlai-  
nen ja oikea-aikainen oppimisen tuki ja ennen kaikkea kunnollinen ryhmäyttäminen, jol-  
loin jokainen saa kokea olevansa osa ryhmää ja hyväksytty omana itsenään. Oppilaiden yk-  
silöllinen kohtaaminen sekä kodin ja koulun toimiva yhteistyö moniammatillisen yhteis-  
työn lisäksi on olennaista lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta. Lisäksi tarvitsisimme  
valtakunnalliset yhteiset keinot kiusaamiseen puuttumiseen kunta- ja koulukohtaisten oh-  
jeiden sijaan. Kaiken kaikkiaan riittävät, vakaat ja oikein kohdennetut resurssit mahdolli-  
saisivat näiden tavoitteiden pitkäjänteisen edistämisen hankkeiden sijaan.

On syytä muistaa myös, että niin kauan, kun oppilailla on hyvä ja turvallinen olo kou-  
lussa, oppimistakin tapahtuu, ja turvallinen koulu kuuluu jokaiselle.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Virta.

15.07 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lastensuojelussa työskennellessä olen hoitanut lasta, joka on loppuelämäkseen vammautunut aikuisen häneen kohdistaman väkivallan seurauksena. Olen lohduttanut alakouluikäistä, jonka poliisi on hakenut tyhjästä asunnosta, jossa hän on hoitanut vauvaikäistä sisarustaan. Olen vastaanottanut nuoren, joka on tuotu käsi- ja jalkarautoissa, ja toisaalta olen sytyttänyt kynttilän nuorelle, joka päätyi junan alle.

On todella hyvä, että me puhumme nyt lapsista ja nuorista ja koulusta, mutta on jokin ongelma, kun me pysähdymme puhumaan näistä vasta, kun pahin tapahtuu. On aivan selvää, että kun meillä on pahoinvointia lasten ja nuorten ja perheiden keskuudessa, se valuu myös kouluihin. Se näkyy siellä kouluissa, eikä siksi riitä se, että me mietimme, mitä opettajat voisivat tehdä paremmin.

Olen esittänyt pääministeri Orpolle, voisimmeko me yhdessä yli puoluerajojen puheenjohtajatasolla käydä tästä keskustelua, niin kuin me käymme muistakin turvallisuuskysymyksistä. En ole aivan varma, onko hallituksessa todella ymmärretty, mitä lasten ja nuorten pahoinvointi on, koska te olette itse kauniista puheista huolimatta leikanneet kymmeniä ja satoja miljoonia nimenomaan lapsilta ja nuorilta. Viisi miljoonaa saatika kauniit puheet, jotka rehellisesti tuntuvat epärehellisiltä, eivät silloin paljon lohduta.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen. [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Hoskonen puhuu.

15.08 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapsen paras paikka on koti, isän ja äidin opetus. Lapsi oppii kotonaan sen, että ihmisiä kunnioitetaan, totellaan ja autetaan lähimmäistä.

Meillä on Suomi mennyt sellaiseen asentoon, että kaikenlainen väärä tieto leviää hurjan lailla. Monen lapsen lähin omainen alkaa olla viranomainen. Netistä ja mustasta somemaailmasta opitaan käyttäytymismalli, ja siellä somen mustimmassa maailmassa väkivalta on suurin piirtein kaikkien tuttu työväline, kuten näissä puheenvuoroissa olemme jo kuulleet. Sen takia meidän pitää pitää huoli siitä, että kodeissa menee hyvin ja kunnioitetaan sitä, että koti on lapsen paras turvapaikka. Se ei ole viranomaisen tarjoama turva.

Koulussa pitää saada työrauha aikaan. Kännykät kuuluvat kännykkäparkkiin tai kotiin. Ennen kaikkea, kun pienille lapsille ja nuorille koulussa kyseenalaistetaan jo heidän sukupuolensakin — siellä kaikenlaiset tietäjät käyvät selittämässä, oletko tyttö vai poika vai mikä sinä olet — kyllä tämmöisellä menolla varmasti sekoitetaan ihmisen psyyke kokonaan. [Puhemies koputtaa] Toivon, että tähän järki löytyy ja pystymme elättämään ja kasvattamaan lapsemme aidosti oikeiksi hyviksi ihmisiksi. [Sofia Virran välihuuto]

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

15.10 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lasten ja nuorten oppimisessa, kasvamisessa ja kehittämisessä sekä kouluissa tulee keskittyä perusasioihin: rutiineihin, läsnäoloon, oppimiseen, sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen [Juho Eerolan välihuuto] ja itsetunnon kartuttamiseen. Väkivaltaista ja vahingoittavaa käyttäytymistä ei tule sallia, eikä sille tule antaa mahdollisuuksia. Suomi tulee pitää turval-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

lisena maana oppia, kasvaa ja kehittyä sekä tehdä työtä ja yrittää. Mobiililaitteita tulee käyttää vain perustellusti ja toimintakulttuuri muuttuu sellaiseksi, jossa keskitytään oppijoihin yksilöinä. Huonosta käytöksestä tulee rangaista, ja kiusaaminen otetaan vakavasti koko kouluyhteisössä ja koko maassamme.

Tämä hallitus vahvistaa koulujen toimivaltuuksia puuttua häiritsevään käyttäytymiseen, ja byrokratiaa sekä pirstaleisuutta karsitaan. Vanhempien roolia tullaan painottamaan. Vanhempien tulee olla vastuullisia ja turvallisia ja laittaa riittäviä rajoja. Lapsen ja nuoren tulee saada tuntee olevansa hyväksytty, rakastettu ja luottamuksen arvoinen.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Razmyar.

**15.11 Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me puhumme paljon tulevaisuuden taidoista, ja itse näkisin, että ehkä se keskeisin taito, mitä tulevaisuudessa meidän lapset ja nuoret tarvitsevat, on tunne- ja vuorovaikutustaidot. Niitä taitoja tulisi vahvistaa aina sieltä varhaiskasvatuksesta lähtien. Mutta on täysin totta, että suomalainen yhteiskunta tarvitsee enemmän välittämistä. Meidän täytyy palauttaa välittämisen kun-  
nialpalautus

Mutta, arvoisa puhemies, välittämistä on myöskin se, että meillä on tarpeeksi paljon resursseja, koska sillä rahallahan nimenomaan saadaan niitä nuorisotyöntekijöitä, lastensuojelutyöntekijöitä, kuraattoreita sekä opettajia, ja siinä, arvoisa ministeri, meillä päättäjillä on suuri vastuu. Me voimme kuunnella, mutta me voimme myös päättää sellaisia päätöksiä, joilla meidän lapsilla ja nuorilla tulevaisuudessa on paremmat mahdollisuudet, on enemmän tulevaisuudenuskoa. Tässäkin mielessä valitettavasti kehysriihen päätökset eivät olivat suuri pettymys.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Kyllönen.

**15.12 Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun pimeys on synkistä synkin ja valoa sydän ei näe, / silloin muista, ett' jokainen valoa kaipaa / ja mieli pelkääkin pimeää. / Ihminen tarvitsee toista / oppiakseen olla ihminen. / Ei viha, katkeruus kaipuuta poista. / Olisipa joku jokaiselle nimeltään rakas, / se tärkein ihminen.

Me olemme elämän peilejä toinen toisillemme, ja minä sanon nyt teille, rakkaat kollegat, että se peili tässä maassa on rikki. Sen vuoksi me tarvitsisimme sen mielen tasapainon ohjelman, minkä edustajakollega Harkimo täällä ansiokkaasti esille nosti. Sen vuoksi minä esittäisin rakkaudella haasteen sinulle, suurimman eduskuntapuolueen ryhmäpuheenjohtaja Matias Marttinen, että me yhdessä ryhtyisimme miettimään sitä isompaa kuvaa mielen-terveydessä. Me pantiin viime vuonna yli 11 miljardia euroa rahaa jälkihoitoon. Miettikää kollegat, miettikää media — siitä ei kirjoita kukaan: 11 miljardia euroa tässä maassa mielen-terveyden hyvinvoinnin korjaamiseen. [Puhemies koputtaa] Mitä me tehtäisiin ennalta-ehkäisyssä sillä rahalla? Me korjattaisiin paljon asioita, mutta se pitää tehdä yhdessä. Toivon, Matias, [Puhemies koputtaa] että otat rakkauden käden vastaan ja lähdetään tekemään tätä työtä. [Matias Marttinen nyökyttelee]

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** No niin. — Ja seuraavaksi edustaja Talvitie.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

**15.14 Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä keskustelu. Me tarvitsemme tosiaan enemmän välittämistä ja myöskin niihin syihin puuttumista, emme pelkästään niiden seurauksien hoitamista. Ennaltaehkäisyllä on siinä iso merkitys, ja on meidän kaikkien yhteinen asia, että erityisesti lasten ja nuorten arki on turvallista. Sen on syytä olla turvallista niin koulussa, kotona, arkena, liikenteessä kuin harrastusmahdollisuuksissa.

Yksi asia, minkä moni lapsi ja nuori sanoo, jos puhutaan koulurauhasta ja kiusaamisesta, on se, että siihen on aidosti, oikeasti tärkeää puuttua. Kasvatuskeskustelut eivät riitä, vaan on oltava tunne siitä, että tähän puututaan ja kerrotaan, että tämä on väärin ja näin ei voi tehdä. Mutta se haastaa, että osa kiusaamisesta tapahtuu somessa. Meitä aikuisia on siellä aika vähän niissä tilanteissa, joissa sitä kiusaamista ja syrjimistä ja yksinäisyyttä ruokitaan, ja sitä kautta on erityisen haastavaa [Puhemies koputtaa] myöskin siihen kiusaamiseen puuttua. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Ja edustaja Tuppurainen.

**15.15 Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä keskustelusta on syytä olla kiitollinen. Minusta on arvostettava asia, että eduskuntaryhmät yhdessä pystyivät sopimaan tästä aloitteesta tämän keskustelun käymiseksi. Tämä asia on mitä suurimmassa määrin meidän kaikkien yhteinen asia. Se on musertava ajatus, että lapsi, nuori pelkää mennä kouluun. Turvallisuus pitää palauttaa, ja siihen tarvitaan meitä kaikkia.

Koulujen yllä on paljon uusia huolia: koronan varjo tuntuu edelleen, somehäirintä uutena ilmiönä ja kotien ongelmat, mitkä eivät ole mikään uusi asia. Ja vaikka varallisuus ei sinänsä vaikuta kiusaamiseen tai osallisuuteen, niin kyllä eriarvoisuus on tekijä, joka voi sitä ruokkia, ja olen huolissani lisääntyvästä lapsiperheköyhyydestä. SOSTEn arvioiden mukaan jopa 17 000 lasta tänä vuonna putoaa alle köyhyysrajan, ja tämä on suuri huolenaihe. Arvoisa opetusministeri Henriksson, haluaisin kysyä teiltä: Ollaanko kouluissa valmiita kohtaamaan kasvava köyhien lapsien määrä? Miten tähän on kouluissa valmistauduttu?

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari.

**15.16 Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on vaikea kuivin silmin olla, kun edustaja Kyllönenkin lukee niin koskettavia runoja. Se on kyllä ihan totta, että jokaisella lapsella ja nuorella, joka menee kouluun, tulisi olla semmoinen kokemus, että juuri sinua on täällä tänään odotettu.

Mielenterveysongelmat koskettavat suoraan jopa kolmasosaa nuorista, eli kyseessä on hälyttävä väestötason ongelma. Jos tämä pahenee, niin tähän johtaa siihen, että me täällä kohta terapoimme toinen toistamme, joka toinen, eli tämä täytyy saada pysähtymään.

Meillä oli täällä Nuorten parlamentti, ja keskustelin opettajien kanssa, onko heillä joitakin keinoja, mitä voitaisiin antaa, jotta koulurauha olisi paremmalla tolalla. Siellä eräs opettaja otti esille sen, että pitää olla hirveän iso, joku vahva epäily, että semmoinen kynnyks on aika korkea, että pääsee tutkimaan niitä lasten ja nuorten reppuja ja taskuja ja muita. Ei huvin vuoksi saisi mennä tutkimaan — eihän kukaan opettaja nyt huvin vuoksi mene tutkimaan yhtään mitään. Jotenkin tämmöinen pitäisi saada, että jos opettajasta tuntuu sil-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

tä, että pitää nyt katsoa, olisiko siellä vaikka vapea tai teräasetta tai jotain muuta, niin siinä ei olisi mitään kynnystä, jos opettajasta tuntuu tältä. [Puhemies koputtaa]

Ja toinen: Arvoisalta ministeriltä voisin vielä kysyä tästä hybridikeskuksesta. [Puhemies koputtaa] Tämä kuulostaa yhdenlaiselta ratkaisulta, niin että jos sitä voisi vähän lisätä avata. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo.

**15.18 Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nyt puhumme lasten ja nuorten turvallisuudesta ja koulurauhasta, haluan kuitenkin vielä korostaa digitaalisen väkivallan ja somekiusaamisen ehkäisemistä. Some nimittäin tarjoaa ihan uudenlaisia lukemattomia eri tapoja kiusata, häiritä ja uhkailla, kuten monet täälläkin tietävät, ja kännykät ja some ovat jatkuvasti läsnä myös siellä koulujen arjessa. Monet oppilaat ja huoltajat toivovat siksi kouluihin oppimisrauhaa, johon kuuluisi jonkintasoinen kännykkäkielto. Eihän tämä yksin kaikkea ratkaise, tietenkään, mutta opettajat kuitenkin usein kokevat, että kännyköiden ja muiden digilaitteiden käyttöön on vaikeaa puuttua. Tälläkin hetkellä kouluilla on jo mahdollisuus kieltää digilaitteiden häiritsevä käyttö opetuksen ajaksi koulun järjestyssäännöissä. Tähän olisi tärkeää nyt Opetushallitukselta saada valtakunnalliset laajat ohjeet, ja jos sieltä ei niitä tule, niin hallituksen pitäisi toimia mahdollisimman pian. Väkipalsta, kiusaaminen ja häirintä ovat yksinkertaisesti kaikki väärin, [Puhemies koputtaa] ja niille täytyy olla nollatoleranssi tässä yhteiskunnassa riippumatta siitä, [Puhemies koputtaa] tapahtuvatko ne somemaailmassa vai sitten livenä.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Poutala.

**15.19 Mika Poutala kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, että aina täysistunnot voisivat olla tämmöisiä, missä kokee kunnioituksen ja lämmön ihan oikeasti. Erityiskiitos edustaja Kyllöselle koskettavasta puheesta.

Turvallinen kouluympäristö on jokaisen lapsen oikeus, ei etuoikeus. Se luo perustan, jossa oppiminen voi kukoistaa ja jossa jokainen lapsi voi tuntea olonsa turvalliseksi ja arvostetuksi. Tärkeä osa tätä turvallisuutta on kiusaamisen ehkäiseminen.

Kiusaaminen on haaste, joka voi vahingoittaa lapsen itsetuntoa ja hyvinvointia syvästi. Sen torjumiseksi tarvitsemme yhteistyötä opettajien, vanhempien, oppilaiden ja viranomaisten välillä. Jokaisella aikuisella on vastuu toimia esimerkkinä ja puuttua kiusaamistapauksiin välittömästi ja tehokkaasti. Meidän on opetettava lapsille empatiaa ja kunnioitusta toisiaan kohtaan jo varhain. Vanhempien olisi hyvä rajoittaa lasten kännykän käyttöä, ja tämän lisäksi koulutunneilla kännykkä voisi hyvinkin jäädä luokan ulkopuolelle.

Meidän tehtävämme on varmistaa, että koulu on paikka, jossa jokainen lapsi voi tuntea olonsa turvalliseksi ja tervetulleeksi — jossa he voivat kasvaa, oppia ja kehittyä pelkämättä.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Edustaja Malm.

**15.20 Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos omasta puolestanikin tästä keskustelusta ja erityiskiitos edustaja Kyllöselle hyvästä puheenvuorosta. Kun itsekin mietin tätä teemaa sieltä ennaltaehkäisyn kautta, niin ajattelen niin, että

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

kyllä meidän tässä salissa täytyy pystyä myös parempaan. Meillä on paljon toimia ja hyviä toimia tässä valtakunnassa, erilaisia erilaisissa kunnissa. Esimerkiksi Etelä-Karjalan malli on oikein hyvä ja toimiva, mutta se ei itsessään kuitenkaan ennaltaehkäise kouluväkivaltaa tai koulukiusaamista. Sen takia näihin toimiin paneutuminen on se seuraava askel.

Meillä Imatralla on ollut hyvinvointineuvola, joka on muotoutunut nyt siihen malliin, että meillä on psyykkarit kouluissa. Niillä laskelmilla, mitä aikanaan hyvinvointineuvolan osalta tuotettiin, kun palvelua ruvettiin tuottamaan, kunta säästi rahaa siinä, että palkattiin kuusi ihmistä ja he auttoivat perheitä ja lapsia. Se ei ollut suinkaan menoerä, vaan silkkää säästöä.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Sitten edustaja Heinonen.

**15.21 Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meidän on tehtävä yhdessä enemmän arjessa, kaduilla, mutta myös kouluissa. Niiden pitää olla turvalisia kaikille: lapsille, nuorille, mutta myös aikuisille. Kyllä itse kunkin on varmasti otettava peili käteen myös vanhempina ja katsottava, mitä voisin tehdä enemmän tai paremmin. Tämä on minun mielestäni meidän koko yhteiskunnan yhteinen tehtävä.

Pelkästään tämä ei kuitenkaan riitä. Tarvitaan myös hieman kovempiakin keinoja, ja kiitos siitä, että lastensuojelun erityisyksiköt, järjestelmä väliinputoajille, on nyt menossa toteutukseen — sellaistaikin apua jossain vaiheessa lapset tarvitsevat. Tai sitten se, että hallitus on päättänyt toteuttaa terapiatakuun nuorille, on erittäin odotettu uudistus. Mutta myös pienempiä toimenpiteitä tarvitaan. Edustaja Ohisalo nosti esille tämän kännykkäkiellon, asian, joka on esimerkiksi meillä myös hallitusohjelmassa. Kysyisin opetusministeri Henrikssonilta: Minkälaisella aikataululla tämä on tarkoitus tuoda? Saadaanko se voimaan jo ensi syksynä, kun uusi lukukausi alkaa?

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Ovaska.

**15.23 Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erittäin tärkeä huomio kännyköihin liittyen: Täytyy sanoa, että tekevät lapset ovat muuttuneet entistä passiivisemmiksi — no, niin olemme kyllä mekin täällä: toinen edustaja puhuu, ja toinen katsoo puhelinta ja pitää sitten puheensa, jonka on aikaisemmin kirjoittanut, ilman että siinä ehkä syntyy semmoista vuorovaikutusta, mikä olisi toivottavaa täällä salissa. Sama näkyy tuolla koulumaailmassa, valitettavasti.

Mutta yksi asia, josta entisenä opettajana ja opettajankouluttajana olen huolissani, on tuo meidän opettajankoulutus. Sieltä kaikuva viestit sanovat, että opettajankoulutus on kriisissä. Yhtä lailla kuin me puhumme kouluista, perusopetuksesta ja lapsista ja nuorista ja heidän tarpeistaan, meidän täytyisi muistaa myös, mitä opettajankouluttajat tarvitsevat ja opettajat, jotka tulevaisuudessa ovat tuolla koulumaailmassa. Tarpeet ovat entistä kovempia, ja samaan aikaan myös opettajaopiskelijoiden tuntimääriä on vähennetty, paljon siirrytty etäopetukseen ja työnnetty itsenäistä opiskelua, ja sehän tulee näkymään. Heillä ei ole valmiuksia tehdä opiskelijahuollon, sosiaalitoimen, kuntien, kaupunkien kanssa yhteistyötä, ja he pelkäävät mennä koulumaailmaan, kun he valmistuvat. Mitä tälle aiotaan tehdä, arvoisa ministeri?

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Edustaja Eerola.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

**15.24 Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Ovaska nosti erittäin tärkeän aiheen tässä eli tämän opettajien koulutuksen. Nämä haasteet, mitä nytten koulumaailmassa on, ovat todella semmoisia asioita, että koska meidän opettajakoulutus on jäänyt jälkeen, se ei pysty vastaamaan näihin haasteisiin, mitä nykyaika tuottaa tullessaan. Suuret kiitokset edustaja Ovaskalle, kun tämän nostitte esille.

Itse haluan nostaa esille toisen, uudenlaisen ongelman, joka on tullut esiin ja joka tähän kiusaamiseen ja tietenkin tähän nuorten pahoinvointiin puuttumiseen vaikuttaa, eli uusia hyvinvointialueitten tulon myötä kouluterveydenhoitajat eivät enää pääse lukemaan tai kirjoittamaan sinne Wilmaan, missä tätä tiedonvaihtoa nyt käydään. Tämä hankaloittaa ja tekee jopa täysin mahdottomaksi eri osapuolten välillä sen tiedonvälityksen, jolla sitten pystyttäisiin puuttumaan näihin ongelmiin. Toivonkin, että nytten opetusministeri ottaa tästä asiasta kopin.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Sitten vielä edustaja Kilpi ja sen jälkeen ministereitten vastauksia.

**15.25 Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mahdutan tähän minuuttiin nyt ne konkreettiset toimenpiteet, joilla kouluväkivaltaan puututaan vaikuttavasti.

Ensinnäkin kouluissa on oltava yhteiset toimintamallit, toimivat toimintamallit. Se on jo tasavertaisuuskysymys: ei voi olla niin, että samassa kaupungissa on kaksi koulua näköyhteyden päässä toisistaan ja toisessa koulussa toimii, toisessa ei. Näin ei voi olla.

Etelä-Karjalan-malli on täällä mainittu. Sen otan minäkin esille vain yhtenä esimerkkinä, mutta se on toimiva toimintamalli. Siinä esimerkiksi uusiutuvuus on tosi pientä, noin prosentin luokkaa, jos sitäkään. Myöskin sitten on oltava joku, joka vastaa toiminnasta, toimintamallien käytöstä, osaamisesta, toiminnan kehittämisestä. Ja sitten on otettava kaikki resurssit käyttöön, esimerkiksi sovittelutoimi on semmoinen, joka on ollut täysin vajaakäytöllä tässä asiassa mutta toimisi joissakin tapauksissa todella hyvin. On vahingonkorvausvelvollisuus, se toimii Ruotsissa ja Norjassa, ja itse asiassa meilläkin lainsäädäntö tämän kyllä sitten mahdollistaa, jos ei koulutuksen järjestäjä ole tehnyt riittäviä toimenpiteitä. Ja sitten poliisi on merkittävä toimija tässä. Ankkuri-toiminnan varaan vannotaan, ja se on sellainen asia, mikä on hyvin erilaista eri paikkakunnilla, [Puhemies koputtaa] ja siinä on myöskin tasavertaisuusongelma.

Hallitusohjelmaan on kirjattu näistä moni asia. Sen takia haluankin kysyä opetusministeriltä, [Puhemies koputtaa] missä vaiheessa me olemme tämän työn kanssa.

Puhemies! Toimenpiteitä saa olla vaikka millä mitalla, [Puhemies koputtaa] mutta yksikään ei toimi, jos ei saada vanhempia mukaan. Ja minä haluan kysyä kaikilta, [Puhemies: Aika!] miten se tehdään. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Ja sitten ministeri Meri, kaksi minuuttia, ja sen jälkeen sitten vielä loppupuheenvuoro ministeri Henrikssonille. — Haluaako edustaja Marttinen vielä pitää kiitospuheen? Hienoa! [Aki Lindén: Voisi antaa edellisellekin opetusministerille mielellään puheenvuoron!] — Ei ole varattuna, olen pahoillani. — Seuraavaksi edustaja Meri.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

**15.27 Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitospuheen minäkin pidän: täällä oli todella hyviä ja erittäin arvokkaita puheenvuoroja.

Tuossa viimeisessä puheenvuorossa kysyttiin, miten me saamme vanhemmat mukaan. Tämä on nyt se keino: me uskalletaan puhua siitä suoraan. On totta, niin kuin kerroitte, että aina ei saa apua, vaikka vanhempi on tehnyt kaikkensa, eikä täällä ole tarkoitus syyllistää ihmisiä, mutta mitä kuulee tuolta kouluista, niin on olemassa vanhempia, jotka eivät tule tapaamiseen, ei heitä kiinnosta. He eivät tule, ja kyllä heitä voisi tavallansa syyllistääkin ja myös velvoittaa, se olisi semmoinen toive. Ruotsissa on otettu jo koviakin keinoja käyttöön vanhempien vastuuttamiseksi, mutta toivottavasti meidän nyt ei tarvitse kaikkein kovimpia ottaa, vaan jokainen ihminen ymmärtää sen, että minun lapset, minun vastuut, myös minun ilo, hehän ovat rikkaus, mutta minun vastuullani on kasvattaa heistä yhteiskuntakelpoisia ihmisiä.

Lapsiasiavaltuutettu Pekkarinen on viime aikoina ottanut hyvin kantaa, tuonut hyviä ratkaisuja. Yksi on nämä hybridiyksiköt, joita hallitus nyt lähtee pohtimaan ja joihin on ymmärtääkseni tullutkin rahoitusta. Osana tätä kokonaisuutta pitäisi ensi viikolla olla valtioneuvostossa tämä nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemisen ja torjunnan toimenpideohjelma. Vaikka tämä on rikollisuuteen keskittyvä, siellä on semmoisia ehkäisytoimenpiteitä, jotka varmasti ottavat koppia kaikista nuorista. Täältä tulee yli 40 toimenpidettä, se on nyt viimeistelyssä, ja saamme sen pian valmiiksi.

Pekkarinen on ollut tässä mukana siten, että häntä on myös kuultu näistä toimenpiteistä, ja hän tuossa hetki sitten toi viisi ihan keskeistä arjen asiaa, jotka aiheuttavat tällä hetkellä kuormaa ja joiden parantaminen ei kyllä sinänsä kauheasti maksaisi. Nuorten lepo ja palautuminen: juostaan harrastuksissa liikaa eikä ehditä lepäämään riittävästi. Sitten pitäisi olla kuitenkin sitä liikuntaa, kun täällä puhuttiin, ettei aina vain istuttaisi netissä. Sitten pitäisi ruokailla säännöllisesti, kun ne ruokailut unohtuvat. Ja sitten on yksinäisyyttä ja sitä jännittämistä sosiaalisissa tilanteissa. Jokainen meistä varmaan muistaa — en tiedä jokaisesta — että kun ensimmäisen kerran tänne pömpeliin tuli, niin kyllä se paperi vähän siinä tärisi. Tämän tyyppiset asiat saattavat vaikuttaa siihen, että ei kehtaa olla ihmisten kanssa tekemisissä tai muuta. [Puhemies koputtaa]

Nämä olivat semmoisia toimenpiteitä, että puhutaan näistä, puhutaan vanhempien vastuusta ja otetaan vastuuta. Se on yksi keino, eikä siihen tarvita mitään rahaa, [Puhemies: Kiitos!] muuta kuin rohkeasti esille, ja se ei haittaa, [Puhemies koputtaa] vaikka paperi vähän tärisisi, antaa tulla vaan. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Henriksen, enintään viisi minuuttia.

**15.30 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson:** Arvoisa rouva puhemies, värderade talman! Ensinnäkin kiitoksia oikein hyvästä keskustelusta ja hyvistä ajatuksista — ja lämmin kiitos edustaja Kyllöselle. Onhan se niin, että tässä maailmassa tarvittaisiin enemmän rakautta ja välittämistä. Jos siihen kykenisimme, meillä olisi vähemmän pahoinvointia, ja sehän ei maksaisi mitään. — Maailmahan ei ole sellainen, mutta niin kuin tässä on tuotu esille, jokainen meistä voi tehdä enemmän. Minä luulen, että me jokainen pystymme siihen. Ja totta kai valtiovallalla on myös oma vastuunsa.

Hallitushan panostaa perusopetukseen tällä hallituskaudella 200 miljoonaa euroa lisää, eliikkä tässä hankalassa taloudellisessa tilanteessa, missä me olemme, se on aivan selvää,

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

että perusopetuksesta, varhaiskasvatuksesta ei leikata. Me pidetään huolta siitä, että meillä pysyy myös subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus. Tämä on tärkeä yhdenvertaisuusasia, ja sen takia haluan myös siitä mainita.

Tässä on ollut paljon puhetta nyt erityisluokista ja erityisopetuksesta. Kaikille edustajille tiedoksi, että hallitushan on nyt uudistamassa oppimisen tukea. Tämä kolmiportainen tuki, joka on ollut hallinnollisesti erittäin raskas ja joka ei vastaa siihen tarpeeseen, mitä lapsilla kouluissa tällä hetkellä on, tullaan nyt uudistamaan. Se uudistetaan niin, että apu saadaan riittävän varhain, matalalla kynnyksellä, ja siinä tulee olemaan myös mahdollisuudet hoitaa ja järjestää pienryhmäopetusta, ja myös erityisluokat voivat tulla kyseeseen, jos on tarvetta. Elikkä tämä uudistus on tarkoitus tuoda tänne eduskuntaan syksyllä ja tarkoitus saattaa voimaan syksystä 2025.

Tässä eilen pidetyssä kehysriihessä ja niissä päätöksissä todella tehtiin päätös siitä, että tämä lastensuojelun hybridimalli otetaan nyt mukaan palettiin. Se työ alkaa oikeastaan nyt, ja se menee ensisijaisesti ministeri Juuson ja STM:n valmisteluun. Myös koulu- ja oppilasnuorisotyölle tulee vähän lisää rahaa ja sitten tärkeään asiaan: matalan kynnyksen chat-palveluihin. Tämän päivän lapset ja nuoret käyttävät myös tässä tarkoituksessa mobiililaitteita sillä tavalla, että se on heille luonteva tie saada apua juuri silloin, kun sitä tarvitaan, ja tähän hallitus nyt panostaa.

Haluan myös mainita sen, että koulukiusaamiseen tulee erillinen viiden miljoonan euron potti. Tässä on kysytty, minkälaisia ajatuksia siitä. No, riihi päättyi eilen. Ajatukset tänään ovat tietysti, että noudatetaan edelleen hallitusohjelmaa. On tarkoitus luoda yhtenäisiä toimintamalleja koulukiusaamisen ehkäisyn osalta. Meidän pitää miettiä nyt viisaasti, miten tämä raha käytetään, elikkä on varmasti syytä miettiä ja pohtia, millä tavalla me saadaan suurin vaikuttavuus siitä ja millä tavalla se voi sitten näkyä meidän koulujen arjessa.

Nuorisotyötähan tehdään jo kouluissa, ja yksi pääviestini olisi nyt myös se, että hallitus näillä toimenpiteillä, että panostetaan perusopetukseen, saa kouluun myös enemmän aikuisia. Se on tärkeää, ja sitä kautta me pystymme myös saamaan sekä erityisopettajia että näitä kouluvalmentajia. Näitä on muun muassa täällä Helsingissä, niitä on myös muualla Suomessa. Kouluvalmentajat ovat läsnä juuri silloin välitunneilla, kun sitä aikuista tukea tarvitaan. Siinä on tullut erittäin paljon hyvää palautetta, että nuoret ja lapset ovat olleet siihen hyvin tyytyväisiä.

Mitä kännyköihin tulee, meillä on joka kunnassa mahdollisuus ottaa järjestyssääntöön, niin kuin edustaja Ohisalo tässä myös totesi, kirjaukset siitä, että koulu voi itse päättää, että tunnilla ei käytetä kännykkää. Se on myös kuntapäätäjien asia omissa kunnissaan katsoa, että nämä järjestyssäännöt ovat hyvällä tolalla. Tämän lisäksi hallitus tulee myös tekemään lainsäädäntömuutoksen sillä tavalla, että me varmistetaan, että opettajalla on tulevaisuudessa vielä parempi selkänoja, että hän pystyy käyttämään niitä työvälineitä, mitä hän tarvitsee koulurauhan saamiseksi luokkahuoneeseen. Tämä työ on käynnistynyt, [Puhemies koputtaa] ja se hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyn puolella. [Ben Zyskiewicz: Tuokaa se tänä keväänä!] — Me tuodaan se niin nopeasti kuin se on mahdollista, kun meillä on muitakin tärkeitä asioita, oppimisen tuki ja paljon muitakin, mitä pitää valmistella. Se tuodaan niin pian kuin mahdollista. — Kehotan jokaista kuntaa tekemään omiin järjestyssääntöihin näitä määräyksiä, mitä tarvitaan, [Puhemies koputtaa] jotta kaikissa kunnissa opettajilla olisi riittävä tuki.

Kiitos erittäin hyvästä keskustelusta. [Ben Zyskiewiczin välihuuto] Muistetaan myös se, että lämmin syli on usein paras mahdollinen apu siihen, kun hätä on suurin.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Kiitoksia hyvästä ja asiallisesta keskustelusta. Keskustelu toivottavasti jatkuu, ja myöskin toimet, mutta vielä lyhyesti ryhmien yhteisen keskustelualoitteen esittäjä käyttää puheenvuoron. — Edustaja Marttinen, lyhyesti.

**15.37 Matias Marttinen kok** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu rouva puhemies! Haluan, hyvät kollegat, kiittää erittäin rakentavasta keskustelusta, minkä me kävimme hyvin tärkeän, vakavan aiheen ympärillä. On hienoa nähdä, miten hyvin eduskuntaryhmien yhteistyö toimii, kun todetaan yhdessä, että me haluamme käydä rakentavan keskustelun ja yhdessä etsiä niitä keinoja, miten nyt tässä tapauksessa kouluturvallisuuden ja koulurauhan osalta päästään eteenpäin. Olkoon tämä myös vahva viesti koteihin, kouluihin ja suomalaisille laajemmin, että me todella kykenemme vahvaan yhteistyöhön ja yhteistä tahtoa tämän tilanteen ratkaisemiseksi löytyy.

Tästä on, rouva puhemies, hyvä jatkaa.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

### **3. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi**

Hallituksen esitys HE 23/2024 vp

#### *Lähetekeskustelu*

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-  
tien jälkeen. — Ministeri Satonen ei ole tällä kertaa paikalla, mutta mennään puhujalis-  
taan. — Edustaja Eloranta poissa. — Edustaja Hoskonen.

#### *Keskustelu*

**15.38 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Hetken tutustuttuani tähän ky-  
seessä olevaan hallituksen esitykseen ymmärsin kyllä sen verran vain, että kysymys on eri-  
laisten lakien yhteensovittamisesta ja tällaisesta valitusoikeuksien hallinnasta, mikä on si-  
nänsä hyvä, että kun lakia muutetaan, niin se koskee kaikkea niitä lakeja, joiden piiriin  
tämä asia kuuluu, ja saadaan sitten nämä hallinnolliset tied selväksi ja mahdolliset valitus-  
oikeudetkin, jos niitä tarvitaan, ovat selviä.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, toivoisin, että jonain päivänä tässä salissa olisi sellainen  
hallituksen esitys, jossa pyrittäisiin aktiivisesti karsimaan tätä jonninjoutavaa ja turhaa hal-  
linnon kiemurointia. Meillä on monia kymmeniä suuria hankkeita tässä maassa, vaikkapa  
se Lieksan kuuluisa silta, jota kahdeksan vuotta on valituksilla estetty korjaamasta. Tilan-  
ne alkaa olla kaoottinen siinä alueella, kun sillat menevät rikki eikä mitään saa tehdä. Toi-  
voisin, rouva puhemies, että hallitus ottaisi tämän esityksen myötä kopin myös tästä ja läh-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

tisi sorvaamaan sellaista lakia, että näitä valitusoikeuksia supistettaisiin ja saataisiin nopeasti näitä asioita läpi, koska ei se, että jotain sillan korjaamista on kahdeksan vuotta valituksilla kaadettu, ole asiallista vaan se on tahallista kiusantekoa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

### 4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 22/2024 vp

#### *Lähetekeskustelu*

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohlien jälkeen. — Esittelijänä ministeri Essayah.

#### *Keskustelu*

**15.39 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tosiaankin esittää muutettavaksi eläinlääkintähuoltolakia.

Muutettavaksi esitetty laki vahvistettiin viime vuoden maaliskuussa, mutta se ei ole vielä voimassa. Lain voimaantuloajankohta jätettiin asetuksella säädettäväksi, sillä ennen voimaantuloa oli tarpeen saada Euroopan komission tulkinta kunnallisiin eläinlääkäripalveluihin sisältyvän julkisen tuen ilmoitusvelvollisuudesta.

Eläinlääkäripalvelut ovat luonteeltaan taloudellista toimintaa, johon lähtökohtaisesti sovelletaan EU:n valtiontuki- ja kilpailusääntöjä riippumatta siitä, harjoittaako toimintaa julkisyhteisö vai yksityinen yritys. Suomen ja Euroopan komission välisessä neuvotteluprosessissa on käynyt ilmi, että tukijärjestelmää ei voida ottaa käyttöön ilman, että lakiin tehdään eräitä muutoksia. Muutosten myötä tuen hyväksyvää komission päätöstä ei sitten enää tarvita.

Ehdotetulla muutoslalla eläinlääkäripalvelujen kunnallinen järjestämisvastuu muotoiltaisiin osittain uudella tavalla. Järjestämisvastuun enimmäislaajuutena olisi jo laissa oleva luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä perustasoisista eläinlääkäripalveluista. Kaikkien kuntien tulisi edelleen järjestää luetteloon sisältyvät palvelut tuotantoeläimille sekä niin sanotusti kiireellinen eläinlääkäriapu kaikille eläimille. Sen sijaan velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluja kuin ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkäriapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella. Järjestämisvastuun laajuuden kriteereitä olisivat palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen saatavuus sekä kunnille säädetyin eläinlääkintähuollon tehtäväkokonaisuuden hoidon turvaaminen. Lisäksi lakiin sisällytettäisiin rajattu poikkeus kuntalaissa säädetyistä palvelujen yhtiöittämisvelvollisuudesta, jotta kunta voisi joustavammin tarjota myös lakisääteisiä palveluja täydentäviä palveluja. Yhtenä muutettavan eläinlääkintähuol-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

tolain keskeisimmistä tavoitteista on poistaa julkisen ja yksityisen sektorin väliseen kilpailuneutraliteettiin liittyvät nykyiset ongelmat kuitenkin turvaten eläinlääkäripalvelujen saatavuus.

Viime vaalikaudella aloitetun lakiuudistuksen loppuun saattaminen on tärkeää, jotta tuotantoeläimiä varten on jatkossakin tarvittava terveydenhuolto ja sairauksien hoito ja jotta kunnat pystyvät edelleenkin rekrytoimaan eläinlääkäreitä maaseudulle. Uusi lainsäädäntö on myös tarpeen varmistamaan, että eläinsuojelusyistä tärkeä kunnan eläinlääkäripäivystys on toimintakykyinen ja että Suomen kaikilla alueilla on jatkossakin saatavilla kaikille eläimille sellaiset perustasoiset eläinlääkäripalvelut, jotka ovat tarpeen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden turvaamiseksi.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia esittelystä. — Puhujalistaan, edustaja Elomaa.

**15.43 Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Essayah’lle esityksestä ja sen esittelemisestä.

Eläinlääkintähuoltolakia uudistettiin viime vaalikauden lopussa, jotta turvattaisiin eläinten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta välttämättömien peruspalveluiden saatavuus ympäri Suomen asiakkaiden kannalta kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti. Tänään lähetekeskustelussa olevan muutoksen tarkoituksena on varmistaa julkisia eläinlääkäripalveluja koskevan tukijärjestelmän EU:n valtiontukisääntöjen mukaisuus. Kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisvelvollisuutta koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi ne muutokset, jotka ovat komissiolta saadun ohjauksen perusteella välttämättömiä lain saamiseksi yhteensopivaksi yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin sovellettavien valtiontukisääntöjen kanssa. Kyse on järjestämisvastuun muotoilusta osittain uudella tavalla siten, että velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluita kuin ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkäriapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella.

Arvoisa puhemies! On todella tärkeää eläinsuojelun näkökulmasta, että eläimen kokies- sa kovaa kipua apu ei ole liian kaukana tai jopa saavuttamattomissa. Tämä koskee yhtä laila niin tuotantoeläimiä, lemmikkieläimiä kuin luonnoneläimiäkin.

Suomessa on eläinlääkäripula. Vaikka eläinlääkäreiden määrä on kasvanut sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, olisi eläinlääkäreille lisätarvetta. Tarve koskee niin tuotantoeläinten kuin pieneläintenkin kanssa työskenteleviä eläinlääkäreitä. Kunnissa on pulaa myös valvontaeläinlääkäreistä. Kuntien praktikko- ja valvontaeläinlääkärien rekrytointiongelmia johtuvat koulutusmäärien lisäksi siitä, että palkat ovat yksityistä sektoria matalampia ja työpaikkojen sijainti voi olla haastava. Eläinlääkäripula johtuu useista syistä. Pieneläinten määrä on kasvanut, ja eläimiä myös hoidetaan aiempaa enemmän. Osa eläinlääkäreistä sijoittuu myös muihin kuin klinisiin tehtäviin. Todennäköisesti osaa työvoimapulasta selittää osa-aikaisen työn lisääntyminen. Raskaat työolosuhteet kuitenkin heikentävät erityisesti kunnaneläinlääkärin työn houkuttelevuutta.

Eläinhoitolat tekevät tärkeää työtä. Ne vastaavat eläinten perushoidosta. Eläinten määrän kasvu lisää näiden palveluiden merkitystä. Eläinten huostaanotot viranomaisten toimesta ovat lisääntyneet. Eläinhoitoloiden rooli on hyvin tärkeä myös siinä, että eläinten perushoitoa turvataan kohtuulliseen hintaan.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

Yksityisten eläinlääkäripalveluiden hintojen kasvu on huomattavaa, joten myös kunnan eläinlääkäripalvelujen saatavuus kohtuuhinnalla on eläinten hyvinvoinnin ja ihmisten maksukyvyn perusteella välttämätöntä. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

**15.46 Vesa Kallio kesk:** Arvoisa puhemies! Eläinlääkintähuollon tarkoituksena on taata elintarvikeketjun toimivuus sekä läheltä saatavat ja asianmukaiset palvelut koko maassa niin tuotantoeläimille kuin myös lemmikkieläimille. Kotieläintuotanto on merkittävä elinkeino koko Suomessa ja erityisesti nurmivaltaiseen tuotantoon soveltuvassa osassa maata. Suomalaisen ruuan tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että kotieläintuotanto pystyy jatkumaan myös itäisessä Suomessa.

Tähän samaan voidaan lukea myös maaseudun elinvoimaa monella tapaa ylläpitävä hevosalous. Kiireellinen eläinlääkäriapu ja tuotantoeläinten terveyden- ja sairaudenhoito sekä terveydenhuoltotyö on taattava koko maassa, myös niissä osissa maata, missä tilojen väliset etäisyydet ovat pitkiä. Lemmikkieläinten peruseläinlääkäripalveluiden ja kiireellisen ensiavun saatavuutta korostaa vapaa-ajan asukkaiden ja muiden matkailijoiden suuri määrä Järvi-Suomen alueella. Tilanne on vastaava kuin ihmisten sote-palveluissa: palveluiden mitoituksessa ei riitä vain vakituisten asutuksen huomioiminen.

Arvoisa puhemies! Vastuu eläinsuojeluvalvonnan kustannuksista kuuluu valtiolle. Tällä hetkellä kunnat saavat korvauksen valvontaeläinlääkärin ja praktiikkaa tekevien kaupungin eläinlääkäreiden ja kunnaneläinlääkäreiden tekemästä eläinsuojeluvalvonnasta. Mikäli työn tekee joku muu viranomainen kuin eläinlääkäri, tätä työtä ei kunnille korvata. Tämä epäkohta on tiedostettu ja siitä on käyty keskustelua jo pidemmän aikaa.

Suomessa on krooninen eläinlääkäripula läpi maan. Lain mukaan myös terveydensuojeluvalvontaa hoitavat kuntien viranhaltijat ovat eläinsuojeluviranomaisia. Eläinsuojeluvalvonnan turvaamiseksi on välttämätöntä, että myös heitä voi palkata kuntien eläinsuojeluvalvontaan niin, että kunta saa siitä myös valtiolta korvauksen. Käytäntö on, että eläinsuojeluvalvontaa tehdään lähtökohtaisesti pareittain. Tämä lisää työturvallisuutta sekä varmistaa asiakkaiden ja valvontaa tekevien viranhaltijoiden oikeusturvaa. Tämä on myös Eläinlääkäriliiton suositus ja vakiintunut toimintatapa.

Arvoisa puhemies! Praktikkoeläinlääkäri joutuu eläinsuojeluvalvontaa tehdessään usein valvomaan omia asiakkaitaan. Siksi praktikkoeläinlääkäri ei voi olla mahdollisen jääviyden takia ensisijainen työpari. Eläinsuojeluvalvonnan tekeminen praktiikkatyön ohella ei ole käytännössä mahdollista, koska praktikkoeläinlääkärien tulee vastata kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisestä. Eläinsuojelutarkastus vaatii aikaa ja huolellista keskittymistä vain itse tarkastukseen. Jotta jääviyttä ei synny, joutuu praktikkoeläinlääkäri usein tulemaan kaukaa. Tämä nostaa kustannuksia ja aiheuttaa praktiikkatyön organisointiin ongelmia.

Saatujen lausuntojen perusteella kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan toimimisesta valvontaeläinlääkärin työparina on erinomaisia kokemuksia. Näihin ratkaisuihin on päädytty, koska ympäristöterveydenhuollon yksiköissä ei ole saatu viranhaltijaa valvontaeläinlääkärin virkaan. Myös praktikkoeläinlääkäreiden resurssit ovat olleet niin niukat, etteivät he ole kyenneet ottamaan pääasiallista vastuuta eläinsuojeluvalvonnasta.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

Terveystarkastajan palkkaamisella eläinsuojelutyöhön on varmistettu eläinsuojeluvalvonnan tehtävien lakisääteinen hoitaminen. Kustannukset terveystarkastajan palkkaamisesta eläinsuojeluvalvontaan ovat jääneet kokonaisuudessaan kuntien maksettaviksi. Tämä käytäntö ei tule jatkumaan tai laajenemaan, jos valtio ei maksa tehtävästä korvausta. On hyvä ymmärtää, että terveystarkastajien palkkauskustannukset ovat selvästi pienemmät kuin eläinlääkäreiden. Valtion nykyinen korvauskäytäntö johtaa siihen, että kuntiin palkataan ainoastaan eläinlääkäreitä eläinsuojeluvalvontatehtäviin, vaikka eläinlääkärin työpareina voisivat työskennellä myös kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavat viranhaltijat, jotka ovat myös eläinsuojeluviranomaisia.

Arvoisa puhemies! Kunnilla on lakisääteinen velvollisuus järjestää eläinsuojeluvalvonnan riittävät resurssit. Velvoite koskee myös kiireellistä eläinlääkäriapua. Tämän vuoksi järjestämisvastuun toteuttamiseen tulee taata nykyistä paremmat mahdollisuudet ottaen huomioon valtakunnallinen eläinlääkäripula. Kunnan terveydensuojeluvalvontaa tekevän viranhaltijan tekemän eläinsuojeluvalvontatyön mahdollistaminen korvaamalla myös heidän tekemänsä eläinsuojeluvalvontatyö kunnalle olisi nykykäytäntöä kustannustehokkaampaa.

Arvoisa puhemies! Edellä kuvatun takia, ja kuten annetussa lausunnossa on tuotu vahvasti esille, uuteen eläinlääkintähuoltolakiin tulee tehdä muutos siten, että kunta saa korvauksen myös terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan tekemän eläinsuojelutyön osalta. — Kiitos.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Simula.

**15.51 Jenna Simula ps:** Arvoisa puhemies! Esitys koskee siis jo edelliskaudella hyväksyttyä muttei vielä voimaansaatettua eläinlääkintähuoltolakia. Hallituksen tavoitteena on hallitusohjelmankin mukaan turvata eläinlääkäripalveluiden saatavuus, kohtuulliset asiakasmaksut ja päivystys ihan koko maassa.

Parhaimmillaan eläinlääkäripalvelut toimivat silloin, kun löytyy sekä kunnallista että yksityistä palvelutarjontaa. Julkisten eläinlääkäripalveluiden tarkoituksena on palvella niin tuotantoeläinten kuin lemmikkien omistajia, muttei tietystikään kilpailla yksityisten yritysten kanssa. Ihannetilanteessa ne siis täydentävät toisiaan.

Pitkien etäisyyksien maassa meidän on huolehdittava, että eläinlääkäripalveluita on saatavissa ja nimenomaan kohtuuhintaisesti. Se on eläinsuojelullinen kysymys ja yksi osa myös ruoantuotantomme jatkuvuutta ja huoltovarmuutta. Hajautettu ruoantuotanto vaatii hajautettuja palveluita, ei niiden keskittämistä tai rapauttamista.

Eläinlääkäripalvelut ovat kehittyneet huomasti vuosien varrella ja samalla myös kallistuneet. Erityisen tärkeää asiakasmaksujen osalta on huolehtia siitä, etteivät ne karkaa käsistä ja vaikeuta maataloustuottajien arkea entisestään.

Samalla tietysti on muistettava tämä lemmikkieläinpuoli. Lemmikkien määrä on tulevaisuudessa enemmän kasvussa kuin vähenemässä, ja osa lemmikin omistajista on hyvin pienituloisia. Jotteivät lemmikin rokotukset tai kiireellinen hoito jää korkeiden asiakasmaksujen vuoksi saamatta, on niiden kohtuullisuudesta huolehdittava. En näkisi sen olevan millään tavoin rasitteeksi yhteiskunnalle, vaan päinvastoin lemmikeillä on myönteinen vaikutus ihmisten mielenterveyteen, liikkumiseen ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! Muistettava on myös se, että isossa kuvassa lemmikkieläimet tuottavat valtavan määrän verotuloja Suomeen, sillä niihin käytetty raha kasvaa vuosi vuodelta.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

Joskus jotkut kaipaavat sattuneesta syystä erityisesti näin kevätaikaan koiraveroa takaisin, mutta edellä mainitsemani fakta on siinä keskustelussa aina ihan hyväksi muistutukseksi. Koirarekisteriäkään ei ole luotu verottamista varten, vaikka jotkut niin tuolla kylillä kovasti pelottelevatkin.

**Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko:** Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

**15.54 Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kyseinen eläinlääkintähuoltolaki on vahvistettu alkuvuodesta, ja se ei siis ole vielä voimassa. Laki kuitenkin on edistämässä hallitusohjelman tavoitetta ”Suomi elää maaseudusta ja metsistä”, jossa todetaan, että eläinlääkäripalveluiden saatavuus, kohtuulliset asiakasmaksut ja päivystys turvataan koko maassa.

Lain keskeisenä tavoitteena on säätää niistä järjestämisvastuun laajuutta määrittävistä kriteereistä, joilla turvattaisiin palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen saatavuus joko julkisena tai yksityisenä palveluna kaikilla alueilla sekä kunnille säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien asianmukainen hoito. Tämän lisäksi kunnallisen järjestämisvastuun enimmäislaajuutena olisi luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista. Esityksen tavoitteena on myös varmistaa julkisia eläinlääkäripalveluja koskevan tukijärjestelmän valtiontukisäännön mukaisuus ja sitä kautta mahdollistaa uuden eläinlääkintähuollon voimaantulo.

Arvoisa rouva puhemies! Eläinlääkintähuolto on tärkeä osa eläinten terveyttä ja hyvinvointia, mutta se on osa myös kansanterveydellisiä peruspalveluita. Siksi se kannattaa säätää hyvin. Eläinlääkintähuolto nähdään usein seura- ja harrastuseläintoimintana, mutta se on osa huoltovarmuutta ja ravinnon tuotantoketjua, joka vaikuttaa aina ruokapöytiimme asti. Siksi on huolehdittava, että meillä on tarjota eläinlääkintähuoltoon riittävästi palveluja kohtuullisella hinnalla niin, että ne ovat saavutettavia ympäri Suomen kohtuullisella etäisyydellä. Uuden lain tavoitteena on myös vähentää eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä kunnille aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi lailla pyritään varmistamaan julkisten ja yksityisten eläinlääkäripalvelujen laatua ja valvontaa, kunnaneläinlääkäreille säädettyjen valvontatehtävien hoidon edellytyksiä ja eläinlääkärikoulutusta antavan yliopiston mahdollisuus saada opetus- ja tutkimustehtävänsä turvaamiseksi välttämätön potilasaines.

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että palveluiden saavutettavuuden välisiä raja-aitoja poistetaan julkisen ja yksityisen sektorin väliltä, ja nyt korjataan kilpailuneutraliteettiin muodostuneet ongelmat. Ongelmat, jotka on todettu Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontakäytännössä, johtuvat suurelta osin voimassa olevien säädösten keskinäisistä ristiriidoista. Nämä ristiriidat ovat johtaneet tilanteeseen, jossa eläinlääkäripalveluja tarjotaan kunnissa yhtiöittämättä ja verovaroin tuetusti, vaikka tuotettavat palvelut kuuluvat kuntien järjestämisvastuuseen vain osittain. Nyt järjestämisvastuu perustuu valtakunnallisiin säännöksiin, mutta järjestäjillä on alueellista toimivaltaa päättää esimerkiksi palvelujen järjestämistavasta ja asiakashinnoista. Tulkinnanvaraisuutta liittyy myös kunnan itse harjoittamaan taloudelliseen toimintaan kohdistuvan edun määrään silloin, kun toimintaa ei harjoiteta yhtiömuodossa, sekä siihen, miten yleiseen etuun liittyviä tarpeita määritettäessä otetaan huomioon muita samaan toiminnalliseen kokonaisuuteen liittyviä yleisen edun mukaisia perusteita.

On olennaista, että lainmuutosten perusteella välttämättömiä lakeja saatetaan yhteensovivaksi yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin sovellettavien valtiontukisäännös-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

ten kanssa. Kyse on järjestämisvastuun muotoilusta osittain uudella tavalla siten, että velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluita kuin ensiavun luon- teista kiireellistä eläinlääkintäapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella.

Arvoisa rouva puhemies! Kuntien järjestämisvastuun vähimmäislaajuus määräytyisi la- kiin ehdotettujen säännösten mukaisesti. Kuntien tulisi järjestää luettelon mukaiset palve- lut ainakin elintarvike- ja turkistuotantoa varten pidettävälle eläimille sekä lisäksi kaikille eläimille luettelon mukaiset palvelut siltä osin kuin kyse on laissa tarkoitettusta kiireellisest- ä eläinlääkäriavusta tai muiden kunnille eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi. Laissa säilyisi säännös, jonka mukaan järjestämis- vastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityis- ten eläinlääkäripalvelujen tuottajien ja järjestöjen alueella tarjoamat palvelut.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi: Eläinten hyvinvointi tarvitsee eläinlääkäripalveluja, olivat ne sitten yksityisiä tai julkisia. On ymmärrettävää, että julkinen ja yksityinen palve- lu toimivat samalla toimintakentällä, jonka ohessa saattaa syntyä myös markkinapohjaista kilpailua ja epäoikeudenmukaisuuden kokemusta etenkin niiden palveluiden kohdalla, jot- ka eivät ole kunnan järjestämisvastuulla tai joita ei voida sisällyttää lain kriteereihin, koska julkinen toimija on kuitenkin velvoitettu hoitamaan tiettyjä tehtäviä, eikä niistä silloin myöskään saisi tehdä liian raskaita. Onkin tarkoituksenmukaista, että kunnallisen eläinlää- kintähuollon palveluvalikoimaan voidaan sisällyttää joustavasti myös tällaisia muita pal- veluita. Lakiin sisällytettäisiin rajattu poikkeus myös kuntalaissa säädetystä palvelujen yh- tiöittämisvelvollisuudesta.

Muutokset eivät vaikuttaisi kunnalliseen päivystysjärjestelmään. Osa yksityisistä palve- luntuottajista tarjoaa palveluita myös päivystysaikoina, mutta tämän palvelun varmistami- nen kunnissa tapahtuu julkisen kautta. On lainsäätäjän tärkeä tehtävä huolehtia, että meillä on riittävästi ammattitaitoisia eläinlääkäreitä myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Viljanen.

**15.59 Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Uuden eläinlääkintähuoltolain mukaankin julkisen vallan tehtävänä on turvata riittävät, laadukkaat, kohtuuhintaiset ja kohtuuetäisyydellä saavutettavissa olevat eläinlääkintäpalvelut maassamme. Tämä nyt kä- sittelyssä oleva eläinlääkintähuoltolain tuleva täsmennys, joka siis täydentää ja täsmentää jo hyväksyttyä lakiuudistusta, on tehty etenkin voimassa olevan lain valtioneuvostonlainsäädän- nönmukaistamiseksi. Lakiehdotuksen nimi, kirjallinen asu ja johdanto ovat hyvä esimerk- ki byrokratian ja kapulakielen kohtaamisesta.

Olen ymmärtänyt, että tässä on tarkoitus täsmentää lainsäädäntöä ja varmistaa vähin- tään akuutin avun turvaamista myös harraste-eläimille niin, etteivät viranomastehtäviä, kunnan eläinlääkärin töitä, työt tai virka sotke tai aiheuta markkinahäiriöitä, ja niin, että sii- hen varataan tarvittavat resurssit.

Arvoisa puhemies! Tämä voimassa olevaa lakia täsmentävä muutos on varmaankin tar- peellinen ja välttämätön, mutta nyt kun sektoriministeri Essayah on paikalla, mikä on erin- omaisen hieno asia, niin ajattelin käyttää mahdollisuutta kysyäkseni ministeriltä, jos minis- terillä on mahdollisuus käyttää myöhemmin puheenvuoro, onko hallitukselta tulossa toi- menpiteitä ja toimia, joilla kyettäisiin helpottamaan tätä monilla alueilla jo krooniseksi yl- tynyttä eläinlääkäripulaa, johon täällä aiemmissakin puheenvuoroissa on viitattu.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

On varmaan selvää, että me kaikki olemme sitoutuneita ja valmiita tekemään toimia ja ponnistelemaan sen eteen, että saisimme tätä eläinlääkäripulaa helpotettua. Käsittääkseni siitä hallitusohjelmassakin on kirjauksia, niin että olisi äärimmäisen hyvä, jos tässä yhteydessä ministeri voisi kertoa ja varsinkin jos olisi meille positiivista viestiä kerrottavaksi, että tätä erittäin hankalaksi äitynyttä eläinlääkäripulaa oltaisiin helpottamassa.

Tämä eläinlääkäripula johtaa siihen, että maassamme ollaan paikoin todella eriarvoisessa tilanteessa eläinlääkäripalveluiden saamisen suhteen. Ainakin oman kokemukseni pohjalta olen todennut, että etenkin osaavista tuotantoeläinten kanssa toimimista eläinlääkäreistä pulaa on todella todella kroonista jo osissa maamme.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Norrback.

**16.02 Anders Norrback r:** Tack, ärade talman! Jag vill börja med att tacka ledamot Viljanen för att han lyfte upp en väldigt viktig fråga när det gäller bristen på veterinärer. Jag kan inte annat än instämma.

Det här lagförslaget, eller den här kompletteringen, har förstås sin grund i att vi också lever i en marknadsekonomi, och här försöker vi trygga två olika intressen. Det är viktigt att vi definierar det här nu. Jag vill ändå betona vikten av att vi är flexibla sedan när det här kommer, så att de regionala behoven när det gäller det kommunala organiseringsansvaret för veterinärtjänster för sällskapsdjur och hobbydjur kan utnyttjas.

Arvoisa puhemies! Markkinataloudessa on tärkeää antaa yksityisille toimijoille enemmän tilaa, ainakin omasta mielestäni. Samalla on vältettävä tilanteita, joissa palvelutarjonta supistuu ja hinnat nousevat. Kustannusten nousu voi pahimmassa tapauksessa tarkoittaa, että kynnys ottaa yhteyttä eläinlääkəriin nousee, mikä puolestaan johtaa eläinten hyvinvoinnin heikkenemiseen. Tätä meidän on kyllä syytä valvoa, että näin ei käy. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Elo.

**16.04 Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Eläinlääkintähuoltolain tavoitehan on tärkeä, se, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömiä peruspalveluja on saatavilla ympäri Suomen kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuulliseen hintaan.

Tämän nyt tehtävän muutoksen tavoitteena on varmistaa julkisia eläinlääkäripalveluja koskevan tukijärjestelmän valtiontukisääntöjen mukaisuus ja näin mahdollistaa uuden eläinlääkintähuoltolain voimaantulo. Lisäksi pyritään varmistamaan julkisten ja yksityisten eläinlääkäripalvelujen laatu ja valvonta. On tärkeää, että perustason eläinlääkäripalveluista huolehditaan koko maassa. Se on perusedellytys eläinten terveydelle ja hyvinvoinnille. Täällä kollegat edellä ovat puhuneet hyvin eläinlääkäripulasta ja nimenomaan tuotantoeläinten näkökulmasta. Nostan esiin myös tätä lemmikkieläinnäkökulmaa.

Tällä hetkellä tilanne on se, että moni lemmikki jää ilman hoitoa, koska sen omistajalla ei ole varaa kustantaa eläinlääkəriissä käyntiä tai tarvittavia hoitoja. Samaan aikaan voidaan todeta, että eläinlääkäribisnes on keskittynyt voimakkaasti, ja tämä on osaltaan johtanut hintojen nousuun ja markkinoiden keskittymiseen yhdelle toimijalle, ja tämä jos mikä tyrehtyttää tervettä kilpailua.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

Helsingin Sanomat uutisoi muutama päivä sitten ihmisten kasvavasta vaikeudesta huolehtia lemmikeistään. Se näkyy kolmannen sektorin toiminnassa kasvavana avun tarpeena. Esimerkiksi eläinsuojeluyhdistys Rekku Rescue on järjestänyt Helsingissä lemmikkien leipäjonotapahtumia vuodesta 2016 lähtien, ja ruokaa lemmikeilleen hakee vuosittain noin 300–450 ihmistä.

Eläinlääkäripalvelut siis ovat yleisesti kalliita, ja niiden hinnat ovat viime vuosina nousseet. Esimerkiksi Suomen eläinsuojeluyhdistys muistuttaa lakiluonnoksesta antamassaan lausunnossa, että eläinlääkintähuoltolain tavoite on nimenomaan turvata ne kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut koko maassa. Olennainen kysymys on, onko vähävaraisilla mahdollisuuksia tulevaisuudessa hoitaa eläimiä. Kuitenkin on niin, että monelle lemmikkieläin tuo paljon iloa ja lisää hyvinvointia elämään.

Arvoisa puhemies! Koti- ja lemmikkieläimet ovat aina omistajiensa vastuulla, ja meidän vastuu lainsäätäjänä on varmistaa, että ihmisillä on edellytykset pitää huolta lemmikeistään. Kertyvä hoitovelka on myös eläinsuojelukysymys.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Lindén.

**16.06 Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Pyysin asiasta puheenvuoron, en referoikseni, mitä tämä laki sisältää, vaan siksi, että kiinnostuin tähän liittyvistä eräistä vähän laajemmista kysymyksistä. Tuossa olikin mahdollisuus pari tuntia sitten käytävällä ministeriä tavata, ja vähän etukäteen jo valotin, mistä aion lyhyesti tässä lausua.

EU:ssa on tällainen käsite kuin one health, millä pyritään yhdistämään ihmisen terveys, eläinten terveys ja myös sitten luonnon terveys. Mehän tiedämme, että monet sairaudet, viime vuosinakin nähdyt, ovat sellaisia, jotka ovat eläinperäisiä, tai sitten me ihmiset voimme elintarvikkeiden kautta sairastua. Voidaan sanoa, että koko tätä biosfääriä ja elämänpiiriä tarkastellaan yhtenä näkökulmana, yhtenä kokonaisuutena terveydestä, ja tätä haluaisin korostaa. Olisin kysynyt tässä ihan julkisestikin: miten ministeri itse näkee tämän käsitteistön, ja onko se vielä vahvoilla ollut siellä ministerineuvoston kokouksissa?

Toinen asia, josta kiinnostuin tätä lukiessa, liittyy tähän perusproblematiikkaan kunnan tai yleensä julkisen vallan järjestämisvastuun piirissä olevien tehtävien ja sitten niin sanotun kilpailun piirissä olevien tehtävien välisessä suhteessa. Itse asiassa tässä laissa nyt hyvin pitkälti tietyllä tavalla vastataan siihen kysymykseen. Eli sellaisissa toiminnoissa, joissa toimijoita on hyvin vähän — ja käytännössä vaikkapa juuri maaseudulla, harvaan asutulla seudulla — tuntuu erikoiselta, että olisi pitänyt yhtiöittää tietty osa eläinlääkäripalveluista. Nyt olen ymmärtänyt, että se on ratkaistu sillä, että muutetaan lainsäädäntöä niin, että voimme arvioida aluekohtaisesti sitä alueellista tarvetta, ja sitten olemme tuoneet mahdollisuuden tehdä hinnoittelua joustavasti eli tietyllä tavalla markkinaehtoisesti.

Tämä on erittäin mielenkiintoinen asia, ja haluan tässä nyt paikalta pidetyn puheenvuoron lopuksi todeta, että tällä on ollut tietty merkitys ja näitä pohdintoja on käyty myös tässä tavanomaisemmassa ihmisten terveydenhuollossa aika paljon. Aikanaan HUSiin perustettiin Hyksin Oy palvelemaan nimenomaan sitä osaa terveydenhuollosta, jonka ei katsottu olevan julkisen järjestämisvastuun piirissä. Ja syy, miksi niin haluttiin tehdä, oli se, että lääkäreiden tai muiden ammattilaisten ei tarvitsisi siirtyä siitä emo-organisaatiosta irralliseen yhtiöihin tai kokonaan yksityissektorille voidakseen tehdä myös tätä osaa terveydenhuollosta, ja sillä tavalla se vahvistaisi sitä kokonaisuutta, joka kuitenkin on sitten pääosin julkisen vallan vastuulla. Eli tämä kysymys — minä vähän ennakoin — tulee nousemaan

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

esille vielä voimakkaammin [Puhemies koputtaa] eilisen kehysriihen pohjalta tehdyissä tietyissä palvelurajauksissa. — Kiitoksia.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Kiitoksia. — Valitettavasti meillä alkaa tähän asiaan käytettävissä oleva aika nyt tällä erää päättyä, ja antaisin tähän ministerille kolmen minuutin kommenttipuheenvuoron. Joudumme jatkamaan tätä muiden asiakohtien jälkeen.

**16.10 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustajille hyvistä huomioista.

Voisi sanoa, että ensinnäkin edustaja Elomaa kiinnitti oikein huomiota näihin nousseisiin hintoihin, jotka tällä hetkellä tuolla eläinlääkäripalveluissa on. Ja taisi olla edustaja Elokin, joka nosti esille juuri tämän, että kun nämä eläinlääkäripalvelut keskittyvät, syntyy tällaisia ainakin vähintään alueellisia monopoliketjuja, jolloinka sitten kilpailu vähenee, hinnat nousevat, markkina ei toimi. Tässä voisi sanoa, että jos tätä lakia haluaisi jotenkin tiiviisti yhdellä lauseella kuvata, mitä tässä haetaan, niin juurikin tuossa edustaja Lindén aika hyvin sitä kiteytti, että alueellisten tarpeitten mukaisesti pystytään julkisen ja yksityisen rinnakkaiselo huolehtimaan ja sitä kautta ennen kaikkea asiakkaitten ja tässä tapauksessa, voi sanoa, eläinten parhaaksi.

Edustaja Vesa Kallio nosti esille täällä tämän terveydensuojeluvalvonnan mahdollisuuden toimia tässä eläinsuojeluvalvonnan rinnalla tai mukana. Tämä asia on sellainen, jota tällä hetkellä myöskin ministeriössä selvittelemme.

Edustaja Simula kuvasi hyvin tätä eläinlääkintähuollon kokonaisuutta, ja edustaja Niemisen kanssa he molemmat nostivat esille huolen näistä riittävistä ja kohtuuhintaisista palveluista. Edustaja Viljanen myöskin tähän samaan asiaan kiinnitti huomiota sitä kautta, miten näitä eläinlääkäripalveluita on saatavilla eri puolilla Suomea ja toisaalta miten me saamme tarpeeksi eläinlääkäreitä.

Tässä asiassa olen käynyt keskustelua muun muassa Helsingin yliopiston suuntaan sisäänottomääristä. Tämä koulutuspolitiikkahan ei varsinaisesti tänne maa- ja metsätalouden puolelle kuulu, mutta tietenkin sitten, kun me ratkomme näitä kysymyksiä, niin silloin tässä tarvitaan ministeriöitten välistä yhteistyötä. Tässähan totuus on, ihan niin kuin siellä ihmislääketieteenkin puolella, että Tartossahan meillä tällä hetkellä pyörii yksi tiedekunta suomalaisten opiskelijoitten voimilla myöskin tällä eläinlääkintäpuolella. Siinä mielessä tämä tietysti herättää sen kysymyksen, mitä me täällä Suomessa voimme tehdä, jotta meidän omiin tarpeisiin kotimaassa pystytään riittävä määrä eläinlääkäreitä kouluttamaan, ja että vielä sitten, kun eläinlääkärit erikoistuvat, myöskin juurikin sinne tuotantoeläinpuolelle riittää tarpeeksi hakijoita, ei pelkästään sinne lemmikki- ja pieneläinpraktiikan puolelle, jonne on enemmän tulijoita.

Edustaja Norrback huolehti myöskin tästä alueellisen tarpeen arvioinnista, joka on tosi tärkeä peruste tämän koko lainsäädännön pohjalla.

Edustaja Lindén vielä nosti tämän one health -ajattelun, ja tämä on todellakin neuvostossa ollut esillä. Olen itsekin sitä aktiivisesti pitänyt esillä ihan sen takia, että Suomi on tässä, voisi sanoa, edelleenkin johtavia maita. Suomi ja Ruotsi, Pohjoismaat — meillä ei antibiootteja syötetä rehun seassa ikään kuin siltä ja varalta, vaan todellakin halutaan huolehtia niin ihmis- kuin eläinterveyden yhteisestä hyvästä. Siinä mielessä tämä on tärkeä

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

teema myös jatkossakin. Ja eihän tiedä, vaikka tästä laista löytyy jonkunlaista ratkaisua tulevaisuuden sote-puolellekin, mene tiedä. Edustaja Lindéniltä hyvä huomio. — Kiitoksia.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Kiitokset ministerille. — On aina ikävä keskeyttää keskustelu, kun puheenvuoroja ei kovin montaa enää ole jäljellä, mutta näin tämä meidän asialistamme mukaan menee. Eliikkä keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja niitä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.13.

---

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.21.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Sitten palaamme takaisin kesken jääneeseen asiakohtaan 4. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

**17.21 Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Olemme tänään käsitelleet hallituksen esitystä eduskunnalle eläinlääkintälain muuttamisesta. Tämän lakiuudistuksen yhtenä tavoitteena on turvata eläinlääkäripalvelut, niiden saatavuus, poistaa julkisen ja yksityisen sektorin kilpailuun liittyvät ongelmat ja selkeyttää vastuualueita.

Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudella aloitetun uudistuksen loppuunsaattaminen on tärkeää, ja hallitusohjelman kohdassa ”Suomi elää maaseudusta ja metsistä”, todetaan näin: ”Eläinlääkäripalveluiden saatavuus, kohtuulliset asiakasmaksut ja päivystys turvataan koko maassa.” Lain mukaan kuntien velvollisuutena on turvata eläinlääkäripalvelut siten, että eläinten terveys ja hyvinvointi sekä kansanterveys tulee järjestettyä. Peruspalvelut on saatava asiakkaan kannalta kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on hyvä nostaa esille muutokset meidän maassamme ja kotieläintaloudessa. Tuotantoeläinten keskittyminen ja väheneminen on tosiasia. Naudat ovat puoleksi Pohjanmaalla ja Ylä-Savossa, niiden lukumäärä on tänä päivänä 821 000 ja ne sijaitsevat 7 800 tilalla, ja yhtä tilaa kohti on keskimäärin 105 nautaa. Ne ovat vähentyneet 10 prosenttia kymmenen vuoden aikana ja tilalukumäärä samalla aikaa on vähentynyt 40 prosenttia. Sikojen määrä on hiukan suurempi, 980 000, mutta ne ovat vähentyneet 25 prosenttia kymmenen vuoden aikana. Tiloja on jäljellä enää 700 kappaletta, ja ne sijaitsevat Lounais- ja Länsi-Suomessa.

Arvoisa puhemies! Eniten eläinlääkäripalveluja tuotetaan koirille ja kissoille. Koiria on tässä maassa yhtä paljon kuin nautoja ja kissoja vähän reilusti enemmän. Tämä on ongelma myös eläinlääkärikoulutuksen ja eläinlääkäreitten sijoittumisen kannalta. Tuotantoeläinlääkäriä, jolla on ammattitaito naudoille ja muille tuotantoeläimille, on vaikea saada. Mielestäni koulutukseen tulisi ottaa pakollinen, kunnollinen harjoittelu tuotantoeläinten kanssa, eikä haittaa, vaikka olisi velvollisuus toimia kunnallisessa virassa koulutuksen jälkeen, siis julkisessa virassa, koska eläinlääkärin koulutus on kallis ja se on verorahoilla tehty.

Tämä tulee varsin hyvin esille myös valvontaeläinlääkäreitten kohdalla, joilla ei välttämättä ole tuotantoeläimiin minkäänlaista kosketuspintaa. Kerron esimerkin omalta tilaltani. Yhtenä kesänä, kun emolehältä tuli kohtu ulos, niin tilalle tuli eläinlääkäriharjoittelijaksi.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

ja, ja kun hän oli päättä lyhyempi kuin minä ja painoi 45 kiloa, niin sellainen harjoittelija-eläinlääkäri ei voinut tuota tehtävää tehdä, mikä siellä olisi pitänyt. Me sovittiin, että hän puuduttaa ja minä hoidin varsinaisesti sitten sen työn.

Arvoisa puhemies! Toimivilla eläinlääkäripalveluilla on erityisen suuri merkitys maa-seutualueilla, joita on Suomessa 95 prosenttia pinta-alasta ja siellä asuu 1,6 miljoonaa ihmistä. Perustasoisia eläinlääkäreitä tulee olla saatavilla harvaan asutulla maaseudulla ja kohtuujassa ja kohtuuhinnalla. — Kiitos.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

**17.26 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti vain sen verran, että edustaja Mehtälä käytti asiantuntevan puheenvuoron. Hän on maanviljelijä ihan oikeasti. Hän tuntee tämän alan varmasti meistä parhaiten, ja nimenomaan tämän tuotantoeläinten eläinlääkärien saatavuuden.

Tuotantoeläimet tarvitsevat silloin tällöin eläinlääkäreitä, ja sen pitää olla saatavilla. Yhteiskunnan on pystyttävä toimimaan niin, että hyötyeläimien ja tuotantotaloudessa olevien eläimien hoito pystytään turvaamaan kaikissa olosuhteissa.

Se on totta, että näitä erilaisia koiria ja kissoja ja muita eläimiä, joita pidetään lemmikkeinä, alkaa olla valtava määrä. Meilläkin kotona on koira, joka voi ihan hyvin ja on ihan symppis kaveri. Sitäkin koiraa on käytetty toki eläinlääkäriissä — on hyvät palvelut toki vielä Ilomantsissa.

Meidän on varmistettava tulevinä vuosina ja vuosikymmeninä se, että Suomen ruoka-huollon kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut pystytään takaamaan kaikissa olosuhteissa. Erilaisten lemmikkien hoitaminen varmaan vaatii sitten joitakin järjestelyjä, mutta toisaalta jos omistaa koiran ja sillä on joitakin ongelmia, niin varmaan voi muutamman kilometrin vaikka ajaakin sen koiransa kanssa eläinlääkäriin vaikka naapurikaupunkiin, mutta lähdepä siinä, jos on 200-päinen lehmikarja. Milläs sen hoidat sitten? Kyllä eläinlääkärin pitää tulla sinne paikan päälle. Yhteiskunnan vastuulla on se, että tämä homma pelaa, jos me halutaan tulevinakin vuosina, että elintarvikehuolto toimii tässä maassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

### 5. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2024 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 17/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2024 vp

*Ainoa käsittely*

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 3/2024 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, ja etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös tämän jälkeen puheenvuorot pysyvät viidessä minuutissa. — Edustaja Lohi pois. — Edustaja Strandman.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

### *Keskustelu*

**16.14 Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Maan hallituksen tarkoitus on pelastaa Suomi ja suomalainen hyvinvointiyhteiskunta. Talouskehitykseen sisältyy suurta epävarmuutta geopolitiittisten jännitteiden ja ympäristöriskien vuoksi. Maailmantalouden näkymät ovat epävakait. Kuluvana vuonna bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 0,7 prosenttia, inflaatio hidastuu ja korot kääntyvät laskuun, jolloin kotitalouksien ostovoima työn veronalennuksen myötä kääntyy myös kasvuun.

Talouden sopeutumistoimenpiteiden ja verotuksen uudistuksien taustalla on yhä heikompi verotulojen kehitys ja edellisen hallituksen luoman hyvinvointialuerahoituksen tuoma 1,5 miljardin euron alijäämä. Näitä uudistuksia ei voi jättää tekemättä, sillä Suomen velkasuhde on jo 80 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen ja uhkana on joutuminen EU:n alijäämämenettelyyn.

Vuoden 2024 lisätalousarvioesityksessä määräraahatarve kasvaa vajaat 0,2 miljardia euroa ja varsinaiset tulot vähenevät 1,3 miljardia euroa. Nämä yhdessä lisäävät valtion nettolainanoton tarvetta lähes 1,5 miljardilla eurolla. Valtion nettolainanotoksi arvioidaan noin 12,9 miljardia euroa vuonna 2024. Tässä eivät siis näy vielä ay-liikkeen masinoimien poliittisten lakkojen taloudelliset vaikutukset, joiden on arvioitu olevan lähes 2 miljardia euroa.

Valtion saamia osinkotuloja ehdotetaan korotettavaksi 280 miljoonalla eurolla tarkentuneeseen arvioon perustuen. Näitä lisätuloja käytetään myöhemmin hallituksen investointiohjelman menojen rahoitukseen.

Lisätalousarviossa panostetaan turvallisuuteen. Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin esitetään lisäystä 12,2 miljoonaa euroa välineellistety, laittoman maahantulon hallintatoimista johtuvien kustannusten kattamiseen. Itärajan esteen rakentamisen nopeuttamiseksi vuodelle 2024 ehdotetaan 74 miljoonaa euroa. Vastaava summa on tarkoitus vähentää tulevassa julkisen talouden suunnitelmassa vuodelle 2025 varatusta määrärahasta. Suojelupoliisin toimintamenoihin ehdotetaan 2 miljoonan euron lisäystä toimintakyvyn turvaamiseen. Ukrainan tukemiseen ehdotetaan lisäystä 30 miljoonaa euroa kansainväliseen ampu-  
matarvikkeiden yhteishankintaan osallistumista varten.

Opetus- ja kulttuuriministeriölle aiempina vuosina palautuneista, käyttämättömistä rahapelitoiminnan tuotoista kohde otetaan lisäksi taiteen ja kulttuurin rahoitukseen, liikunta-toimeen ja 3 miljoonaa euroa nuorisotyöhön. Nuorisotyön kohteena ovat nuorten työpaja-toiminta, etsivä nuorisotyö sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyö. Haluan tässä yhteydessä korostaa, että lasten ja nuorten ongelmiin tarvitaan toimintakulttuurin ja toimintatapojen muutosta sekä läsnä olevia aikuisia, sillä rahalla ei kaikkea ratkaista.

Lintuinfluenssan vuoksi lopetetuista turkiseläimistä maksettaviin korvauksiin kohdistetaan 44,4 miljoonaa euroa. Tämä on kertakorvaus, eikä pysyvä yritystuki, ja tämän toimenpiteen katsotaan olevan verrattavissa koronatoimiin, jolloin yrityksille osoitettiin korona-korvauksia.

Valtion asuntorahaston varoista tuettavien korkotukilainojen hyväksymisvaltuuden tasoa ehdotetaan korotettavaksi 750 miljoonasta eurosta 2 250 miljoonaan euroon. Tämä perustuu tarpeeseen määräaikaaisesti tukea asuntorakentamisen suhdannetilannetta ja työllisyyttä. Korkotuilla tuodaan tulevaa rakentamista lähemmäksi kohti nykyhetkeä. Tilanteen voidaan katsoa helpottavan korkotason lähtiessä taas laskuun.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

Arvoisa rouva puhemies! Viime hallituskaudella sanottiin, kuinka rahaa on, ja raha vain ilmestyy pankkitilille. Todellisuus oli kuitenkin täysin päinvastainen. Haluan painottaa sitä, kuinka vakavasta tilanteesta me Suomen talouden osalta puhumme. Hallitus sopeuttaa julkista taloutta jo nyt 9 miljardin edestä tällä vaalikaudella, ja silti velkaannumme 12,9 miljardia euroa vuosittain. Voi olla, etteivät nämä 9 miljardin sopeutukset riitä, ja toivoisinkin vähintään tässä kohtaa koko tämän salin ja koko tämän kansan ymmärtävän, minkälaisen taloudellisen syvänteeseen äärellä me liikumme. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Sarkkinen.

**16.19 Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Merkille pantavin asia tässä lisätalousarviossa on verotulojen miljardiluokan heikkeneminen. Erityisen paljon on romahtanut arvonlisäveron tuotto johtuen taloudellisesta taantumasta. Hallitus päätti kehysriihessä nostaa yleistä arvonlisäveroa reippaasti 25,5 prosenttiin jo tänä vuonna. Tasosta tulee Euroopan unionin toiseksi korkein. Arvonlisäveron korotus ei kuitenkaan välttämättä tuota tavoiteltuja lisäverotuloja tänä vuonna, vaan se voi päättyä syventämään taantumaa ja pitkittämään nyt elettävää laskusuhdannetta.

On hyvä, että hallitus puuttuu veroasteen rajuun laskuun, sillä vain leikkaamalla julkinen talous ei tule kuntoon. Vasemmistoliitto ei kuitenkaan pidä arvonlisäveron korotusta oikeana toimenä, sillä se osuu suhteessa koviten pienituloisiin ja kotimarkkinoilla toimiin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.

Vaihtoehtoja arvonlisäveron korotukselle olisi. Vasemmistoliitto esitti viime viikolla yli kolmella miljardilla sopeutuksia. Parasta olisi aloittaa listaamattomien yhtiöiden osinkovero- ja arvonlisäverojen muuttamisella, mitä lukuisat kotimaiset ja kansainväliset asiantuntijatkin ovat esittäneet. Hallitus kuitenkin valitsi arvonlisäveron korotuksen ja mittavat leikkaukset erityisesti sosiaali- ja terveystalouteen. Sairausten maksavatkin nyt kalliin hinnan valtiontalouden sopeutuksista.

Hyvätuloiset eivät edelleenkään näihin talkoisiin osallistu. Hallituksen riiehessä päättämä hyvätuloisten veronkorotus on lähinnä silmäkääntötemppe. Hallitus päätti, että ansiotuloverotuksen indeksitarkistusta ei tehdä vuonna 25 täysimääräisenä kahdelle ylimmälle tuloluokalle. Tämän vaikutus on 60 miljoonaa euroa. Tämä on vähemmän kuin mitä hallitus aiemmin kevensi suurituloisten veroja, noin 70 miljoonalla eurolla.

Hallituksen tähänastiset päätökset, siis nettona, edelleen keventävät suurituloisten verotusta suhteessa tilanteeseen ennen hallituksen aloitusta. Esimerkiksi 12 000 kuussa tienaa-valle indeksitarkistuksen tekemättä jättäminen kiristää verotusta noin 230 euroa vuodessa, kun heidän solidaarisuusveron kevennyksestä saamansa hyöty oli noin 1 300 euroa vuodessa. Kokonaisuutena suurituloisten verotus on siis hallituskaudella edelleen keventynyt, nämä uudetkin päätökset huomioiden.

Hallituksen aiemmat päätökset yhdistettyinä uusiin päätöksiin lisäävät eriarvoisuutta ja heikentävät julkisia peruspalveluita. Hyvinvointivaltion peruspalveluita murennetaan nyt vakavalla tavalla. Valtiontalouden alijäämä, se on todellinen ongelma, mutta sitä voitaisiin vahvistaa myös reilummilla ja kestävämmillä tavoilla.

Arvoisa puhemies! Muita merkittäviä asioita tässä lisätalousarviossa ovat turkistarhauksen mittavat tuet ja toimet sosiaalisen asuntotuotannon suhteen. Lisätalousarviossa myönnetään mittavaa lisärahoitusta turkistarhoille korvauksena eläinten lopettamisesta lintuinfluenssan takia. Nyt, hyvät ystävät, olisi korkea aika ajaa turkistarhaus alas ja auttaa tar-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

haajia siirtymään uusille toimialoille sen sijaan, että alaa tekohengitetään. Eettisesti kestävämmän, heikosti kannattavan ja tautiriskejä lisäävän toimialan jatkaminen ei ole millään muotoa kestävää.

Arvoisa puhemies! Rakennusala on nyt ennennäkemättömässä kriisissä. Tilanne on vakava, eikä hallitus ole tehnyt juuri mitään tilanteen helpottamiseksi. Tekemättömyyskin on valinta, joka syventää taantumaa ja työttömyyttä.

Hallituksen asuntopolitiikan iso kuva on sosiaalisen asuntotuotannon laaja alasajo. Tällä politiikalla tulee pitkällä tähtäimellä olemaan kasvukeskuksissa segregatiota voimistava, asuntopulaa luova ja vuokratasoa korottava vaikutus. Lisätalousarviossa kuitenkin lisätään tämän vuoden sosiaalista asuntotuotantoa aikaistamalla tulevien vuosien valtuuksia, eli vähentämällä tulevilta vuosilta ja lisäämällä tämän vuoden valtuuksia. Hallitus siis itsekin näkee tässä tilanteessa sosiaalisen asuntotuotannon arvon suhdannepolitiikan välineenä, mutta silti se ajaa pitkällä tähtäimellä koko järjestelmää alas — järjetöntä politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Edellä mainituilla perusteilla teen vasemmistoliiton vastalauseen mukaiset lausumaesitykset.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Koskela, Minja.

**16.24 Minja Koskela vas:** Arvoisa puhemies! Tämän lisätalousarvion osalta haluan itse nostaa esiin kaksi epäkohtaa, jotka hallitus olisi voinut halutessaan korjata.

Ensimmäinen epäkohta liittyy turkistarhaukseen ja sen jatkumisen edellytysten tukemiseen. Me olemme vasemmistoliitossa katsoleet jo pitkään, että turkistarhaus on laskeva ala. Jopa kansainväliset muutibrändit ovat viime vuosien aikana yksi toisensa jälkeen arvioineet turkissomisteiden laskevan brändin arvoa, ja sen vuoksi turkiksia ei olla enää catwalkeilla nähty. Perusteet eläinten olojen näkökulmasta epäeettisen alan tukemiselle laskivat edelleen, kun lintuinfluenssan huomattiin mutatoituvan suomalaisilla turkistarhoilla ja aiheuttavan akuutin pandemiariskin.

Tiloja, joilta lintuinfluenssan vuoksi lopetettiin kaikki eläimet, on Suomessa yhteensä 72. Näillä tiloilla eletään nyt eräänlaista välivaihetta, sillä niillä on lupa ottaa uusia turkiseläimiä seuraavan kerran syyskuussa. En pysty millään järjellisellä syyllä ymmärtämään, miksi hallitus ei päättänyt tässä tilanteessa tukea tämän tarhaustoiminnan lopettamista ja hallittua alasajoa, joka olisi tapahtunut näiden olosuhteiden vuoksi ikään kuin itsestään. Tarhaajille olisi ollut mahdollista tarjota tukea uuden elinkeinon löytymiselle tai uudelleenkouluttautumiselle. On taloudellisesti järjetöntä ja eettisesti kestäväntöntä, että hallitus tekohengittää tällaista alaa, jonka toiminta tulee kysynnän hiipuessa lakkaamaan joka tapauksessa. Olisi myöskin reilua näille tuottajille, että tätä alaa ruvettaisiin tukemaan sillä tavalla, että sen alasajo olisi hallittua.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, johon huomioni tässä lisätalousarviossa kiinnittyy, on rakennusalan tukeminen, joka on jäänyt ikään kuin kesken. Hallitus on kyllä päättänyt kasvattaa Valtion asuntorahaston korkotukivaltuutta vuodelle 2024 puolestatoista miljardista 2,25 miljardiin euroon, mutta tämä ei ole uutta tukea eikä aiempien leikkausten perumista vaan siirto tulevilta vuosilta tälle vuodelle. Eli isossa kuvassa hallitus on edelleen ajamassa alas valtion suhdannepoliittista työkalua eli tätä ARA-tuotantoa.

Ihmettelen itse tätä kovasti, sillä tämä korkotukivaltuuden siirto tälle vuodelle ja sen perustelu rakennusalan kriisillä osoittavat, että hallitukselta kuitenkin löytyy ymmärrystä sii-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

tä, että laittamalla liikkeelle valtion tukemaa asuntotuotantoa voidaan tukea rakennusalan kriisiä. Eli hallitus ymmärtää, että kyseessä on suhdannepoliittinen työkalu, jota valtio voi käyttää silloin, kun on tällainen kriisi — mutta jota ei jatkossa voida käyttää, koska se tullaan ajamaan alas. Siksi minä olen erittäin hämilläni siitä, että tämä rakennusalan tukipaketti on näin vaatimaton ja että hallitus on kuitenkin aikeissa pitää kiinni aiemmista päätöksistään lakkauttaa koko asumisoikeusasuntotuotanto ja ajaa tämä valtion tukema vuokra-asuntotuotanto alas. Tämä tulee aiheuttamaan mittavia haasteita kasvukeskuksissa nyt samaan aikaan, kun asumistukea leikataan ja ihmisten pitäisi löytää halvempia asuntoja.

Myös päätös ryhtyä painottamaan lyhyttä korkotukea pidemmän sijaan on suoraan sanottuna hölmö, koska se ei vastaa kasvukeskusten huokeiden asuntojen tarpeeseen, joka tulee tässä lähikuukausien aikana kasvamaan entisestään.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kannattaisin edustaja Hanna Sarkkisen esittämiä vastalauseen 3 mukaisia esityksiä.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Räsänen, Joona.

**16.28 Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa keskeisin lukuhan on tuo 12,9 miljardia, se on Petteri Orpon ensimmäisen kokonaisen toimintavuoden velkasaldo tällä hetkellä. Moni varmaan hieman kummastelee, miten ihmeessä velkaantuminen voi näinkin pahasti kiihtyä edelliseen vaalikauteen verrattuna, vaikka vielä vuosi takaperin eduskuntavaalien alla nykyiset hallituspuolueet antoivat toisin ymmärtää.

Se on todella, arvoisa puhemies, tämän lisätalousarvion surullisin luku. Se kertoo osaltaan siitä kehityksestä, joka valitettavasti on vallinnut viimeisten 15 vuoden ajan, jolloin joka vuosi meidän julkisessa taloudessa menojen kasvuvauhti on ollut tulojen kasvuvauhtia nopeampaa. Tämä tilanne ei oikene ilman mittavia toimenpiteitä, joilla taloutta voimme sopeuttaa niin meno- kuin tulopuolella. Totta kai varsinkin pidemmällä aikavälillä, jotta saamme pidettyä velkaantumisen kurissa, se vaatii niitä toimenpiteitä, joilla synnytetään talouden kasvua ja kasvatetaan työllisyyttä.

Mutta, arvoisa puhemies, tämän 12,9 miljardin vuotuisen velanoton ohella se toiseksi merkittävin luku tässä lisätalousarviossa on 1,5 miljardia. Se on siis se lisävelka, jota Petteri Orpon hallitus nyt todella ottaa tässä lisäbudjetissa oman varsinaisen talousarvionsa päälle.

Mistä johtuu tämä 1,5 miljardia lisävelkaa, jota tämä hallitus siis ottaa? Taustalla on kaksi syytä. Ensimmäinen liittyy niihin suhdannetoimiin, jotka hallitus valitettavasti viime syksynä laiminloi. Rakennusalan tilanne on tästä hyvä esimerkki. Olemme tässä salissa käyneet jo viime kesästä asti monta keskustelua, joissa oppositio on vaatinut hallitukselta aktiivisia toimenpiteitä rakennusalan kriisin helpottamiseksi ja uusien toimenpiteiden tuomiseksi, jotta tilannetta voitaisiin parantaa. Valitettavasti hallitus on näissä aktiivisissa toimenpiteissään viivytellyt, ja se osaltaan nyt myös näkyy tässä lisätalousarviossa, kun verotulokertymiä on tältä osin jouduttu korjaamaan alaspäin, mitkä johtuvat juuri tästä suhdannetilanteesta, jossa varsinkin rakennusala on nyt isoissa vaikeuksissa ollut.

Toisekseen tämä kertoo siitä, niin kuin syksyllä varoitimme tämän vuoden talousarviota käsiteltäessä, että talousarvio pohjaa liian optimistisiin ennusteisiin. Kaikki muut ennustelaitokset viime syksynä, paitsi siis valtiovarainministeriö, totesivat, että tämä rakennusalan tilanne on syvempi kuin maan hallitukseen silloin halusi myöntää. Nythän on valitet-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

tavasti käynyt juuri niin, että kun hallitus ajatteli rakennusalan tilanteen lähtevän oikeinaan keväällä, että tämä tilanne ei ilman aktiivisia toimenpiteitä käännä, kuten viime syksynä niin asiantuntijat kuin me oppositiosta totesimme. Nyt valitettavasti jälleen näemme ja todistamme sitä tilannetta, että meillä sillä alalla erittäin huonosti menee, ja olemme joutuneet lukemaan viime kuukausinakin useita konkurssi-ilmoituksia.

Arvoisa puhemies! Toinen syy tämän 1,5 miljardin lisävelanoton taustalla liittyy sitten meidän veroasteen alenemaan. Tällä vaalikaudella, ilman mitään aktiivisiakaan toimenpiteitä maan hallitukselta, veroaste luonnollisesti alenisi. Silloin, kun veroaste alenee, yleensä julkiseen talouteen kertyy vähemmän verotuloja. Mitä vähemmän verotuloja meille kertyy, sitä vaikeampi meidän on rahoittaa näitä kasvavia menotarpeita, ja tämän välin me joudumme sitten kuittaamaan lisävelalla, niin kuin tässäkin on käynyt.

Tämä veroasteen alenema on toinen asia, joka todella tätä lisävelanottoa selittää. Senpätä jo viime syksynä kaikki talouden asiantuntijat oppositio mukaan lukien suosittivat, että tässä talouden sopeutuksessa pitää hyödyntää myös tätä tulopuolta. Tämä julkinen talous ei tasapainotu ilman myös tulopuolen hyödyntämistä, jonka itse asiassa nyt sitten eilen hallitus myös [Puhemies: Viisi minuuttia!] tunnisti vihdoinkin itse.

Arvoisa puhemies! Näistä kahdesta syystä, eli suhdannetoimien laiminlyömisestä ja sen takia, että veropuolta hallitus ei ole huomioinut omassa politiikassaan, hallitus ottaa todella tällä lisätalousarviolla 1,5 miljardia uutta velkaa, ja se olisi ollut vältettävissä.

Arvoisa puhemies, kiitos ja pahoittelut, että meni hieman pitkäksi.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Olemme siis vielä tässä nopeatahtisessa keskustelussa, jossa puheenvuorot ovat viisi minuuttia. — Edustaja Hyrkkö poissa. — Edustaja Mikkonen, Krista.

**16.34 Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Todellakin nyt käsitellään hallituksen esitystä eduskunnalle vuoden 2024 lisätalousarvioksi, ja niin kuin edellä on tullut hyvin selville, tämä lisätalousarvioesitys todellakin lisää valtion lainanoton tarvetta puolellatoista miljardilla eurolla. Siksi on tietysti tärkeätä, että myös veropuolta pystyttäisiin vahvistamaan, ja siinä mielessä nuo kehysriihen päätökset olivat hyviä, että siinä veropuoltakin tarkkailtiin ja tämä suhde verojen ja leikkauksien välillä oli puolet ja puolet, kun aiemmin jopa väläyteltiin, että leikkauksia käytettäisiin huomattavasti enemmän. Mutta valitettavasti tuo lopputulos, mikä sieltä tuli, oli huono. Siis se, että hallitus etsi kolmella miljardilla säästöjä ja tästä kolmesta miljardista ei ollenkaan löytänyt yrityksille haitallisista ympäristötuista tai ympäristöhaittojen verotuksesta lisättävää muuta kuin kaivosveron viisi miljoonaa, on kyllä käsittämätön saavutus, kun kuitenkin tiedämme, että kun laitamme ympäristöhaittoille hinnat, niin silloin se ohjaa toimintaa, se ohjaa yritysten toimintaa ympäristöystävällisemmäksi ja myös vähentää sitten valtion ja veronmaksajien kuluja, kun haittoja ei tarvitse korjata.

Mutta todellakin tässä lisätalousarvioesityksessä tulee esille tämä verotuloarvion aleneminen noin 1 400 miljoonalla eurolla, ja siksi on tietysti tärkeää, että verotuloja lisättäisiin vaarantamatta talouskasvua juuri näitten ympäristöhaittaverojen kautta. Terveyshaittaveroja otettiin nyt käyttöön, ja se oli sinänsä hyvä asia.

Mutta täytyy sanoa, että jälleen kerran pistää silmään se, että tässä lisätalousarvioesityksessä hallituksen luonto- ja ilmastotoimet loistavat poissaolollaan, vaikka Suomen omat tavoitteet ja kansainväliset velvoitteet ovat karkaamassa käsistä. Hallitus ei lainkaan riittä-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

västi panosta luonto- ja ilmastotoimiin: silloinkaan, kun se panostaa väheneviä rahoja, se ei panosta kustannustehokkaiden toimiin. Halpojen hiilensidontatointien sijasta haaveillaan ainoastaan teknisistä nieluista eikä panosteta niihinkään. Keinoja olisi, mutta niihin ei tartuta, ja hyvinkin kustannustehokkaita, edullisia keinoja, kuten kosteikkoviljely, maankäytön muutosmaksu, hiilensidonnan kannustimet maanomistajille, mutta valitettavasti tässäkin lisätalousarviossa näitä ei näy.

Sen sijaan tässä lisätalousarviossa tuetaan turkistarhausta, vaikka tiedämme, että ala on monella tapaa laskevan kysynnän ala, ja myös tietysti eläinten oikeuksien vuoksi tiedämme, että turkistarhauksesta tulee päästä pois siirtymäajalla. Turkistarhaus on suurissa ongelmissa sen kannattavuuden kanssa. Yli 60 prosenttia alan yrityksistä tuotti toissa vuonna tappiota ja turkisanahkojen nettoviennin arvo oli vain 0,04 prosenttia Suomen tavara- ja palvelusviennin kokonaistuloista. Pankit pitävät turkistarhausta jo niin riskialttiina alana, etteivät ne edes myönnä tarhoille lainoja. Taloudellisten haasteiden lisäksi turkistarhaukseen liittyy merkittäviä kansanterveydellisiä riskejä, ja asiantuntijat ovat toistuvasti varoittaneet, että turkistarhat aiheuttavat merkittävän riskin uusien epidemioiden ja pandemioiden syntymiselle. Tällä on myös merkittäviä fiskaalisia riskejä, kun valtio joutuu maksamaan eläinten lopettamisesta johtuvia korvauksia. Niin kauan kuin turkistarhaus jatkuu, pysyy myös turkistarhojen pandemiariski korkeana, ja siksi olisikin tärkeää, että tässä tilanteessa sen sijaan, että maksamme yhä lisää ja lisää tukia turkistarhoille, kannustaisimme ja auttaisimme alan toimijoita siirtymään toiselle alalle, kun kuitenkin näkymä on ihan selkeä, että tuosta alasta tullaan luopumaan.

Toinen asia, minkä haluan nostaa, on nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö, joka ilahduttavasti sai nyt pikkaisen rahaa tässä lisätalousarviossa, mutta valitettavan pieni tämä panostus olisi. Me tänään aiemmin tässä salissa puhuimme paljon koulurauhasta, puhuimme nuorten ja lasten turvallisuudesta, tulevaisuudesta, ja sitten kun katsomme, mitä panostuksia hallitus on siihen valmis laittamaan, niin nämä ovat kyllä käsittämättömän pieniä. Tiedän, että kehysriihessä tuli tällainen 10 miljoonan paketti, viisi miljoonaa pysyvää rahaa lasten ja nuorten toimenpiteille ja kertaluontoinen viisi miljoonaa koulukiusaamisen vastaiseen työhön, mutta kun samanaikaisesti [Puhemies koputtaa] on jo leikattu lastensuojelun jälkihuollosta, nuorten ammatillisesta kuntoutuksesta, nuorten kuntoutusrahasta ja nyt sosiaali- ja terveystalouksista, jotka kohdistuvat pitkälti myös nuoriin ja perheisiin, niin tämä loppusaldo on kyllä valitettavan negatiivinen.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Lindén.

**16.39 Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Pyysin puheenvuoron tähän keskusteluun sen takia, että haluan välittää sen keskeisen näkemyksen oman puolueemme, sosiaalidemokraattien, taholta, että toisin kuin täällä on salin oikealta laidalta toistuvasti väitetty, me emme väheksy sitä taloudellista tilannetta, jossa Suomi tällä hetkellä on. Tämä 12,9 miljardia, pyöristettynä siis 13 miljardia, alijäämää, joka tämän vuoden talousarvioon nyt tällä lisätalousarviolla muodostuu, on 15 prosenttia koko talousarvion loppusummasta. Kysymys ei ole nyt vain siitä, joudummeko EU:n niin sanotulle tarkkailuluokalle, vaan kyllä meidän käsityksemme mukaan hyvä taloudenpito — käytän tällaista vanhahtavaa termiä vähän tietoisesti — edellyttää sitä, että emme ole näin velkaantuneita kuin tällä hetkellä olemme. No, en lähde nyt syvällisesti tässä tilaisuudessa käymään läpi koko sitä vaiheistusta, jolla me tähän olemme päätyneet. Nyt on enemmänkin kysymys siitä, mikä on oikea

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

tie ja missä aikataulussa ulos tästä tilanteesta parempaan suuntaan. Eli tarvitsemme valtiontalouden tasapainottamista. Se on aivan selvä asia. Itse en näe, että tuo koko 13 miljardia voisi olla kovin realistisesti lyhyenä aikana tasapainotettavissa, mutta puhumme kuitenkin useista miljardeista, 8—10 miljardista.

Toinen kysymys on se, mikä on se oikea aikataulu, jolla tätä tasapainotusta tehdään. Monet ekonomistit ovat varoittaneet, että jos sitä tehdään liian nopeasti ja liian leikkauspainotteisesti, me itse asiassa sakkaamme meidän talouttamme, ja se hidastaa meidän tulevaa kehitystämme, joka kuitenkin on se, mihin ensisijaisesti tässä pitää pyrkiä. Sen takia itse olen sitä mieltä, että nyt, esimerkiksi, hallitus on näissä toimenpiteissään liian etupainotteen. Sisältö on tietenkin toinen kysymys, johon tässä seuraavaksi tulen.

Mitkä sitten ovat ne keinot? Aivan kuten täällä edustaja Räsänen erinomaisesti totesi, niin nyt hallitus eilen julkistetussa kehysriihen linjauksessa on tullut ulos ja todennut selkeästi, että siellä verorahoituksenkin puolella tarvitaan tulojen lisäystä. Kun ryhdyttiin puhumaan kolmen miljardin lisäsopeutuksesta, niin ensiksi julkisuudessa liikkui painotustietoja, että kaksi miljardia haettaisiin leikkauksilla ja yksi miljardi lisätuloilla. Oman näkemykseni mukaan — ja se on myös pitkälti meidän omassa puolueessamme laajempi näkemys — olisi painopiste ollut toisinpäin: kaksi miljardia tuloilla eli erilaisilla veroilla ja sitten mahdollisesti yksi miljardi järkevästi oikeudenmukaisilla sopeutuksilla. No, nyt hallitus päätyi fifty-fifty-tilanteeseen eli puolitoista miljardia veronkorotuksia ja puolitoista miljardia leikkauksia.

No, sitten tullaan tietenkin siihen sisältöön, mitä veroja korotetaan ja kuinka oikeudenmukaisesti veronkorotukset kohtelevat sitten eri kansalaisryhmien kantokykyä. Ja kuten täällä ollaan kuultu — muun muassa minusta erinomaisessa edustaja Sarkkisen puheenvuorossa, jossa hän eritteli tätä tilannetta — vieläkään hyvätuloiset eivät meidän näkemysmme mukaan kannan riittävän suurta kuormaa näistä veronkorotuksista, vaan nämä kohdentuvat nyt, toki eivät niin voimakkaasti ja yksipuolisesti kuin syksyn sosiaaliturvaleikkaukset pelkästään kaikkein köyhimpiin ihmisiin, mutta kuitenkin arvonlisäveron korotus tarkoittaa käytännössä sitä, että ne, joiden kulutuksessa suurempi osa tuloista menee välittömään kulutukseen, joutuvat suhteellisesti kantamaan siitä suuren rasituksen.

No, kun sanon, että me emme myöskään kavahda sitä, että menoja pitää tarkastella kriittisesti, niin siinä yhteydessä haluaisin todeta, että kyllä täytyy tasapuolisemmin niitäkin asioita tarkastella kuin mitä eilen ollaan tuossa kehysriihen listauksessa kuultu. En ole itse tuomitsemassa kaikkia hallituksen kehysriihen linjauksia, mutta aivan varma on, että vastaavan suuruudessa tasapainotuksessa omat linjauksemme olisivat olleet erilaisia ja oikeudenmukaisempia.

Vielä viimeiseksi nostan esille sellaisen asian, josta olen eilen antanut kannanotonkin, jossa pidän suorastaan osaamattomana ja jopa vielä voimakkaammin sanoen järjettömänä leikkausta, ja se on hoitotakuu, koska silloin, kun hoitotakuun tiukentamisesta säädettiin, todettiin myös valtiovarainministeriön taholta, [Puhemies koputtaa] että se tulee auttamaan erikoissairaanhoidon kustannusten hillitsemisessä. Nyt tässä asiassa tehdään sitten peruutus, mikä on erittäin valitettava asia.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Viitala.

**16.45 Juha Viitala sd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vuoden 2024 lisätalousarvioksi on herättänyt monia kysymyksiä. Taloudelliset olosuhteet vaativat toisinaan kipeitä

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

päätöksiä, ja hallitus on vedonnut välttämättömyyksiin perustellessaan leikkauksiaan. Monet näistä leikkauksista jättävät kansalaiset kuitenkin kohtuuttomiin tilanteisiin.

Heikentyneiden suhdannenäkymien vuoksi vuoden 24 lisätalousarvioesityksessä verotuloarvioita pienennetään 1,4 miljardilla. Verotulojen ennakoitua heikompi kehitys aiheuttaa lisälainanottotarvetta. Tasapainoisempi tulot ja menot huomioiva budjetti tukisi julkista taloutta kohti pitkän aikavälin tavoitteita. Etenkin tulopuolta pitäisi tarkastella aktiivisemmin, ja siinä oleellisimpana työkaluna tulisi käyttää laajempaa veropohjaa tarkastelemalla esim. listaamattomien yritysten osinkojen verotusta.

Asuntorakentamisen poikkeuksellisen raju lasku uhkaa syventää ja pitkittää koko talouden levinnyttä taantumaa. Korjausrakentamisen vauhdittamiseksi tarvittavat toimenpiteet jäävät tässä lisäbudjetissa kuitenkin hyvin vähiin. Tarvitsemme lisää työpaikkoja ja niihin ammattitaitoista työvoimaa. Suomessa tällä hetkellä asuvien työtunnit eivät riitä tarvittavan talouskasvun luomiseen, vaan me tarvitsemme työntekijöitä lisää Suomen rajojen ulkopuolelta. Tämä on aika helppoa matematiikkaa, ja ihmettelen, miksi asiaa ei haluta hallituksen toimesta aktiivisesti edistää.

Arvoisa puhemies! Tänään keskustelimme hyvässä hengessä oppimisympäristöjen haasteista, ja hyvästä hengestä intoutuneena ajattelin tässä vielä muutaman positiivisen noston tähän lisätalousarviokeskusteluun ottaa.

Rajavartiolaitokselle lisäykset itärajan esteen rakentamisen nopeuttamiseen ja välineellistetyn laittoman maahantulon hallintatoimien kustannusten kattamiseen ovat kannatettavia toimenpiteitä. Rajavartiolaitoksen kehyskauden lopulla uhkaava rahoitusvaje tulee kuitenkin silti vielä korjata, jotta laitos saa työrauhan keskittyä tärkeisiin tehtäviinsä varmistuen osaltaan Suomen kokonaisturvallisuutta.

Puolustusministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön lisäykset ovat kannatettavia ja välttämättömiä nykyisessä tilanteessa. Suomen kokonaisturvallisuutta ja resilienssiä tulee lisätä, joten panostukset turvallisuuteen, rajaturvallisuuteen, kulttuuriin sekä Ukrainan tukemiseen ovat vallitsevassa geopoliittisessa tilanteessa helposti perusteltavissa.

Käyttämättömien rahapelitoiminnan tuottojen — 16,5 miljoonaa — kohdentaminen taiteelle, liikunnalle ja nuorisotyölle on hyvä siirto. Myös liikunnan ja urheilun edistämisen momentille myönnettävä reilun miljoonan lisäys on varsin tervetullut. [Puhemies koputtaa] Ja nuorten työpajatoiminnan, etsivän nuorisotyön [Puhemies koputtaa] sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyön momentille esitettävä kolme miljoonaa lisää myös yhteiskuntaamme kaivattua resilienssiä. Nämä eivät ole isoja summia, [Puhemies: Pyydän edustajaa siirtymään puhujakorokkeelle!] ja niillä ei ongelmaa ratkaista. Nuorison tarpeet tulivat tänään kuitenkin hyvin esiin aiemmissa keskusteluissa. — Kiitos, ja anteeksi, että meni vähän pitkäksi.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Garedew.

**16.48 Kaisa Garedew ps:** Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriö sai valmiiksi vuoden 2024 ensimmäisen lisätalousarviomietinnön. Sen mukaan valtion tuloarvio pienentyi yli 1 300 miljoonalla eurolla ja samalla määrärahojen tarve kasvoi 200 miljoonalla. Käytännössä siis tänä vuonna tarvittavan lainan määrä kasvoi 1,5 miljardia. Nämä ovat todella suuria summa ja erittäin ikävä uutinen entisestään vakavassa taloustilanteessa. Arvion muutos johtui muun muassa suhdanteista, ei siis hallituksen politiikasta, eivätkä näissä luvuissa vielä edes näy maaliskuun huhtikuun lakkojen tuhoiset vaikutukset Suomen taloudelle.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

Taloustilanteen päivittämisen lisäksi hallitus teki lisätalousarviossaan Suomen turvallisuuden kannalta erittäin tärkeitä päätöksiä. Välineellistetyin laittoman maahantulon — eli käytännössä Venäjän hybridihyökkäyksen — aiheuttamien kustannusten kattamiseen myönnettiin 12,2 miljoonaa euroa. Nyt myös itärajan aidan rakentamista nopeutetaan. Sen mahdollistamiseksi vuodelle 2025 myönnetty 74 miljoonaa siirrettiin jo tämän vuoden budjettiin. Hallitukselle on selvää, että akuutteihin tilanteisiin on reagoitava nyt, ei siis ensi vuonna. Erinomaista, että tässä toimitaan ennakoiden ja viivyttelämättä. Ukrainan tukemiseksi puolustusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan 30:tä miljoonaa euroa. Tällä summalla aiotaan osallistua kansainväliseen ampumatarvikkeiden yhteishankintaan.

Erityisesti yksi asia lämmittää sydäntäni tässä lisätalousarviossa: se on liikuntaan ja nuorisotyöhön myönnetyt lisämäärärahat. Nämä lisäpanostukset mahdollistuivat viime vuodelta ministeriölle palautuneista käyttämättömistä rahapelitoiminnan tuotoista. Nyt nämä rahat tarjoavat tärkeitä resursseja erityisesti nuorten hyvinvointiin ja liikunnallisuuden edistämiseen. Sen myötä muun muassa liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaolosuhteiden edistämisen momentille myönnetään kaksi miljoonaa euroa lisärahaa, liikunnan ja urheilun edistämisen momentille myönnetään 1,1 miljoonaa euroa huippu-urheilun kehittämiseen ja vielä tämä: lisäksi nuorten työpajatoimintaa ja etsivää nuorisotyötä tuetaan reilulla kolmella miljoonalla eurolla — tällainen lisäpanostus, mikä on erittäin hieno juttu.

Tässä yhteydessä on paikallaan myös kiittää hallitusta eilen päättyneen budjettiriihen päätöksestä kohdistaa lasten ja nuorten hyvinvointiin vuosittain viisi miljoonaa euroa ja erikseen toiset viisi miljoonaa kiusaamisen ehkäisyyn. Pelkkä raha ei kuitenkaan ratkaise kaikkea. Kaikkein tärkeintä olisi, että jokaisella lapsella ja nuorella olisi joku aikuinen, joka kysyy ja kuuntelee, mitä lapselle oikeasti kuuluu, joku, joka asettaisi rakkaudelliset rajat esimerkiksi käyttäytymiselle ja kännykän, somen ja pelikoneiden käytölle.

Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, Suomen talouden tilanne on erittäin vakava. Tulot eivät mitenkään riitä kattamaan menoja, ja tässä lisätalousarviossakin tilannekuva tosiaan synkistyi aiemmasta. Hallitus on joutunut tekemään erittäin kipeitä päätöksiä voidakseen taistella velkaantumisvauhdin. Vastuu on kuitenkin päätetty kantaa, sillä Suomen pitkän aikavälin tulevaisuus on meille todella tärkeä eikä muutoksia enää voi jättää tekemättä. Kaikkein tärkeimmistä asioista, kuten turvallisuudesta, pidetään kuitenkin kiinni. Se linja on pysynyt kehysriihen päätöksissä niin kuin tässä lisätalousarviossa ja sitä koskevassa mietinnössäkkin. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Tynkkynen, Sebastian.

**16.53 Sebastian Tynkkynen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Seuraa reilu ehdotus: Hallitus on sopinut yhteensä yhdeksän miljardin välttämättömistä sopeutuksista. Mitä jos oppositiopuolueet esittäisivät omat listansa, joilla tuo yhdeksän miljardia saataisiin kasaan? Kansa voisi sitten vertailla, kenellä on parhaat keinot. Annamme jopa sen verran tasoitusta, että meidän toimillemme on löytynyt eduskunnan enemmistön tuki, mutta opposition osalta riittää, jos saatte edes oman puolueenne tukemaan sellaista listaa. Tiedämme jo, että keskusta vastustaa tunnin junaa ja demarit haluavat kiristää osinkoverotusta, mutta haluamme nähdä, mistä te sen lopun reilut kahdeksan miljardia otatte. Kyllä se kiinnostaisi kansaakin. Vai onko tämä liikaa vaadittu poliitikoilta, joiden työ on esittää ratkaisuja?

Arvoisa puhemies! Syksyn mittaan keskusta puhui, kuinka verotusta pitää käyttää valtiontalouden tasapainottamiseen ja veroalet pitäisi perua. Nyt kun hallitus käyttääkin vero-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

tusta, keskustan puheenjohtaja syytti, että hallituksen verolinja veivaa ylös alas. Ettekö te juuri halunnut, että verotustakin käytetään? Helmikuussa keskustan puheenjohtaja linjasi, että keskusta nostaisi yleistä alvia ruuan alvin sijaan. No, hallitus toimii juuri näin. Tänä aamuna keskustan edustaja kritisoi televisiossa päätöstä, koska se meni puolella prosenttiyksiköllä Ruotsin ja Tanskan ohi. Puoli prosenttiyksikköä katkaisi kamelin selän. Nyt tiedän, miksi keskusta jätti keväällä tyhjän paperin hallitusneuvotteluihin. Se ei vielä tiennyt hallituksen linjaa, josta sen pitää erottua, omaa linjaa kun puolueella ei tunnu olevan.

Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä antaa tunnustusta ay-liikkeen johdolle, kun sen paikka on. Me olemme koko hallituskauden pyytäneet oppositiolta, että esittäkää niitä vaihtoehtoisia ratkaisuja sopeutukseen, sellaisia vaihtoehtoja, jotka eivät koske yksittäistä toimea eikä yhtä vuotta, vaan koko kautta ja vaaditut miljardit pöytään. Mutta ei tule. Kun poliitikot eivät siihen pysty, ay-liike näytti mallia. STTK:n vasemmistotaustainen pääekonomisti esitteli 8,4 miljardin listan veronkiristyksiä. Nyt meillä on vihdoinkin edes joku vaihtoehto, josta keskustella. Itse en pidä sitä hyvänä vaihtoehtona, mutta vaihtoehto kumminkin.

Suomessa ei ole ollut kasvua 16 vuoteen, eikä sitä tulla saamaan aikaan kahdeksan miljardin veropommilla. Se tukahduttaisi sen orastavankin kasvun. Työnteon ja yrittämisen pitää olla kannustavaa, mutta ennennäkemättömät veronkorotukset ajaisivat rahat ja työpaikat pois Suomesta. Se olisi hyvinvointiyhteiskunnan loppu. Mutta tämän vaihtoehdon esittäjällä ei ainakaan puntti tutise, toisin kuin oppositiolla, joka ei esitä riittäviä toimia ja vieläpä salaa omien [Puhemies koputtaa] toimiensa vaikutusarviot. Olen todennut tämän ennenkin, mutta totean taas: Suomi todellakin ansaitsee paremman opposition.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Suhonen.

**16.57 Timo Suhonen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tänäpäin tässä salissa kävimme tärkeää keskustelua kouluturvallisuudesta ja koulukiusaamisesta. Ja nyt kun käymme eduskunnassa keskustelua vuoden 24 lisätalousarviosta, niin on huomioitava se, että Orpon hallituksen leikkaukset kohdistuvat hallituksen omienkin vaikutusarvioiden mukaan erityisesti nuoriin. Tämä johtaa nuorten ulkopuolisuuden lisääntymiseen, työllisyyden heikentymiseen ja syrjäytymisen kasvuun. Nuorten syrjäytyminen on inhimillisesti murheellista, minä lisäksi siitä koituu myös valtiontaloudelle merkittäviä kustannuksia.

Lisätalousarviossa esitetään nuorten työpajatoimintaan sekä etsivään nuorisotyöhön kertaluontoisesti noin kolmen miljoonan euron panostusta. Tämä on tietysti hyvä, mutta aivan riittämätön panostus kokonaisuudessa, kun huomioidaan sitä isoa ongelmaa, mikä muodostuu hallituksen päätöksien kautta. Kuulimme myös eilen riihestä sen, että viisi miljoonaa euroa olisi panostusta tulossa lasten ja nuorten kouluasioihin ja ongelmien selvittämiseen. Tämäkin on valitettavasti liian pieni summa. Voisi todeta näin, että nämä kolme ja viisi miljoonaa euroa ovat pieni laastari siihen isoon avohaavaan, mikä on syntymässä ja syntynyt hallituksen päätöksien myötä. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Tarja Filatov:** Edustaja Räsänen, Joona.

**16.58 Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Ajattelin puhua ihan toisesta asiasta, mutta ehkä alkuun on hyvä käydä tämä hallituksen yhdeksän miljardia nyt tässä lävitse, vaikka nämä keskustelukumppanit sieltä salin oikealta laidalta nyt tässä vaiheessa jo kaikkosivatkin salista. Totuus on kuitenkin se, että tällä hetkellä hallitus on tästä talosta vienyt lävitse

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

noin miljardin euron sopeutukset. Se on se, mikä täällä näkyy valtion talousarviossa ja joita asioita toimeenpannaan esimerkiksi tässä lisätalousarviossa. Elikkä miljardi on viety. Ja hallitus on todella kertonut, että yhdeksästä miljardista olisi poliittiset päätökset, mutta katsotaanpas tätä jäljelle jäävää kahdeksaa miljardia nyt hieman tarkemmin:

Sieltä yhden miljardin hallitus laskee hyvinvointialueiden omien toimenpiteiden varaan, siis ei niiden toimenpiteiden varaan, mitä hallitus olisi tekemässä, vaan niiden toimenpiteiden varaan, joita hyvinvointialueet tekisivät hallituksen puolesta tasapainottaakseen julkista taloutta. Tätä miljardia edes valtiovarainministeriö ei näissä julkisen talouden suunnitelmissa uskalla laskea sisään ennusteisiin.

Sitten, jos otetaan toisekseen, niin myös näistä työllisyystoimista, joiden mittakaavaksi on kaavailtu kaksi miljardia euroa, että ne kahdella miljardilla eurolla helpottaisivat julkista taloutta, tästäkin kahdesta miljardista vain miljardi on laskettu mukaan näihin julkisen talouden suunnitelmiin ja toinen miljardi on enemmän tai vähemmän ilmassa.

Sitten ehkä vielä muistuttaisin sen, että myös VTV, kun omaa raporttiaan teki hallituksen finanssipolitiikasta, totesi ihan osuvasti, että tässä kuudessa miljardissa, silloisessa kuudessa miljardissa, ei otettu huomioon myöskään näitä hallituksen investointikoron päätöksiä, jotka osaltaan, totta kai, kun laitetaan toteutukseen ja sitten, kun aikaa menee ja varmasti käyttökustannuksia syntyy, siltä osin myös lisäävät julkisessa taloudessa sitten menopaineita. Eli siltäkään osin näitä ei ole huomioitu.

Senpä takia en, arvoisa puhemies, pidä hirveän järkevänä käydä keskustelua joistain isoista miljardeista, kun sen viime kädessä ratkaisee sitten se, mikä on se toteutunut kehitys, johon meidän kannattaa ylipäättänsä verrata. Mutta eittämättä taakka on erittäin suuri.

Arvoisa puhemies! Sen ajattelin vielä sanoa tähän loppuun, mitä aikaa tässä puheenvuorossani on jäljellä, että niin kuin tässäkin lisätalousarviossa huomataan, itse asiassa nimenomaan tämä lisävelanoton tarve johtuu romahtaneista verotuloista. Ja kun tiedämme, että meillä veroaste laskee, toivoisin, että nyt kun hallitus on eilen ilmoittanut käynnistävänsä työn meidän julkisen talouden ohjauskeinojen kehittämiseksi, niin siinä työssä myös tämä julkisen talouden tulopuoli otetaan jatkossa huomattavasti paremmin huomioon, eikä sitten pelkästään tämä menopuoli, jota me nyt tarkastelemme. Molemmat ovat tärkeitä, ja senpä takia näissä ohjauskeinoissa myös tämä tulopuoli pitää pitää mukana.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

**17.01 Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Tuossa edellisessä puheenvuorossani en tuonut esille sitä, että vihreät jättivät todellakin tähän esitykseen oman vastalauseensa. No, se tietysti virallisesti sitten seuraavassa käsittelyssä todetaan tai annetaan ja sitten pyydetään siihen kannatuksia, mutta ajattelin, että se on ehkä tässä kohtaa kuitenkin hyvä tuoda esille ja siitä kertoa.

Todellakin meillä on vastalause koskien tätä turkistarhaajille suunnattua tukea, ja näemme, että nyt viimeistään olisi aika alkaa valmistelevaan luopumistukea, jotta alalta poistuminen olisi kaikille reilua ja kukaan tarhaaja ei joutuisi kohtuuttomaan asemaan, koska tiedämme todellakin sen alan kehityksen, niin kuin tuossa edellä kerroin.

Sitten toinen vastalauseemme koskee rakennusalan tilannetta, ja siitä ehkä muutama sana, kun en sitä tuossa edellisessä puheenvuorossani nostanut esiin. Todellakin me tiedämme, että rakennusteollisuuden tilanne vaatii täsmätoimia, ja on hyvä, että tähän lisätalousarvioon korkotukilainojen hyväksymisvaltuuksiin tehtiin osittainen leikkausten perumi-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

nen. Se on täysin perusteltua, mutta kyllä se valitettavasti on edelleen riittämätön, ja sen takia nyt tarvittaisiin lisää täsmätoimia. Niitä voisivat olla esimerkiksi se, että peruttaisiin leikkaukset kohtuuhintaisen asuntotuotannon tukiin, panostettaisiin asuntojen energiaremontteihin ja sähköautojen latausinfraan, lyhennettäisiin korjausvelkaa esimerkiksi homekouluissa sekä käynnistettäisiin valtion rahoittamia infrahankkeita etupainotteisesti. Nämä ovat kuitenkin asioita, joita meidän tulee tehdä, ja nyt tässä suhdanteessa tätä työkalua olisi fiksua käyttää.

Sitten meidän esitykseemme sisältyy myös määrärahakorotusehdotus. Se liittyy tänne nuorisotyöhön opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ja siellä momenttiin 51 ”Nuorten työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö sekä koulu- ja oppilaitosnuorisotyö”. Tähän lisäisimme 8,5 miljoonaa euroa.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

**17.04 Niina Malm sd:** Puhemies! Onhan tämä sinänsä hiukan surullinen tilanne, varsinkin eiliseen riiheen nähden, miltä tämä maa tällä hetkellä talouden osalta näyttää. Hallituksella on ollut suuret puheet siitä, että työllisyys tulee parantumaan, ja Petteri Orpo pääministerinä ja valtiovarainministerinä Riikka Purra ovat luvanneet, että velkaantuminen taittuu, alijäämät otetaan haltuun. Näinhän nyt ei näytä tapahtuvan.

Kun taloudesta puhutaan, niin sen lisäksi täytyy puhua työllisyydestä, ja tämän hallituksen saavutukset työllisyyden osalta ovat ne, että työmarkkinat on tällä hetkellä täydessä kaaoksessa. Eduskuntaan tulee erilaisia esityksiä, jotka entisestään paineistavat tilannetta. Tässä on ollut lakkojakin, kuten täällä on mainittu, ja suurta huolta on kannettu näiden lakkojen vaikutuksista, mutta suurta huolta ei kuitenkaan ole kannettu siitä, kuinka nämä hallituksen toimet tällä hetkellä todennäköisesti tulevat vaikuttamaan työllisyyteen ja työllisyyden kasvuun.

Itse kannan pitkällä aikavälillä huolta erityisesti siitä, mitä Suomessa, suomalaiselle sopimuskulttuurille tapahtuu ja kuinka asioista sovitaan tulevaisuudessa. Tällä hetkellä näyttää siltä, että sopimista ei pidetä suotavana, vaan hallitus on itse asettautunut työmarkkinaosapuoleksi neuvottelupöytiin, ja lopputulos on se, että esityksiä kyllä kuunnellaan mutta niitä ei kuitenkaan kuulla. Tämä tarkoittaa siis sitä, että on käytännössä ollut aivan sama, millaisia esityksiä tulee, kun lopputulos on se, että jos ei se ole hallitusohjelman mukainen, niin sehän ei toteudu. Tämähän ei ole mikään oikea neuvottelutilanne, vaan tämä on tilanne, jossa kuunnellaan esityksiä, jotka ovat itselle mieluisia.

Eikä siinä vielä kaikki. Nyt tänään olemme saaneet myös kuulla uutisia siitä, että jopa Kansainvälinen työjärjestö ILO on huolissaan suomalaisesta sopimuskulttuurista työmarkkinoilla. Toivon todella, että tätä huolta kuullaan, jotta työllisyys ja talous saadaan kulkemaan samaan suuntaan tulevaisuudessa.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

**17.07 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä lisätalousarvio on ensimmäinen laatuaan tälle vuodelle. Joka tapauksessa kysymyksessähän on tapahtuneisiin tosiasiain reagoiminen. Jos kiistellään yksityiskohdista, sitähan voidaan jatkaa tuolla kahvilassa — ne ovat epäolennaisia, joku miljoona sinne tai tänne. Tärkeitä nekin, mutta niillä ei mitään taloutta paranneta, ei varmasti paranneta. Katsokaapa näitä lukuja: verotuloarvion

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

alentuminen 1 399 miljoonaa, pääomatuloverojen alenema 503 miljoonaa, yhteisöveron alenema 173 miljoonaa ja arvonnäisäveron alenema vielä päälle, 723 miljoonaa. Pitäisi nyt pikkuhiljaa ruveta kansanedustajilla lamppu syttymään, että mistä tämä johtuu. Tämä johtuu siitä, että olemme luoneet itse tässä talossa, jo viime kaudellakin loimme, semmoisia kuluautomaatteja, jotka hirvittävät, ja kun kulut nousevat valtavasti, se johtaa siihen, että tuotantoelämä kärsii, ihmisiä tulee työttömäksi ja markkinoilla oleva raha, kotitalouksien raha, vähenee. Se on selvä asia.

Meidän pitää korjata tämä tilanne. Ensinnäkin päästökaupan kautta saamme miljardin joka vuosi tappiota. 15 miljoonaa tonnia vääriä ja virheellisiä päästöjä on sijoitettu tuonne lukukenttään. Ne on oikaistava. Jos jotain teistä se hymyilyttää, niin minua ei hymyilytä veronmaksajana, ei pätjän vertaa. Rehellisyys pitää olla kansanedustajan hyve aina. Me olemme 15 miljoonaa tonnia vääristelleet päästöjä Euroopan unionin listoille ja maksamme siitä nykyisillä hinnoilla noin miljardin ylimääräistä. Onko vapaaehtoisia lisää maksamaan tätä miljardia? Luulen, että salissa ei ole. Sitten kun poltamme väärin ja virheellisten tietojen takia kahdeksan miljoonaa kuutiota puuta joka vuosi, sillä menetämme toista miljardia jalostushyötyä. Siinä lähtee moni paperimies ja moni sellukoneenhoitaja, sahanhoitaja kilometritehtaalte. Menetämme valtavan arvokkaita vientituloja, joista tulee Suomelle sitä kaikista arvokkainta, ulkomaista kovaa valuuttaa, Suomen kansantalouteen. Silloin ihmiset maksavat veroja ja tulee arvonnäisäverokertymää, yrittäjät menestyvät ja verotulo kasvaa valtion suuntaan ja julkisen talouden suuntaan. Nyt ei tule muuta kuin menetyksiä ja tappiota.

Sitten vielä kaiken lisäksi: Kun puuta poltetaan tällä keinoin ja turve on kielletty, niin joka vuosi me olemme menettämässä CHP-voimaloiden sammumisen takia noin 1 000 megaa sähköntuotantotehoa. Lisäksi olemme purkaneet voimalaitoksia: Hanasaari, Salmisaari, Inkoo, ja sitten Meri-Pori on pantu naftaliiniin odottamaan seuraavia kovia pakasia, milloin sitten tuleekaan — 3 000 megaa olemme purkaneet sähköntuotantotehoa. Eli yhteensä nämä menetykset ovat 4 000 megaa, ja se on aiheuttanut sen, että sähkölaskut ovat nousseet kaikilla, sekä kotitalouksissa että yrityksissä. Esimerkiksi viime talvena kun kävin yhdellä isolla sahalla, niin siellä sahan toimitusjohtajalta kun tiedustelin, miksi saha seisoo, niin hän sanoi, että no siksihän se seisoo, kun sähkö on niin kallista, että ei kannata sahata. Kahdelta sahalta tuli tämä sama viesti. Ja sitten täällä ihmetellään, miksi meille ei tuloja tule. Vientiteollisuus seisoo kuin suma keväisessä purouitossa, ja täällä me ihmetellään oikein suurilla silmillä, että miksi näin. Itse olemme tämän valtavan kustannusautomaatin luoneet, ja sen päälle tulee vielä se, että kaukolämpö on kallistunut. Tiedätte jokainen sen sydämissänne ja laskuissanne, kun maksatte niitä laskuja. Itse olemme tämän mahataudin tehneet. Tämä lysti maksaa meille vähintään viisi miljardia. Vieläkö edustajilla on intoa lähteä kokeilemaan uutta keinoa nostaa kustannuksia? Ja sitten täällä ihmetellään, miksi valtio ottaa velkaa. No, totta ihmeessä on palkat maksettava, eläkkeet maksettava ja sosiaali- ja terveydenhuolto kustannettava. Eihän muuta vaihtoehtoa ole. Vai vieläkö on urheilumieltä, että pistetään Suomi seis ja vanhukset jäävät vaille hoitoa ja sairaalassa jäävät potilaat hoitamatta, päiväkodeissa lapset hoitamatta ja kouluissa lapset kouluttamatta? Sitten me ihmetellään täällä kirkkain silmin, että voi kamala, kun ei saatu tuohon rahaa.

Meidän pitää oikaista nämä kuluautomaatit pois. Itsenäinen valtio pystyy sen tekemään, aivan varmasti pystyy tekemään. Oikaistaan nämä 15 miljoonaa tonnia vääriä päästöjä. Ruvetaan käyttämään energiantuotannossa kotimaista halpaa turvetta. Samalla kaikki nämä kahdeksan miljoonaa mottia puuta menevät jalostukseen, sellutehtaille ja sahaille, ja siel-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

tähän tulee, kuten kaikki tiedämme — viisaat kansanedustat, arvoiset edustajat, tähän tiedätte paremmin kuin minä, mitä sieltä sivutuotteina tulee — energiaa, kemikaaleja. Metalliteollisuus voi hyvin, Ponsse voi hyvin, John Deere voi hyvin, monet muut metsäkoneita tuottavat yhtiöt voivat hyvin.

Tällä menolla Suomi-niminen yhtiö pistää oven kiinni ja lamput sammuksiin, ja sitten meillä ihmetellään, miksi meillä tulee lisätalousarvioita. Olisiko vihdoin aika tulla järkiin — ja lopettaa tämä turhanaikainen rahan kylväminen? Hallituksen vika ei ole se, että tähän yhtälöön reagoidaan. Hallitus tekee aivan oikein, mutta me jatkuvasti tuomme lisää kuluja tähän systeemiin ja sen jälkeen täällä valittelemme toisillemme, että voi kauheaa, kun tulee kuluja lisää. Pitäisi nyt aikuisten ihmisten ruveta heräämään, että eihän tämä näin voi mennä.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

**17.12 Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Eräs yksityiskohta tässä lisätalousarviossa, tässäkin keskustelussa, on jonkun verran saanut huomiota mutta on ehkä vielä syytä noteerata, ja se liittyy näihin Rajavartiolaitoksen lisäresursseihin ja niihin resursseihin, joita nyt tulevilta vuosilta aikaistettiin tälle vuodelle liittyen esimerkiksi tämän esteaidan rakentamiseen ja muutoinkin Rajavartiolaitoksen taloudellisen tilanteen turvaamiseen tässä vaikeassa tilanteessa, missä ollaan. Näitä päätöksiä ja esityksiä, joita hallitus on tehnyt, sopii kyllä kannattaa, ja näistä sopii kiitosta antaa. Tämä on järkevää reagointia tässä akuutissa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Se, mikä tästä sitten huolena meillä sosiaalidemokraateilla edelleen oli, itse asiassa liittyy Rajavartiolaitoksen resursseihin tulevina vuosina. Niin kuin jo viime syksynä saimme tietää, kehyskauden loppupuolella, vuosina 26—27, on Rajavartiolaitoksella omassa kehyskassaan aukko, joka tässä vielä ajan saatossa kasvaa, mikä sitten tarkoittaa sitä, että jos tämä aukko kurotaan umpeen perinteisillä säästöillä, niin sehän tarkoittaa silloin sitten resurssin laskua, joka tarkoittaa sitä, että meillä on vähemmän esimerkiksi rajavartioloita palveluksessa. Senpä takia tässä salissa yhteisesti on kannettu huolta siitä, että varsinkin kun olemme näinkin vaikeassa tilanteessa, tekemisissä sellaisen naapurin kanssa, joka ei hirveämmin välitä siitä, minkälaista tuskaa se haluaa naapurimaille aiheuttaa, meidän on syytä turvata kaikissa tilanteissa meidän rajaresurssit ja pitää raja turvallisena, ja sen takia täällä on kannettu yhteistä huolta siitä, että myös tämä tuleva resurssivaje pitäisi paikata.

Arvoisa puhemies! Otin tämän asian esille sen takia, kun eilen mielenkiinnolla kuuntelin hallituksen tiedotustilaisuutta kehysriihen päätöksistä. Pääministeri Orpo tässä salissa totesi viime vuoden puolella, että hallitus tulee kyllä etsimään keinot tämän resurssivajeen kattamiseksi ja tulee hoitamaan sen sitten kehysriihessä, mutta valitettavasti ainakaan niissä materiaaleissa, joita tästä on julkaistu, ei ole käyty läpi sitä, millä tavalla siellä sisäministeriön hallinnonalalla tämä Rajavartiolaitoksen resursointi tulevina vuosina on hoidettu. Senpä takia tästä herää kyllä meille huoli, jos se resurssivaje, josta olemme täällä yhteisesti kantaneet huolta ja josta on todettu, että se yhteisesti kyllä myös hoidetaan, nyt tässä riivessä jäi hoitamatta. Mutta, arvoisa puhemies, varmasti tästä kuulemme tulevina viikkoina lisää.

Mutta kaiken kaikkiaan nämä nyt tehdyt lisäresurssit niin täällä Rajavartiolaitoksen puolella kuin varsinkin myös esimerkiksi siellä opetus- ja kulttuuriministeriön puolella liit-

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

tyen näihin järjestöjen toimintaedellytyksiin ja niihin toimenpiteisiin, joita ylimääräisillä veikkausvoittorahoilla nyt laitetaan eteenpäin, ovat kyllä kannatettavia.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

**17.15 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Vielä pari huomiota.

Rajavartiolaitoksen lisämäärärahoja lämpimästi kannatan. Meidän on turvattava maamme koskemattomuus, olkoon kysymys maarajoista, merirajoista tai ilmatilasta. Siitä ei pidä tinkiä yhtään. Ja meidän pitää nyt nämä tulossa olevat rajavartioiden tarvitsemat välttämättömät lait lähiviikkoina hyväksyä nopeassa menettelyssä, jotta rajoillamme toimivat rajavartijat voivat puhtaalla omallatunnolla tehdä työtään, ettei tarvitse kiistellä siitä, toimivatko he laittomasti vai laillisesti.

Toinen asia on sitten se, että nyt kun keskustellaan nousevista kustannuksista, niin jos me emme näihin kustannusautomaatteihin puutu, niin todellinen uhka Suomen turvallisuudelle on tämä konkurssiin menevä rakas isänmaa. Me olemme tällä menolla menossa hyvin akkia Euroopan unionin alijäämämenettelyyn, taikka sitten se isompi paha on se — mikä on todella iso paha — että luottoluokittajat kääntävät peukalonsa alas ja korko nousee.

Joensuun torilla minuun otti yhteyttä, kun olin kävelemässä asioita hoitamaan, nuoripari, joka sanoi, että heillä on sähkölasku kasvanut kahdella peräkkäisellä laskutusjaksolla yli 800 euroa. Mies ja vaimo ja kaksi pientä lasta — arvatkaa, onko 800 euroa sille porukalle pikkuinen lasku. Se on kammottava lasku — siihen menivät koko ensi joulun joululahjarahat. Ja me täällä viisastelemme, miksi sähkö maksaa.

Helsinkiläinen ratkaisu tietysti olisi se, että ruvetaan ajamaan Italiasta muovia Suomeen. Siis halutaanko asioida oikeasti Italian ammattirikollisten kanssa, mafian kanssa? Sehän hoitaa tämän homman. Me istumme täällä puhtaalla, kirkkaalla otsalla ja olemme olevinaan ilmastoystävällisiä. Voi hyvänen aika! Katsokaa sitä valtavaa päästömäärää, mitä nuo laivat tänne tullessaan aiheuttavat ilmakehään, ja sitä myrkkyä, mitä tuo muovinpolto tähän kaupungin ilmakehään tuottaa. Helsingin Energia omistaa tästä systeemistä 40 prosenttia. Sitä johtaa vihreiden Atte Harjanne, eikä näy mies täällä puolustamassa sitä, miten hyvä ratkaisu tämä on. Ja te täällä hyökkäätte sitten allekirjoittaneen kimppuun, kun minä puolustan kotimaista energiaa, puuta ja turvetta yhteiskäytössä. Pitäähän tähän hommaan joku järki tulla. Minä olen yrittänyt tästä monta, monta vuotta puhua. Yksikään toimittaja ei ole siitä kiinnostunut, kun täällä on niin mukavaa, kun tuodaan muovia Suomeen. Mieli tekisi tehdä tästä jollekin viranomaiselle tutkintapyyntö, onko tämä edes laillista, kun tämmöistä harmaata taloutta tuetaan. Olen ihan varma siitä, että jos Ilomantsin kunnanvaltuuston puheenjohtajana olisin kannattamassa sitä, että Ilomantsiin ruvetaan tuomaan jätettä Italiasta ja poltetaan sitä, lämmitetään sillä kuntakeskusta, niin vihreät olisivat varmasti tekemässä rikosilmoituksen allekirjoittaneen harmaan talouden tukemisesta. Eipä ole näkynyt ainakaan... Ilomantsi muuten on kohta hiilineutraali kokonaan — tämä tiedoksi teille, jos joku sitä epäilee.

Mutta, arvoisa puhemies, toivon, että tähän asiaan tulee järkihomma. Tällä keinoin ei voi jatkaa. Petteri Orpon hallitus ei ole tehnyt mitään pahaa. Ymmärrän, että se on kamalassa tilanteessa. Se on nyt tällä hetkellä konkurssipesän hoitaja, lähes, ja se tunnetusti on sitä kamalinta hommaa. Jos ette minua usko, niin soittakaa Esko Aholle. Esko Aho on entinen pääministeri, tietää, mitä se on. — Ei muuta, arvoisa puhemies.

## Pöytäkirja PTK 36/2024 vp

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

**17.18 Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Minusta on todella hienoa se, että Ilo-mantsissa todella tehdään työtä sen eteen, että päästään irti fossiilisista. Itse asiassa koko Pohjois-Karjalahan haluaa öljyvapaaksi, ja siihen on monia keinoja. Yksi on esimerkiksi se, että biokaasun tankkauskin on siellä nykyään mahdollista.

Mutta ehkä tähän isoon kuvaan siitä, miten me varmistamme, että pystymme jatkossa turvaamaan kestävän talouden myös tulevaisuudessa: Totta kai myös ilmasto ja luonto asettavat siihen reunaehdot. Ja sen takia tietysti on hienoa se, että nimenomaisesti yritys-maailma ja elinkeinoelämä ovat selvästi todenneet, että vihreä siirtymä on Suomen talou-den suurin mahdollisuus kehittyä ja kasvaa tulevaisuudessa. Itse asiassa elinkeinoelämä on itse hyvin vahvasti panostanut erilaisiin ilmasto- ja luontotoimiin, päästöjen vähentämi-seen, uuden teknologian kehittämiseen, ja se on myös se avain, millä me saamme lisää vientituloja.

Silloin, kun toimin itse ympäristö- ja ilmastoministerinä ja teimme Suomen ilmastola-kia, jossa päästövähennystavoitteet kirjattiin lakiin, itse asiassa EK oli kaikkein aktiivisin kirittäjä siinä, että saadaan kunnianhimoiset tavoitteet. Ja ihan yhtä lailla kuin Suomen ol-lessa EU:ssa puheenjohtajamaana EU näitä omia ilmastotavoitteita valmisteli, niin myös silloin suomalainen yritys-elämä oli siinä hyvin aktiivinen. He kannustivat ja ajoivat sitä, että EU-tasolle saadaan tiukat päästövähennystavoitteet.

Yritysmailma todellakin tietää sen, että meidän täytyy yhdessä huolehtia siitä, että pys-tymme hillitsemään ilmaston kuumenemista. Toki tänä päivänä meidän täytyy panostaa myös sopeutumiseen, koska ilmasto on jo kuumennut, mutta myös se on monella tavalla hyvää bisnestä. Toivoisin tietysti, että me myös Suomessa näkisimme tämän, ja siinä se keino, että me itse laitamme ympäristöhaitoille erilaisia maksuja, kirittää meidän teolli-suutta löytämään puhtaita ratkaisuja, koska kyllä siellä innovaatiokykyä ja osaamista löy-tyy. Se, että se on myös taloudellisesti fiksua ja että niille ympäristöhaitoille on hinta, niin se siihen kannustaa. Ja toisaalta silloin, kun aiheuttaja maksaa, ne haitat eivät jää meidän veronmaksajien maksettaviksi.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

**6. Hallituksen esitys eduskunnalle kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen liitteessä olevan kalastussäännön korvaamisesta uudella kalastussäännöllä teh-dyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kans-sa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamises-ta ja soveltamisesta annetun lain muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 9/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 3/2024 vp

*Mietinnön pöydällepano*

Mietintö pantiin pöydälle 18.4.2024 pidettävään täysistuntoon.

## **Pöytäkirja PTK 36/2024 vp**

### **7. Seuraava täysistunto**

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 18.4.2024 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.28.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen